

**Strategické směry rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod ve vazbě na
priority EU v období 2014+**

srpen 2011

Zadavatel:

Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod
Pražská 320/08, 500 04 Hradec Králové

Zhotovitel:

RegioPartner, s.r.o.
Prosecká 412/74, 190 00 Praha 9

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	4
1. ÚVOD	5
1.1. Východiska řešení projektu	5
1.2. Cíle projektu	5
1.3. Použité výzkumné metody	5
1.4. Přehled plnění úkolů a aktivit projektu	6
1.5. Východiska pro zpracování SWOT analýzy a prioritních směrů rozvoje regionu soudržnosti severovýchod	7
2. SWOT ANALÝZY JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS 2 SEVEROVÝCHOD	15
2.1. Královéhradecký kraj	15
2.2. Pardubický kraj	26
2.3. Liberecký kraj	37
3. SWOT ANALÝZA REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS 2 SEVEROVÝCHOD.....	47
3.1. Stručná socioekonomická charakteristika regionu NUTS 2 Severovýchod.....	47
3.2. SWOT analýza regionu soudržnosti NUTS 2 Severovýchod	51
3.3. Vybrané indikátory socioekonomického vývoje regionu NUTS 2 Severovýchod	57
4. PRIORITNÍ SMĚRY ROZVOJE REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS 2 SEVEROVÝCHOD – STRATEGICKÉ SMĚRY	60
4.1. Syntéza krajských dokumentů.....	61
4.2. Prioritní směry a prioritní oblasti regionu soudržnosti.....	66
5. PRIORITNÍ SMĚRY ROZVOJE REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS 2 SEVEROVÝCHOD VE VAZBĚ NA EU 2020	102
5.1. Vazba prioritních oblastí regionu soudržnosti na Strategii EU2020.....	109
5.2. Vazba prioritních oblastí regionu soudržnosti na pilíře regionální konkurenceschopnosti	110
6. ZÁVĚR.....	114
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	116
8. PŘÍLOHA	118

SEZNAM ZKRATEK

ČDDD	Čistý disponibilní důchod domácností
ČOV	Čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
D-O-L	Dunaj – Labe - Odra
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
HDP	hrubý domácí produkt
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
IT	Informační technologie
Kč	platební jednotka České republiky
KHK	Královehradecký kraj
LK	Liberecký kraj
MAS	Místní akční skupina
Mil.	milion
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MZe	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek (z francouzského Nomenclature des Unites Territoriales Statistique)
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
ORP	Obec s rozšířenou působností
PK	Pardubický kraj
ROP SV	Regionální operační program Severovýchod
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SRN	Spolková republika Německo
SWOT	Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb
THFK	Tvorba hrubého fixního kapitálu
tis.	tisíc
VšPS	Výběrové šetření pracovních sil
VVP	Vojenský výcvikový prostor

1. ÚVOD

1.1. VÝCHODISKA ŘEŠENÍ PROJEKTU

Projekt „Strategické směry rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod ve vazbě na priority EU v období 2014+“ byl zadán Regionální radou regionu soudržnosti Severovýchod.

Řešitel projektu byl vybrán na základě výběrového řízení. Projekt byl zahájen 21. 6. 2011 podpisem Smlouvy o dílo. Řešitelem projektu je společnost **RegioPartner s.r.o.**

1.2. CÍLE PROJEKTU

Hlavním cílem tohoto projektu bylo, v souladu se zadávací dokumentací, vytvoření dokumentu „Strategické směry rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod ve vazbě na priority EU v období 2014+“, který zahrnuje:

- SWOT analýzy jednotlivých krajů v rámci regionu soudržnosti Severovýchod,
- SWOT analýzu regionu soudržnosti NUTS 2 Severovýchod jako celku,
- vytvoření konkrétního návrhu prioritních a strategických směrů rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod, a to ve vazbě na priority EU v období 2014+ a ve vazbě na model konkurenceschopnosti,

přičemž možnosti aplikace těchto priorit v ČR na regionální úrovni jsou rozvedeny v dokumentu „Pozice krajů ČR k závěrům 5. kohezní zprávy“. Dokument vychází ze strategických dokumentů krajů, jejichž seznam je uveden dále.

1.3. POUŽITÉ VÝZKUMNÉ METODY

Zhotovitel používal v průběhu řešení projektu **kombinaci několika metod**, které, s ohledem na specifika tématu a časové možnosti, umožnily provést šetření do takové hloubky, aby bylo možno přijmout **relevantní závěry** a specifikovat **hlavní potřeby regionu NUTS 2 Severovýchod a definovat jeho obecné rozvojové priority** ve vztahu k budoucí podobě kohezní politiky.

Analýza

Metoda analýzy sloužila jako základ pro celou realizaci projektu. Typy analýz jsou dále konkretizovány v následujících bodech:

- **analýza dokumentů** – analýza dokumentů tvořila klíčovou metodu získávání relevantních informací nutných pro vytvoření závěrů a doporučení.

- **analýza dat** – byla prováděna z oficiálních dat ČSÚ, která byla doplněna o datové zdroje převzaté z již provedených socioekonomických analýz regionu NUTS 2 Severovýchod i jednotlivých krajů, ze kterých se tento region skládá. Podstatné informace pro analýzy dat byly taktéž získávány z publikací relevantních subjektů (CzechTourism, Hospodářská komora).
- **srovnávací analýzy** – spočívaly v porovnání výsledků jednotlivých dílčích šetření a srovnání stavu regionu NUTS 2 Severovýchod s ostatními regiony NUTS a s úrovní celé ČR.

Rozhovory

V průběhu projektu byly realizovány celkem 4 rozhovory - se zástupci odboru regionálního rozvoje Libereckého kraje a Pardubického kraje a 2x se zástupci Centra evropského projektování, jakožto relevantní instituce Královéhradeckého kraje.

Cílem rozhovorů bylo vyjasnit strukturu a aktuálnost strategických dokumentů krajů, případné změny v situaci krajů za poslední období a možnosti modifikace priorit uvedených v aktuálních dokumentech.

Syntéza

Náplní syntézy bylo zobecnění získaných poznatků a propojení provedených analýz a průzkumů. Na základě syntézy byly vytvořeny **závěry a návrhy** shrnuté do výsledného dokumentu, přičemž cílem bylo zaměřit se na prioritní problémy a zkoumat, jestli navržený způsob jejich řešení je v souladu se strategiemi na evropské úrovni.

1.4. PŘEHLED PLNĚNÍ ÚKOLŮ A AKTIVIT PROJEKTU

V souladu se zadávací dokumentací byl projekt rozdělen na šest aktivit, které se v některých případech rozpadají na soubor dílčích aktivit, jak přehledně uvádí tabulka níže.

PŘEHLED AKTIVIT PROJEKTU

Aktivita 1	Sestavení SWOT analýzy jednotlivých krajů regionu NUTS 2 Severovýchod	
	Dílčí aktivita 1.1	Sestavení SWOT analýzy Libereckého kraje
	Dílčí aktivita 1.2	Sestavení SWOT analýzy Královéhradeckého kraje
	Dílčí aktivita 1.3	Sestavení SWOT analýzy Pardubického kraje
Aktivita 2	Sestavení SWOT analýzy regionu NUTS 2 Severovýchod	
	Dílčí aktivita 2.1	Sestavení SWOT analýzy regionu NUTS 2 Severovýchod

Aktivita 3	Návrh prioritních směrů rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod	
	Dílčí aktivita 3.1	Stanovení specifických cílů regionálního rozvoje
	Dílčí aktivita 3.2	Stanovení základních parametrů strategie pro region NUTS 2 Severovýchod pro programové období 2014+
Aktivita 4	Návrh prioritních směrů rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod ve vazbě na EU 2020	
	Dílčí aktivita 4.1	Stanovení priorit v návaznosti na inteligentní růst
	Dílčí aktivita 4.2	Stanovení priorit v návaznosti na udržitelný růst
	Dílčí aktivita 4.3	Stanovení priorit v návaznosti na růst podporující začlenění
Aktivita 5	Zpracování závěrečné zprávy	
	Dílčí aktivita 5.1	Zpracování závěrečné zprávy
Aktivita 6	Prezentace postupu projektu zadavateli	
	Dílčí aktivita 6.1	Průběžná prezentace dosažených výsledků
	Dílčí aktivita 6.2	Závěrečná prezentace dosažených výsledků

1.5. VÝCHODISKA PRO ZPRACOVÁNÍ SWOT ANALÝZY A PRIORITNÍCH SMĚRŮ ROZVOJE REGIONU SOUDRŽNOSTI SEVEROVÝCHOD

Hlavním cílem projektu bylo zpracovat aktuální SWOT analýzy jednotlivých krajů tvořících region soudržnosti NUTS 2 Severovýchod, resp. regionu soudržnosti jako celku a specifikovat prioritní směry dalšího rozvoje po období 2014+.

Co se týče struktury dalších kapitol, tak každé SWOT analýze daného kraje předchází **stručná socioekonomická charakteristika**¹, jejímž cílem bylo shrnout aktuální situaci dotčeného území. Je členěna do pěti oblastí:

- Ekonomická situace a cestovní ruch
- Dopravní infrastruktura
- Lidské zdroje
- Konkurenceschopnost a inovační potenciál
- Životní prostředí

Za SWOT analýzou jsou pro dokreslení celkové situace doplněny **vybrané indikátory** socioekonomického rozvoje daného kraje.

¹ Vzhledem ke skutečnosti, že SWOT analýzy převzaté ze strany jednotlivých krajů jsou velice rozsáhlé a obsahově široké, nebylo možné v rámci tohoto projektu zpracovat socioekonomické analýzy krajů, potažmo regionu soudržnosti tak, aby z metodického hlediska přesně odrážely vazbu: socioekonomická analýza – SWOT analýza – strategie. Tento postup by několikanásobně převýšil časové kapacity projektu, proto zpracovatel socioekonomickou analýzu nahradil „stručnou socioekonomickou charakteristikou“, která má za úkol pouze popsat některé důležité charakteristiky daného území.

V souladu s požadavkem zadavatele přistoupil zpracovatel ke SWOT analýzám jednotlivých krajů tím způsobem, že reflektoval v úplném znění nejaktuálnější krajské dokumenty se SWOT analýzami.

V případě Pardubického kraje byla převzata SWOT analýza z **pracovní verze aktualizovaného Programu rozvoje kraje**. Taktéž v případě Libereckého kraje byly ze strany krajského úřadu poskytnuty podklady **aktualizované SWOT analýzy** v části silných a slabých stránek, která je zpracovávána v souvislosti s aktualizací **Strategie rozvoje kraje**.

Odlíšná situace byla v případě Královéhradeckého kraje, neboť platná Strategie rozvoje kraje byla zpracována v roce 2006 a tudíž některé údaje již nejsou aktuální. Z toho důvodu byly použity aktuálnější výroky **ze SWOT analýzy** zpracované v materiálu „**Analýza socioekonomického rozvoje kraje se specifikací potřeb po roce 2013 z hlediska kohezní politiky**“ (MMR, 2010) a doplněny platnými analytickými zjištěními ze starších regionálních dokumentů (ty jsou pro přehlednost odlišeny kurzivou).

Výroky jednotlivých SWOT analýz byly konfrontovány s pilíři regionální konkurenceschopnosti. Tam, kde byla identifikována příslušnost daného výroku k některému z pilířů regionální konkurenceschopnosti, byl výrok číselně označen. Neidentifikované výroky byly uvedeny bez rozlišení.

Do souhrnné SWOT analýzy za celý region NUTS 2 byly zformulovány obecně platné výroky pro převážnou část regionu a to zejména takové, které se váží na definované pilíře regionální konkurenceschopnosti. Tam, kde se situace v jednom z krajů výrazně odlišuje od ostatních krajů, je výrok ve SWOT analýze uveden samostatně.

Regionální konkurenceschopnost

Z důvodu provázání analytických výstupů projektu s klíčovými směry vytýčenými aktuálními strategickými dokumenty EU byly výroky jednotlivých SWOT analýz konfrontovány s 11 pilíři regionální konkurenceschopnosti.

Světové ekonomické fórum vydává každoročně zprávu o globální konkurenceschopnosti². Na základě podobného přístupu byl vytvořen nový **index regionální konkurenceschopnosti** pro všechny regiony NUTS 2 a publikován v Páté kohezní zprávě³.

Index regionální konkurenceschopnosti (Regional Competitiveness Index - RCI) tvoří 11 pilířů založených na 69 ukazatelích. Jednotlivé pilíře mají pro každou ekonomiku rozdílný význam, neboť pro hospodářství v různých fázích rozvoje jsou klíčové různé pilíře konkurenceschopnosti.

Na základě indexu konkurenceschopnosti vymezeném Světovým ekonomickým fórem jsou jednotlivé hodnocené země zařazeny do konkrétní fáze rozvoje, a to podle úrovně dosahovaného HDP na osobu. Vedle třech základních fází pracuje i s dvěma mezifázemi.

² World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2010-2011.

³ Evropská komise. Pátá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Listopad 2010.

Protože úroveň HDP na osobu v rámci EU není tak různorodá jako z pohledu celosvětového, tak 5. kohezní zpráva pracuje pouze se třemi fázemi⁴ (viz tabulka).

Tab.: *Fáze rozvoje a pilíře regionální konkurenceschopnosti*

Fáze rozvoje	Pilíře konkurenceschopnosti
Fáze rozvoje 1: Hospodářství poháněno základními zdroji (méně rozvinuté regiony)	základní skupina 1 Instituce 2 Makroekonomická stabilita 3 Infrastruktura 4 Zdraví 5 Kvalita základního a středoškolského vzdělávání
Fáze rozvoje 2: Hospodářství poháněno efektivitou (středně rozvinuté regiony)	skupina efektivnosti 6 Vyšší a celoživotní vzdělávání 7 Účinnost trhu práce 8 Velikost trhu
Fáze rozvoje 3: Hospodářství poháněno inovacemi (vysoce rozvinuté regiony)	skupina inovační 9 Technologická připravenost 10 Obchodní propracovanost 11 Inovace

Zdroj: World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2010-2011
upraveno

Všechny uvedené pilíře mají pro každou ekonomiku rozdílný význam, neboť pro hospodářství v různých fázích rozvoje jsou klíčové různé pilíře konkurenceschopnosti. Světové ekonomické fórum přiřadilo důležitost jednotlivým pilířům konkurenceschopnosti dle jednotlivých fází rozvoje.

Pátá kohezní zpráva pak váhy jednotlivých pilířů modifikovala pro potřeby evropských regionů, přičemž zohledňuje míru rozvinutosti daného regionu.

Dle 5. kohezní zprávy jsou mezi **málo rozvinuté regiony** zahrnuty ty, jejichž HDP na osobu nedosazuje 75 % průměru EU a mají tedy nárok na podporu ze Strukturálních fondů EU. Do skupiny **středně rozvinutých regionů** jsou zahrnuty ty, které přesahují tuto hranici, avšak nedosahují průměru EU. Mezi **vysoce rozvinuté regiony** se pak řadí regiony, které se pohybují nad průměrem EU.

⁴ EU Regional Competitiveness Index 2010

Přiřazení váhy jednotlivých skupin pilířů konkurenceschopnosti pro rozvoj konkurenceschopnosti regionu udává tabulka:

Tab.: *Váhy jednotlivých skupin pilířů konkurenceschopnosti*

	Pilíře konkurenceschopnosti		
	Základní skupina	Skupina efektivity	Skupina inovací
méně rozvinuté regiony	40 %	50 %	10 %
středně rozvinuté regiony	30 %	50 %	20 %
vysoce rozvinuté regiony	20 %	50 %	30 %

Zdroj: Evropská komise. Pátá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Listopad 2010
 upraveno

Index regionální konkurenceschopnosti používaný v 5. kohezní zprávě se dále člení na tři dílčí indexy podle výše uvedených skupin pilířů.

- Basic RCI sub-index
- Efficiency RCI sub-index
- Innovation RCI sub-index

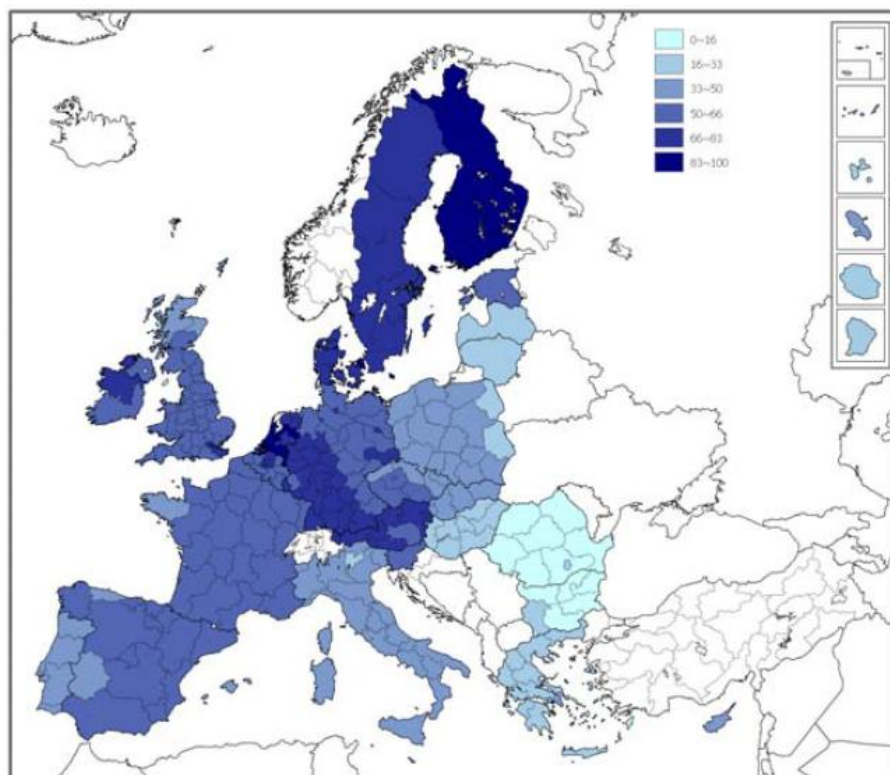
Níže uvedená tabulka uvádí konkrétní hodnoty dílčích sub-indexů pro jednotlivé regiony soudržnosti v ČR:

Tab.: *Klasifikace regionů soudržnosti v ČR dle sub-indexů RCI*

Region soudržnosti	HDP (%) (EU = 100)	Rozvinutost	Basic RCI sub-index	Efficiency RCI sub-index	Innovation RCI sub-index
Praha	171,8	vysoká	0,118	0,767	0,533
Střední Čechy	75,2	střední	-0,096	-0,160	-0,648
Jihozápad	71,1	nízká	-0,098	-0,210	-0,677
Severozápad	67,7	nízká	-0,192	-0,640	-0,940
Severovýchod	65,9	nízká	-0,144	-0,270	-0,687
Jihovýchod	71,7	nízká	-0,092	-0,260	-0,542
Střední Morava	62,3	nízká	-0,288	-0,410	-0,857
Moravskoslezsko	67,5	nízká	-0,380	-0,523	-0,890

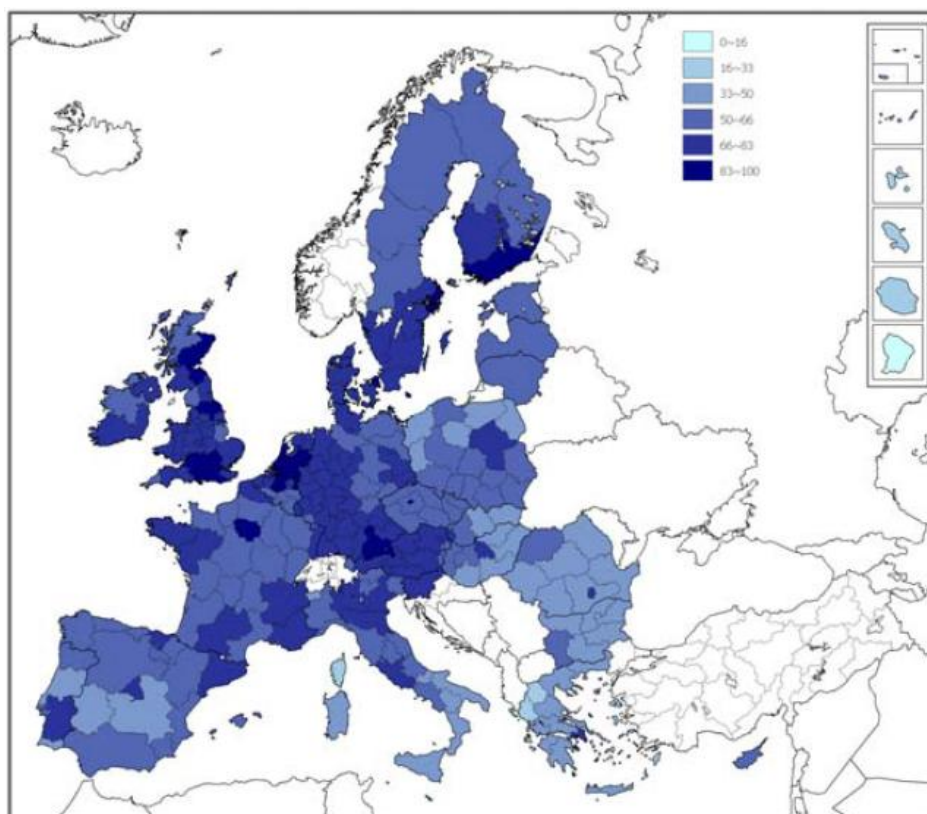
Zdroj: EU Regional Competitiveness Index 2010

Obr.: Grafické znázornění regionů soudržnosti dle Basic RCI sub – index

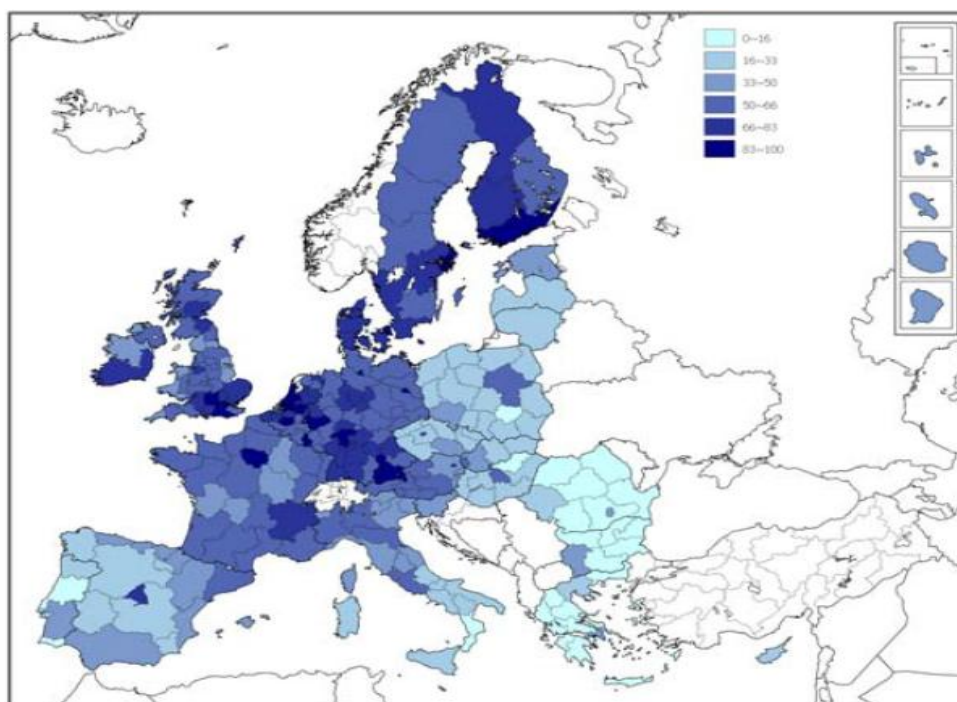
Zdroj: EU Regional Competitiveness Index 2010

Obr.: Grafické znázornění regionů soudržnosti dle Eficiency RCI sub –index

Zdroj: EU Regional Competitiveness Index 2010

Obr.: Grafické znázornění regionů soudržnosti dle Innovation RCI sub – index

Zdroj: EU Regional Competitiveness Index 2010

Z uvedené celkové klasifikace vyplývá, že všechny regiony ČR s výjimkou Prahy a Středních Čech jsou klasifikovány jako málo rozvinuté regiony. To má svůj význam při stanovení významu příslušné skupiny pilířů pro určení rozvojové strategie daného regionu.

Interpretace pro NUTS 2 Severovýchod

Příčiny nižšího hodnocení RCI u regionu soudržnosti Severovýchod lze hledat zejména v oblasti *Basic RCI sub-index* a *Innovation RCI sub-index*. Z hlediska *Efficiency RCI sub-index* jsou si všechny regiony soudržnosti v ČR s výjimkou Prahy rovný.

Region soudržnosti Severovýchod by se měl při koncipování svých strategických směrů a priorit orientovat zejména na ty oblasti, v nichž zaostává za ostatními regiony ČR, resp. které z něj dělají méně konkurenceschopný region.

Podle doporučení 5.kohezní zprávy by měly být disponibilní zdroje vynaloženy pro jednotlivé skupiny pilířů konkurenceschopnosti v regionu soudržnosti Severovýchod v tomto poměru:

- Základní skupina - 40%
- Skupina efektivnosti - 50%
- Skupina inovací - 10%

S ohledem na to, že kraje Pardubický a Královéhradecký vykazují vyšší HDP na osobu než kraj Liberecký, bylo by možné u těchto krajů uvažovat o posílení inovačních pilířů na úkol pilířů základních.

Při stanovení prioritních směrů dalšího rozvoje regionu soudržnosti Severovýchod je potřeba brát v úvahu uvedená východiska, vyplývající z Páté kohezní zprávy.

2. SWOT ANALÝZY JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS 2 SEVEROVÝCHOD

2.1. KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

2.1.1 Stručná socioekonomická charakteristika Královéhradeckého kraje

Ekonomická situace a cestovní ruch

Královéhradecký kraj lze charakterizovat jako průmyslovo-zemědělský region s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst (příčemž hlavní mezikrajská vazba s dobrou dostupností je s blízkými Pardubicemi), intenzivní zemědělství je soustředěno do oblasti Polabí. V zemědělství převažuje v rostlinné výrobě pěstování obilovin, řepky a kukuřice, významná je též produkce cukrovky. V živočišné výrobě se jedná především o chov skotu a prasat.

Hlavním ekonomickým sektorem kraje je zpracovatelský průmysl, který tvoří 29,3 % hrubé přidané hodnoty v kraji. Z nejvýznamnějších odvětví průmyslu lze jmenovat výrobu dopravních prostředků a zařízení, výrobu elektrických optických přístrojů a zařízení, výrobu základních kovů, hutních a kovodělných výrobků. Významnou pozici na trhu si drží také výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků, výroba textilií a oděvů (textilní a oděvní průmysl zároveň patří mezi nejvýznamnější odvětví z hlediska počtu zaměstnanců). Dalšími významnými sektory jsou obchod a opravy spotřebního zboží (9,6 % hrubé přidané hodnoty kraje), komerční služby (9,4 % hrubé přidané hodnoty kraje) a doprava, skladování, pošty a telekomunikace (9 % hrubé přidané hodnoty kraje).

HDP Královéhradeckého kraje v roce 2009 činilo 291 241 Kč na obyvatele, což je 84,3 % úrovně ČR, resp. 67,7 % úrovně EU 27.

Hospodářský význam kraje vyjádřený přepočtenou hodnotou HDP na obyvatele v porovnání s ostatními kraji regionu soudržnosti NUTS2 Severovýchod je podle dat roku 2009 nejlepší. Stejně tak jako u ostatních krajů i zde byl pozitivní vývoj hospodářství přibrzděn ekonomickou krizí.

Královéhradecký kraj disponuje značným potenciálem v oblasti cestovního ruchu spočívajícím ve velkém množství přírodních, kulturních a historických památek a zajímavostí. Cestovní ruch zde tak významnou měrou přispívá k ekonomickému rozvoji, čímž se podílí na stabilizaci osídlení a přispívá k celkovému vyváženému rozvoji kraje.

Na území kraje jsou následující významné turistické regiony: Český ráj; Krkonoše (na jihu ohraničeném spojnici Trutnov – Vrchlabí); Náchodsko-Broumovsko (celý Broumovský výběžek až po Babiččino údolí včetně); Orlické hory (celý pás Orlických hor, na úpatí

ohraničený spojnici Nové Město nad Metují - Rychnov nad Kněžnou – Potštejn); Podkrkonoší (území jižně od Krkonoš až po spojnici Dobruška - Hořice); Polabí.

Dopravní infrastruktura

Vzhledem k nárůstu silniční tranzitní dopravy je pro kraj nejvýznamnějším silničním tahem, ač stále nedobudovaným, dálnice D11, která nabízí propojení kraje s hlavním městem Prahou. Významným úkolem pro další rozvoj regionu, zejména pak pro statutární město Hradec Králové jako pól rozvoje, je dobudovat navazující rozestavěný úsek dálnice D11 Sedlice - Hradec Králové a navazující R 11.

Do budoucna plánovanými významnými silničními tahy kraje budou rychlostní komunikace R11 a R35. Realizací a konstrukčními vylepšeními těchto komunikací bude docházet nejen ke zlepšování dopravní obslužnosti regionu, ale i napojení na příhraniční regiony a to i v návaznosti na sousedící kraje v rámci ČR. Opomíjena nemůže být ani skutečnost, že výstavbou a rekonstrukcí významných silničních tahů bude docházet k zlepšení životního prostředí, zejména v centrech měst, kterými stávající komunikace prochází.

Stávající síť silnic I. až III. třídy, které mají stejně tak značný význam pro rozvoj území kraje (např. silniční tahy zejména I. a II. třídy v ORP Jičín, Vrchlabí, Náchod, Trutnov nebo Rychnov nad Kněžnou), ne zcela odpovídá současným požadavkům, resp. nacházejí se zde přetížené úseky, tranzitní doprava je častokrát svedena napříč městy, čímž se prodlužuje doba jízdy a dochází k negativním dopadům na životní prostředí a to nejen ve městech.

Železniční síť kraje je rovněž poměrně hustá, nicméně její regionální kvalita je značně rozdílná. Stávající železniční síť propojuje veškeré významné místa a sídla kraje a je tak snadno dostupná většině obyvatel. Významnou strategickou železniční tepnou pro kraj je železniční trať Chrudim – Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř.

Lidské zdroje

V roce 2009 pracovalo ve všech odvětvích národního hospodářství Královéhradeckého kraje celkem 263,2 tis. osob, což představuje 5,3 % pracujících ČR.

Trh práce Královéhradeckého kraje od roku 2005 do začátku roku 2008 se vyvíjel s meziročním poklesem počtu registrovaných nezaměstnaných velmi příznivě. Významný nárůst počtu nezaměstnaných byl zřetelný již od poloviny roku 2008 a stejným trendem se vyvíjel i v roce 2009 a 2010. Míra registrované nezaměstnanosti v kraji vzrostla ze 4,8 % za rok 2008 na 8 % o rok později (což je nárůst o 3,2 procentního bodu) a v roce 2010 tato hodnota opět poskočila o 0,4 procentního bodu výš na 8,4 %. K datu 31. 5. 2011 je však již tato hodnota mnohem příznivější (6,75 %), oproti roku 2010 se jedná o pokles o 1,65 procentního bodu.

Výše průměrných hrubých měsíčních mezd v Královéhradeckém kraji byla v roce 2010 na úrovni 23 950 Kč, což je šestá nejnižší hodnota po kraji Karlovarském, Zlínském, Jihočeském, Pardubickém a kraji Vysočina.

Ve struktuře obyvatelstva v Královéhradeckém kraji dochází k demografické tendenci stárnutí obyvatel, resp. zhoršování věkové struktury. Podíl obyvatel ve věku nad 65 let (16,5 % v roce 2010) je vyšší než celorepublikový průměr (15,5 % v roce 2010) a tento podíl se trvale zvyšuje. Z celkového počtu obyvatel 554 803 za rok 2010 bylo 69 % obyvatel v rozmezí ve věku 15 – 65 let. Přes šestnáct procent tvořili obyvatelé nad 65 let, zbytek (14,5 %) tvořilo obyvatelstvo do 15-ti let.

Vzdělanostní struktura obyvatelstva Královéhradeckého kraje se dlouhodobě zlepšuje. Ve srovnání s ostatními kraji zaujímá ve vzdělanosti přední postavení, stále však podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním (10,6% v roce 2008) nedosahuje celorepublikového průměru (11,7% v roce 2001) a stále zaostává za průměrem EU.

Výrazně klesá podíl obyvatel se základním a neukončeným vzděláním, a naopak narůstá počet obyvatel se středním a vyšším stupněm vzdělání. Na vysokoškolském vzdělání, a to nejen obyvatelstva v Královéhradeckém kraji, se podílejí vysokoškolská zařízení – Univerzita Hradec Králové a fakulty Univerzity Karlovy (Lékařská fakulta a Farmaceutická fakulta) a Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity obrany. Problémem v kraji je prohlubování diference vzdělanostní úrovně populace mezi městy a některými venkovskými částmi.

Stav obyvatel v kraji má v dlouhodobém měřítku rostoucí tendenci, kdy přirozený přírůstek obyvatel v kraji je od roku 2007 kladný (v roce 2010 byl přirozený přírůstek 468 obyvatel). Opačný vývoj byl zaznamenán u salda migrace, které v posledních dvou letech bylo záporné (v roce 2009 byla hodnota – 468 a v roce 2010 – 67).

Konkurenceschopnost a inovační potenciál

V Královéhradeckém kraji se nachází množství průmyslových zón (cca 24), které tak přináší ekonomický potenciál a významně ovlivňují míru nezaměstnanosti v kraji. Za jednu z nejvýznamnějších zón v kraji je považována průmyslová zóna Solnice – Kvasiny.

Stejně tak nemalý ekonomický význam pro Královéhradecký kraj mají v poslední době stále se rozšiřující klastry. Významným klastrem působícím v Královéhradeckém kraji, kraji Vysočina a v Pardubickém kraji je klastr Omnipack, zaměřený na obaly a obalovou techniku, dále pak Hradecký IT klastr a Czech Stone. Do ekonomiky a zaměstnanosti kraje rovněž zasahují klastry sousedících krajů (Clutex a Nanomedic), které využívají služeb některých firem z kraje. Ačkoliv kraj disponuje značným rozvojovým potenciálem ve VaV (nachází se zde instituce s úspěchy založenými v mnoha případech na spolupráci s průmyslovými podniky), není tento potenciál krajem stoprocentně využíván (jedná se zejména o propojení firemní sféry v oblasti komerčního využití výsledků VaV).

V posledních deseti letech taktéž rostl význam a angažovanost zahraničních firem v ekonomice kraje. Valná většina zahraničních investorů vstoupila do existujících českých firem, kdy od původních českých vlastníků nakoupila majetkové podíly a poté rozšířila výrobní program. Využívají zde výhod nízkých mzdových nákladů, levných rozvojových ploch, investičních pobídek, geografické polohy ve středu Evropy a obecně příznivého ekonomického prostředí. Zahraniční kapitál se tak stal motorem ekonomického růstu a jedním z faktorů snižujících nezaměstnanost. Na území kraje díky tomu sídlí přes 30 podniků s

17

mezinárodním vlastnictvím (např. Continental Teves Czech Republic, s.r.o., RONAL CR s.r.o. ARROW International CR, a.s. aj.).

Pro rozvoj kraje na poli vědy, výzkumu a inovací se jako rizikové jeví nízká součinnost jednotlivých aktérů regionálního inovačního systému. Mezi tyto aktéry řadíme např. subjekty jako jsou vysoké školy, výzkumné instituce, vědeckovýzkumné a technologické společnosti ale i veřejná správa. Dalším problémem rozvoje oblastí VaV a inovací je rovněž nedostatečná vzájemná informovanost aktérů inovačního procesu podporující efektivní využívání a rozvoj této oblasti. Jako pozitivní krok v tomto ohledu bylo vyhlášení inovačních voucherů (účelem soutěže je zvýšení vzájemné spolupráce aplikační sféry a vysokých škol v kraji) a dále pak vytvoření Regionálního inovačního fondu podporujícího financování různých inovačních projektů. Z pohledu lidských zdrojů pro zavádění inovací ve firmách je limitujícím faktorem nedostatek kvalifikovaných pracovníků na trhu práce.

Pro infrastrukturu VaV v kraji je důležité zmínit existenci Technologického centra Hradec Králové, které svou činností podporuje inovační projekty v kraji.

V kraji se v roce 2010 nacházelo celkem 132 423 ekonomických subjektů, z čehož největší podíl tvořily malé subjekty do devíti zaměstnanců (cca 8 %), naopak velkých firem se v kraji nacházelo pouze 78 (> 0,1 %). Z dlouhodobého hlediska dochází k postupnému snižování počtu všech typů ekonomických subjektů v kraji. Rapidní změna je vidět zejména u malých podniků do devíti zaměstnanců, kde v roce 2000 bylo registrováno 38 670 subjektů, naproti tomu v roce 2010 to již bylo pouhých 10 530.

Významným potenciálem pro kraj je značný počet středních škol (85), ale zejména pak vysokoškolské instituce. Především Lékařská a Farmaceutická fakulta Univerzity Karlovy a Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, ale i Univerzita Hradec Králové se intenzivně podílejí na vzájemné spolupráci s firmami kraje, přičemž se podílejí na výzkumných aktivitách jak republikového, tak mezinárodního charakteru. Univerzita Hradec Králové rovněž svými aktivitami reaguje na potřeby regionu a jeho rozvoj správní a podnikatelské sféry, například v rámci Hradeckého IT klastru či spolupráce s Radou pro rozvoj a inovace Královéhradeckého kraje aj.

Životní prostředí

Královéhradecký kraj obecně náleží k regionům s poměrně kvalitním životním prostředím, ale i zde se projevují lokální rozdíly a některé problémy. Zejména urbanizované oblasti se potýkají s nadměrnou environmentální zátěží způsobenou převážně dopravou, průmyslovou výrobou (města jako Hradec Králové, Trutnov aj.) a odpadovým hospodářstvím, které je obecně celorepublikově řešeno na místo zpětné recyklace převážně skládkováním (na druhou stranu kraj patří v celorepublikovém srovnání k těm, co produkují nejméně komunálního odpadu a mají největší podíl odděleně sbíraných složek).

K nejvýraznějším environmentálním rizikům kraje patří zejména soustředěná intenzivní doprava v obcích, jenž zhoršuje kvalitu ovzduší a zvyšuje zvukovou zátěž.

Venkovské oblasti zejména v nížinných částech kraje jsou více zatíženy negativními vlivy ze zemědělství, potýkají se s narušeným krajinným rázem a se sníženou biodiverzitou.

Kvalita povrchových a podzemních vod se postupně zlepšuje a je ovlivněna úrovní čištění odpadních vod v aglomeracích. Staré ekologické zátěže na území kraje však ohrožují lokální zdroje pitné vody.

V oblasti zlepšování infrastruktury a technické ochrany životního prostředí je zacíleno zejména na zkvalitňování a zajišťování adekvátního čištění odpadních vod (výstavbou kanalizace a ČOV) a zásobování obyvatelstva pitnou vodou, dále pak nakládání s odpady s důrazem na snižování produkce odpadů, jejich recyklaci a dalšího využití, snižování znečištění ovzduší či řešení starých ekologických zátěží na území kraje. Tyto projekty jsou řešeny zejména z rozpočtu kraje, jednotlivých měst i s pomocí strukturálních fondů.

2.1.2 SWOT analýza Královéhradeckého kraje

11 pilířů konkurenceschopnosti kraje		
1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		
Silné stránky		
<p>3 <i>Výhodná geografická poloha kraje s dobrým spojením na Prahu</i></p> <p>3 <i>Hustá dopravní síť silnic I. třídy a železnic, fungující integrovaný dopravní systém na území kraje</i></p> <p>3 <i>Dobrá úroveň zásobování elektrickou energií, převažující část území regionu je plynofikována</i></p> <p>3 <i>Dostatečný počet kvalitních rozvojových ploch</i></p> <p>4 <i>Dobrá dostupnost základních sociálních a zdravotnických služeb v kraji</i></p> <p>6 <i>Dobrá vzdělanostní úroveň obyvatel podpořená širokou nabídkou škol včetně vysokého a speciálního školství</i></p> <p>7 <i>Míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji dlouhodobě pod průměrem ČR</i></p> <p>10 <i>Významný potenciál architektonických a uměleckých památek církevních i světských</i></p> <p>10 <i>Vysoká intenzita cestovního ruchu a návštěvnosti oproti průměru ČR</i></p> <p>10 <i>Atraktivní lokalizační faktory pro cestovní ruch</i></p>		
<p><u>Další silné stránky kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Čisté ovzduší a podprůměrná produkce emisí škodlivin - převážná většina zdrojů znečišťování ovzduší plní aktuálně platné emisní limity • Vysoký podíl území se zachovalou a rozmanitou krajinou • Zlepšování čistoty povrchových vod v důsledku budování ČOV a útlumu průmyslové a zemědělské výroby • Existence bohatých podzemních zdrojů pitné vody s vyhlášením několika oblastí přirozené akumulace vod • Existence zvláště chráněných území na téměř čtvrtině plochy regionu a dalších esteticky a přírodně 		

<p>zajímavých území</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podíl ochranných pásem vodních zdrojů a chráněných oblastí přirozené akumulace vod (Oblast vodního hospodářství) • Území velké části Královéhradeckého kraje je tradiční zemědělskou oblastí, tradiční silný vztah k půdě a krajině, vysoký stupeň koncentrace zemědělské výroby • <i>Existence významných vazeb krajského centra na Pardubice, díky nimž je jeho funkční význam podstatně větší (efekt aglomerace)</i> • <i>Dlouhodobá tradice průmyslové výroby s odpovídajícím zázemím kvalifikované pracovní síly a diverzifikovaná průmyslová základna</i> • <i>Významné zastoupení podniků se zahraniční majetkovou účastí a s výrobou, vykazující vyšší míru přidané hodnoty</i> • <i>Podniky prosperujícího automobilového a elektrotechnického průmyslu v oblasti</i>
--

11 pilířů konkurenceschopnosti kraje		
1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		

Slabé stránky

- 3 Přetíženost stávající silniční sítě a její nevyhovující stav
- 3 *Existence problémových periferních venkovských oblastí (špatná dopravní dostupnost, nevyhovující stav obchodu a služeb, technické infrastruktury, slabé podnikatelské zázemí)*
- 4 Přetrvávající exkluze určitých sociálních skupin, nerovnoměrné pokrytí území službami sociální péče a prevence
- 4 Nedostatek veřejných služeb a nevyhovující infrastruktura ve venkovských oblastech a v malých obcích
- 4 Nedostatečná síť terénních sociálních služeb
- 7 *Nízká mobilita pracovní síly způsobená horší dopravní obslužností a rozdrobenou sídelní strukturou venkova, zejména v horských a podhorských oblastech*
- 7 Nepříznivá struktura kvalifikovaných pracovních sil z hlediska potřeb místního trhu práce
- 7 Nesoulad potřeb podnikatelské sféry s oborovým zaměřením škol a se vzdělávacími programy
- 7 Nepříznivý demografický vývoj a kvalifikační struktura obyvatelstva zejména ve venkovských oblastech
- 9 Nízké výdaje na výzkum a vývoj ve srovnání s ostatními kraji v ČR
- 9 *Nedostatečné využívání vědeckovýzkumné základny a jejího potenciálu*
- 10 *Vysoký podíl zaměstnanosti v textilním a oděvním průmyslu a v zemědělství, které jsou méně konkurenceschopné*

Další slabé stránky kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)

- Problematická využitelnost některých průmyslových zón a brownfields
- Stárnutí bytového fondu
- *Vyšší podíl ubytovacích zařízení sezónního typu a nedostatečná spolupráce v oblasti destinačního*

managementu na nižší úrovni

- *Nevhodné druhové a věkové skladby lesních ekosystémů*
- *Vysoký podíl zorněné půdy v nižších polohách a přetrvávající velkoplošný způsob hospodaření způsobující nižší rozmanitost krajiny a plošné eroze*

11 pilířů konkurenceschopnosti kraje

1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		

Příležitosti

- 1 podpora investic a podnikání se zaměřením na výzkum, vývoj a inovace
- 1 zapojení kraje a regionálních subjektů do partnerských sítí na regionální, celostátní a příhraniční úrovni
- 1 Legislativní a zejména finanční posílení kompetencí krajů a ORP
- 3 Vícesměrné napojení kraje na neregionální silniční síť
- 7 Modernizace společnosti umožňující nové prostorové uspořádání práce (větší podíl práce z domova)
- 10 Rozvoj informačních technologií přinášející potenciální zkracování vzdáleností a zlepšování komunikace

Další příležitosti kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)

- Vzrůstající zájem o alternativní formy turistiky
- Ekologizace lidských činností příznivě ovlivňující stav životního prostředí
- Zacílení národní regionální politiky na obce a mikroregiony jako důležité aktéry rozvoje území
- Posílení financování rozvoje venkova prostřednictvím MAS v rámci společně zemědělské politiky EU
- Zvýšení zájmu občanů o dění v místě bydliště

Hrozby

- 1 Bariéry v podnikání způsobené nepřehlednou a komplikovanou legislativou a obecně nepříznivými podmínkami pro rozvoj podnikatelského prostředí
- 3 Trvalý nárůst intenzity tranzitní silniční dopravy, pokles významu železniční dopravy
- 3 Odložení výstavby dálničních komunikací a zastavení modernizace železničních koridorů
- 4 Vzrůstající potřeba sociálních a zdravotních služeb v důsledku dalšího postupného stárnutí obyvatel
- 4 Neudržitelnost rozsahu a kvality veřejných služeb v důsledku jejich neprovázanosti a nedostatku financí
- 5 Nedostatečné provázání systému vzdělávání s potřebami průmyslu
- 10 Přesun zahraničních investorů do jiných zemí

Další hrozby kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)

- Rozšiřování hospodářsky problémových oblastí v důsledku slabé ekonomické výkonnosti především venkovských a periferních regionů
- Nezájem potenciálních investorů, stagnace ekonomických aktivit
- Negativní ovlivňování kvality životního prostředí lidskou činností
- Růst nezaměstnanosti (zejména v dělnických profesích) způsobený vnějšími faktory (např. příliv levné pracovní síly ze zahraničí nebo další globální ekonomickou krizí)

	<ul style="list-style-type: none">• Nesystémový přístup vlády k podpoře vědy a výzkumu
--	--

2.1.3 Vybrané indikátory socioekonomického vývoje Královéhradeckého kraje

Vývoj hrubého domácího produktu v Královéhradeckém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubý domácí produkt v běžných cenách	mil. Kč	111 179	117 037	120 189	124 135	135 420	139 985	146 242	160 439	163 748	161 496
Hrubý domácí produkt, ČR = 100	%	5,1	5	4,9	4,8	4,8	4,7	4,5	4,5	4,4	4,5
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	201 667	212 580	219 043	226 640	247 572	255 518	266 319	291 430	295 834	291 241
HDP na 1 obyvatele, ČR = 100	%	94,6	92,4	90,7	89,7	89,8	87,6	84,9	85,1	83,6	84,3
HDP na 1 obyvatele, EU27 = 100	%	64,6	64,8	63,8	65,6	67,3	66,4	65,2	67,9	67,1	67,7
Hrubý domácí produkt, předchozí rok = 100	%	105,3	100,1	100,7	102,3	105,1	105	103,7	106,1	101,4	94,8

Zdroj: ČSÚ

Vývoj hrubé přidané hodnoty dle odvětví (OKEČ) v Královéhradeckém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	100 731	106 098	109 247	112 861	121 705	125 507	131 959	144 218	147 430	145 109
v tom odvětví:											
A zemědělství a lesní hospodářství	%	5,3	5,5	4,8	4,9	5,2	4,9	4,5	4,2	3,9	3,4
B rybolov	%	0	0	0	0	0,1	0	0	0	0	0
C dobývání nerostných surovin	%	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3
D zpracovatelský průmysl	%	34	33,5	31,6	30,2	31,6	32,5	32,1	34	30,3	29,3
E výroba a rozvod elektřiny, tepla, vody	%	3,1	3,5	3,8	3,6	3,8	3,9	4,3	4,8	5,8	6,4
F stavebnictví	%	6	5,8	5,8	6,4	6,4	6,1	6,5	6,5	6,7	7,8
G obchod, opravy spotřebního zboží	%	11,3	10,9	11,7	11,5	9,7	11	10,9	10,1	10,5	9,6

23

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
H pohostinství a ubytování	%	2	1,9	1,9	1,8	2,3	1,9	1,7	1,8	1,8	1,9
I doprava, skladování, pošty a telekomunikace	%	7,7	8,5	9,2	10,4	10,2	8,7	9,2	8,5	10	9
J peněžnictví a pojišťovnictví	%	1,6	1,7	1,6	1,8	2	1,6	1,5	1,7	2,1	2,5
K komerční služby	%	11,6	10,9	11,2	10,1	9,5	9,4	9,6	9,4	9,5	9,4
L veřejná administrativa	%	6,6	6,7	6,3	6,7	6,6	6,9	6,9	6,7	6,9	7,2
M školství	%	4,1	4,3	4,3	4,6	4,5	4,8	4,8	4,5	4,5	4,9
N zdravotnictví, veter. a sociální činnost	%	4,2	4,5	5	4,8	4,6	5	5	4,8	4,8	5,1
O ostatní veřejné, sociální a osobní služby	%	2,2	2	2,4	2,7	3	2,7	2,6	2,6	2,8	3,1

Zdroj: ČSÚ

Vývoj tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) v Královéhradeckém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	30 363	23 630	34 659	28 000	29 658	25 477	24 564	26 472	25 392	27 419
Podíl regionu na THFK, ČR = 100	%	5	3,6	5,1	4,1	4,1	3,4	3,1	3	2,9	3,4
THFK na 1 obyvatele	Kč	55 076	42 921	63 165	51 121	54 220	46 504	44 734	48 085	45 874	49 447
THFK na 1 obyvatele, ČR = 100	%	92,4	66,6	95,1	75,9	76,1	64,2	57,7	55,8	54,2	63,7

Zdroj: ČSÚ

Vývoj tvorby čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) v Královéhradeckém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Čistý disponibilní důchod domácností	mil. Kč	62 777	65 865	68 243	68 877	71 854	76 751	82 658	89 830	96 819	95 929
Čistý disponibilní důchod domácností, ČR = 100	%	5,4	5,4	5,3	5,2	5,1	5,2	5,2	5,1	5,1	5,1
ČDDD na 1 obyvatele	Kč	113 871	119 633	124 372	125 752	131 362	140 095	150 528	163 173	174 917	172 998
ČDDD na 1 obyvatele, ČR = 100	%	100,4	99,9	99,3	96	96	97,4	97	96,4	96,3	96,2

Zdroj: ČSÚ

Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců (fyz. osoby) a míry ekonomické aktivity v Královéhradeckém kraji v letech 2000 – 2009

	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrná hrubá měsíční mzda*	Kč	11 945	12 943	13 752	14 734	15 737	16 386	17 352	18 611	20 119	21 148
Míra ekonomické aktivity	%	57,3	56,5	57,1	55,6	54,1	55,2	56,1	56,2	55,9	53,5

* - podle místa pracoviště, od r. 2002 včetně menších podniků

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka kraje 2010

Vývoj míry nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji v letech 2000 – 2010 (k 31. 12. daného roku)

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra registrované nezaměstnanosti	%	5,9	6,3	7,3	7,9	7,7	7,3	6,3	4,7	4,8	8,0	8,4
Obecná míra nezaměstnanosti dle VŠPS	%	6,1	6,1	4,2	5,8	6,6	4,8	5,4	4,2	3,9	7,7	6,1

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: údaje za léta 2001 – 2003 jsou vypočteny dle staré metodiky, za léta 2004 – 2010 dle nové metodiky

2.2. PARDUBICKÝ KRAJ

2.2.1 Stručná socioekonomická charakteristika Pardubického kraje

Ekonomická situace a cestovní ruch

Pardubický kraj lze z pohledu regionálně-geografického charakterizovat jako rozmanitý a plný kontrastů. Průmysl v kraji má významnou tradici a je soustředěn okolo velkých aglomerací. Je zastoupen především všeobecným strojírenstvím a elektronikou, dále pak průmyslem chemickým, textilním, oděvním, kožedělným a potravinářským. Za nejvýznamnější však lze považovat průmysl chemický, jenž má nejvyšší podíl na celostátní produkci.

HDP Pardubického kraje v roce 2009 činilo 286 518 Kč na obyvatele, což je 82,9 % úrovně ČR, resp. 66,6 % úrovně EU 27.

Hospodářský význam kraje vyjádřený přepočtenou hodnotou HDP na obyvatele v porovnání s ostatními kraji České republiky je spíše průměrný, v rámci regionu soudržnosti NUTS2 Severovýchod je podle dat za roku 2009 rovněž průměrný (druhý v pořadí po Královéhradeckém kraji s 84,3 %). V posledních deseti sledovaných letech byl pozitivní vývoj hospodářství nejvíce zbrzděn ekonomickou krizí právě v posledním sledovaném roce 2009.

V posledních letech postupně ztrácí na významu primární sektor (zemědělství, rybářství, těžba) a to i přes existenci úrodného Polabí. V současné době je charakter hospodářství kraje určován zejména sekundárním sektorem (průmysl, stavebnictví), jehož vzestup byl dán za posledních deset let nejen příchodem významných investic, ale i rozvojem terciérního sektoru. Hlavním ekonomickým sektorem kraje je zpracovatelský průmysl (zejména odvětví strojírenství, elektrotechnika, chemie, automobily), který tvoří 29,5 % hrubé přidané hodnoty v kraji. Dále to jsou sektory doprava a spoje (12,3 % hrubé přidané hodnoty kraje), komerční služby (10,1 % hrubé přidané hodnoty kraje) a obchod (9 % hrubé přidané hodnoty kraje). Hospodářský rozvoj je v posledních letech nemalou měrou tažen podnikovými inovacemi a výsledky VaV, přičemž v tomto ohledu existují významné rozdíly nejen mezi odvětvími (progresivní tzv. high-tech odvětví x tradiční odvětví jako např. dřevozpracující průmysl), ale rovněž i mezi podniky v rámci jednoho odvětví (významné rozdíly např. na základě vlastnických vztahů, kdy např. podniky v zahraničním vlastnictví vykazují signifikantně vyšší míru tvorby inovací).

I přes dobré lokalizační faktory (přírodního i kulturně-historického charakteru) se Pardubickému kraji stále nedaří přilákat větší množství návštěvníků, což lze sledovat např. na výkonech ubytovacích zařízení v roce 2010 (průměrný počet přenocování v ubytovacím zařízení na jednoho ubytovaného hosta – 3), což je pátá nejhorší pozice v porovnání s ostatními kraji ČR, na druhou stranu ale tato hodnota odpovídá celorepublikovému průměru. Příčiny jsou přisuzovány zejména nedostačujícímu povědomí o atraktivitách cestovního ruchu s nadregionálním významem, nedostatečné kvalitě turistické infrastruktury a poskytovaných

služeb, ale také negativnímu image kraje jako průmyslového regionu. Nicméně díky zvýšenému úsilí a toku financí do oblasti cestovního ruchu v posledních letech se začíná situace pomalu zlepšovat. Nabídka ubytovacích kapacit se rozšiřuje a zkvalitňuje, přibývá mnoho nových turistických produktů a zefektivňuje se marketing. Velký význam mají pořádané akce, a to nejen velké (např. Velká Pardubická), ale také lokální, které dokážou nalákat návštěvníky i mimo hlavní turistická střediska kraje.

Dopravní infrastruktura

Pro hospodářství kraje je velmi důležitá dopravní obslužnost a dopravní napojení, a to na všechny druhy dopravy – nové napojení na dálniční síť, zkvalitňování železničních koridorů, dokončení splavnosti Labe a rozvoj veřejného mezinárodního letiště Pardubice.

Silniční doprava v Pardubickém kraji čítá pouze 8,2 km dálnic (malá část dálnice D11 na hranicích s Královéhradeckým krajem). V současné době probíhá dostavba dálnice D11, na kterou naváže R35 a na ní plánovaná R43. V kraji nejsou žádné rychlostní komunikace a tak se zde nachází jen hustá síť silnic I. až III. třídy, přičemž krajem prochází i důležité mezinárodní silniční trasy E 442 a E 461 a důležité silnice I. třídy napojující se na dálnici D11. Avšak stávající síť, zejména silnic I. třídy, které mají největší význam pro rozvoj území kraje, obsahuje přetížené úseky, vedení tranzitní dopravy městy prodlužuje jízdní doby a má negativní vliv na životní prostředí. Chybí zejména silniční obchvaty některých velkých aglomerací jako Pardubice, Chrudim, Lázně Bohdaneč, Svitavy, aj.

Železniční síť kraje je rovněž poměrně hustá, nicméně její regionální kvalita je značně rozdílná. Významnou strategickou železniční tepnou pro kraj je železniční koridor Děčín-Praha-Pardubice-Brno-Břeclav (evropská magistrála E40) a koridor Mosty u Jablunkova-Ostrava-Přerov-Praha-Plzeň-Cheb.

Pro leteckou dopravu je nejvýznamnější letiště Pardubice, které disponuje statutem veřejného mezinárodního letiště se smíšeným civilním a vojenským provozem.

Poslední z důležitých dopravních cest je vodní doprava na řece Labi, která spadá do sítě transevropské sítě cest kategorie E (magistrála E20 – severní moře – Hamburk – Ústí nad Labem – Mělník – Pardubice).

Lidské zdroje

V roce 2009 pracovalo ve všech odvětvích národního hospodářství Pardubického kraje celkem 245,1 tis. osob, což představuje 4,9 % pracujících ČR, tato hodnota je po Karlovarském a Libereckém kraji nejnižší v ČR.

Vývoj na trhu práce Pardubického kraje od roku 2004 je možné díky meziročnímu poklesu počtu registrovaných nezaměstnaných charakterizovat jako velmi příznivý. Pozitivní trend byl zastaven vlivem celosvětového hospodářského útlumu, spojeného s oslabením zejména v průmyslových podnicích. Významný nárůst počtu nezaměstnaných byl zřetelný již od poloviny roku 2008 a stejným trendem se vyvíjel i v roce 2009. Míra registrované

nezaměstnanosti v kraji vzrostla z 6,0 % v prosinci 2008 na 9,6 % o rok později (což je nárůst o 3,6 procentního bodu) a po letech tak překonala celorepublikový průměr (9,2 %).

Výše průměrných hrubých měsíčních mezd v Pardubickém kraji byla v roce 2010 na úrovni 23 537 Kč, což je čtvrtá nejnižší hodnota po kraji Karlovarském, Jihočeském a Zlínském.

Struktura obyvatelstva z demografického hlediska je v Pardubickém kraji vesměs stejná, jako je tomu v Královéhradeckém kraji. Z celkového počtu obyvatel 517 164 za rok 2010 bylo 69,6 % obyvatel v rozmezí ve věku 15 – 65 let. Necelých šestnáct procent tvořili obyvatelé nad 65 let, zbytek (14,7 %) tvořilo obyvatelstvo do 15-ti let.

V oblasti lidských zdrojů a obyvatelstva kraje je dlouhodobá tendence k demografickému růstu počtu obyvatel. Za roky 2007 a 2008 se počet přistěhovaných pohyboval nad hodnotou 3 000 obyvatel, přičemž za rok 2009 to bylo pouze cca 500 obyvatel. Přírozený přírůstek v kraji je rovněž dlouhodobě kladný, přičemž v roce 2009 dosahoval hodnoty 641 obyvatel. Významným problémem zůstává relativně nízká vzdělanostní struktura obyvatelstva. Vývoj nabídky technicky vzdělané pracovní síly za poslední roky klesá, chybí především absolventi odborných učilišť a technických SŠ.

Vysoké školství v Pardubickém kraji reprezentuje pouze Univerzita Pardubice se 7 fakultami, jedná se o jedinou vysokoškolskou instituci univerzitního typu v kraji. Počet studentů univerzity v posledních letech výrazně roste, o čemž svědčila i potřeba vybudování univerzitního kampusu.

Konkurenceschopnost a inovační potenciál

Z pohledu podnikatelské infrastruktury a služeb se v Pardubickém kraji nachází dva klastry mající významnou roli v rozvoji moderních technologií a podpoře při zvyšování konkurenceschopnosti. Prvním významným klastrem sídlícím v Pardubickém kraji je „Medicínsko-farmaceutický klaster Nanomedic“, který zde působí již od roku 2006 a sdružuje 15 firem a 6 univerzit a výzkumných ústavů spolupracujících v oblasti VaV, výroby a obchodní realizace v medicínských a nanotechnologických oborech. Druhým významným klastrem působícím i v Královéhradeckém kraji a kraji Vysočina je klaster Omnipack, zaměřený na obaly a obalovou techniku.

Na území kraje se dále nachází cca 20 průmyslových zón a množství nevyužívaných prostor, tj. brownfields, které mohou být využívány pro podnikání. Podle posledního mapování Pardubického kraje ve spolupráci s agenturou CzechInvest je těchto ploch celkem 25 a jedná se vesměs o velké rozlehlé areály.

Zahraniční investice v kraji směřují především do elektrotechnického průmyslu. Přisun těchto investic lze dle nejčastější četnosti rozdělit na dvě části – akvizice stávajících firem (např. Foxconn – Tesla Pardubice, Saint Gobain – Vertex Litomyšl, Iveco – Karosa Vysoké Mýto) nebo jako investice na zelené louce.

V Pardubickém kraji hrají významnou roli malé a střední podniky a to i tím, že jsou prostřednictvím subdodávek značně navázány na velké podniky (na 1 pracovní místo⁵ je vytvořeno 0,8 pracovních míst v malých a středních podnicích podílejících se na dodavatelských vztazích) a jednak na území některých obcí s rozšířenou působností představují tyto velikostní kategorie největší zaměstnavatele.

Životní prostředí

Stav životního prostředí v Pardubickém kraji je možné označit jako heterogenní, což vychází zejména z umístění významných průmyslových podniků, historického vývoje a zemědělské činnosti. Nejhorším stavem životního prostředí trpí centrální část funkčního regionu Pardubic, kde je lokalizován energetický a chemický průmysl. Z hlediska historického vývoje se na tomto stavu projevuje i značný výskyt lokalit brownfields (zejména intravilány měst). Na druhou stranu se v jižní části Pardubického kraje nacházejí CHKO Železné hory a Žďárské vrchy, které se řadí mezi jedny z nejzdravějších oblastí v celé České republice. V nížinných částech kraje představují významnou zátěž z hlediska životního prostředí následky nevhodných forem intenzivního zemědělství a to i navzdory skutečnosti, že intenzita zemědělské výroby byla v procesu transformace značně omezena.

Oblast infrastruktury zlepšující životní prostředí a technické ochrany životního prostředí (pokrytí kanalizací a ČOV) je v Pardubickém kraji pod republikovým průměrem (81,3%). V roce 2009 bylo napojeno na veřejnou kanalizaci pouze 70,2 % obyvatel kraje. Důvodem je zejména velký počet obcí do 1 000 obyvatel, které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy, tak jak je tomu u velkých měst v kraji. U malých obcí je likvidace odpadních vod řešena zejména individuálně v nevyhovujících zařízeních nebo nejsou odpadní vody čištěny vůbec. Nejméně jsou ČOV vybavena sídla na Svitavsku.

2.2.2 SWOT analýza Pardubického kraje

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti		
1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		
Silné stránky		
3 Výhodná geografická poloha kraje v centru ČR a křižovatka významných dopravních směrů		
3 Příznivá dojížděková doba do metropole ČR (ze západní části kraje) z hlediska využití pracovních příležitostí a snižování nezaměstnanosti v kraji		
3 Napojení na mezinárodní železniční koridory		
3 Dynamicky se rozvíjející integrovaný dopravní systém celého kraje		
3 Rychle rostoucí síť cyklostezek, které představují u městských sídel bezpečnou alternativu dopravy do práce		

⁵ Zdroj - Úřad práce v Pardubicích

- 3 Existence stále se rozvíjejícího veřejného letiště Pardubice s mezinárodním statutem
- 4 Dostatečné celkové kapacity zdravotnických zařízení a zdravotní péče
- 6 Dobře se rozvíjející Univerzita Pardubice – rostoucí počet studentů i fakult
- 7,8 Dobrá aglomerační dělba v rámci jádrového území sídelní regionální aglomerace Pardubice – Hradec Králové, silná rozvojová oblast území Hradecko – pardubické aglomerace s cca 300 000 obyvatel
- 9 Rychlý rozvoj informačních a komunikačních technologií
- 9,10,11 Rozvoj výzkumných a inovačních aktivit a adekvátní infrastruktury
- 10 Proexportní orientace kraje (nejnižší pokles exportu mezi kraji ČR v důsledku ekonomické krize)
- 10,11 Vysoký podíl výdajů na VaV především v soukromém sektoru
- 11 Průmyslová tradice, diverzifikovaný průmysl
- 11 Atraktivita pro zahraniční investory (zejména okres Pardubice a Svitavy)
- 11 Stabilní a diverzifikovaná průmyslová základna

Další silné stránky kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)

- Nízká kriminalita (3. mezi kraji ČR)
- Konání významných sportovních akcí v krajském městě Pardubice
- Zájem obyvatel o aktivní sportování (přes 140 tisíc registrovaných sportovců)
- Volné rozvojové plochy pro podnikání
- Pestrá morfologie terénu, památky jako předpoklad pro rozvoj cestovního ruchu
- Významné kulturně-historické památky s potenciálem pro cestovní ruch (např. zámek v Litomyšli, který je zařazen na seznam UNESCO)
- Rozsáhlá harmonicky vyvážená území na jihu, východě a severu kraje, v nichž je kvalita životního prostředí velmi vysoká
- Území kraje je vodohospodářsky významnou oblastí s přebytky vodních zdrojů nadregionálního významu (podzemních i povrchových)
- Nadprůměrná kvalita ovzduší na většině území
- Lázeňství je zastoupeno Lázněmi Bohdaneč s přírodními léčivými zdroji vod a peloidů
- Dobrá úroveň zmapování lokalit starých ekologických zátěží (brownfields)
- Vysoký stupeň napojení obyvatel na veřejný vodovod, cca 95,9 % obyvatel kraje (další dostavba je však nákladná)
- Vysoce nadprůměrný stupeň plynofikace kraje v porovnání s průměrem ČR, velký počet plynofikovaných obcí v kraji
- Energetická soběstačnost kraje
- Přední místo kraje v ČR v separaci odpadu
- Aktuální Zásady územního rozvoje Pardubického kraje (2010)
- Pardubický kraj udržuje dobré a rozmanité vnější vztahy
- Vysoký podíl obcí kraje zapojených do jednotlivých struktur spolupráce, velký počet dobrovolných svazků obcí

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti

1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		
Slabé stránky		
<p>3 Chybí pátevní silniční infrastruktura vyššího řádu (nedobudovaná rychlostní dopravní síť – D11, R 35; špatná kvalita silnic I. třídy a páteřních silnic II. třídy)</p> <p>3 Špatný stav silničních komunikací zejména nižších tříd v kraji</p> <p>3 Ztížená dopravní dostupnost do okrajových částí kraje s negativním vlivem na rozvoj cestovního ruchu</p> <p>3 Nedostatečná dopravní obslužnost v některých částech kraje</p> <p>3 Dočasný pokles výkonů letiště Pardubice</p> <p>3 Nízké využití nabídky průmyslových ploch typu brownfields</p> <p>4 Nerovnoměrné rozložení zdravotnických a sociálních služeb v okrajových částech kraje</p> <p>4 Nedostatečná kapacita terénních sociálních služeb</p> <p>4 Nedostatek lůžek akutní péče ve zdravotnických zařízeních</p> <p>5 Nedostatečné kapacity předškolních zařízení a naopak nenaplnění základních a některých typů středních škol zejména technického charakteru</p> <p>6 Nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (pod průměrem ČR)</p> <p>7 I přes dlouhodobé zařazení území okresu Svitavy a ORP Králíky mezi regiony se soustředěnou podporou státu se nedaří významněji zlepšit jejich ekonomickou základnu</p> <p>7 Výrazné vnitrokrajské rozdíly ve věkovém složení obyvatel (v ORP Pardubice, Přelouč a Hlinsko vysoké indexy stáří)</p> <p>7 Nerovnoměrné rozložení ekonomických aktivit v kraji (rozdíly mezi západem a východem)</p> <p>7 Nízká zaměstnanost v sektoru služeb v porovnání s průměrem ČR</p> <p>7 Nízká produktivita práce kombinovaná s nízkou mzdou</p> <p>7 Relativně nízká podnikatelská aktivita</p> <p>7 Velké vnitřní rozdíly v nezaměstnanosti (ORP Moravská Třebová 17,8 %; Pardubice 7,8 % - za rok 2010)</p> <p>7 Nízká úroveň mezd (čtvrtá nejnižší mezd v rámci krajů ČR)</p> <p>7,8 Dlouhodobé snižování počtu obyvatel v ORP Králíky, Moravská Třebová a Česká Třebová</p> <p>8 Nadprůměrný počet malých obcí kraje v porovnání s ostatními kraji ČR</p>		
<p><u>Další slabé stránky kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečné možnosti sportovního vyžití pro obyvatele kraje • Silné podfinancování obnovy majetku kraje (sociální infrastruktury) • Malá nabídka atraktivit cestovního ruchu národního a mezinárodního významu • Nízký počet návštěvníků kraje a využití ubytovacích kapacit • Nízká investiční činnost • Slabé výkony cestovního ruchu • Krajina v Polabí poškozená v minulosti nešetrou intenzivní zemědělskou a průmyslovou činností 		

- Problematická kvalita ovzduší v Pardubicích a okolí v obdobích a místech inverzního zvrstvení atmosféry
- Snížená biodiverzita krajiny v některých oblastech, zejména v centrálním odlesněném prostoru (většina okresu Pardubice, sever okresu Chrudim, západ okresu Ústí nad Orlicí, západ okresu Svitavy)
- Nízký podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s koncovou ČOV
- Vysoký podíl odpadů ukládaných na skládky
- Podprůměrná lesnatost území Pardubického kraje v rámci srovnání krajů ČR
- Nízký podíl zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje v porovnání s ostatními kraji ČR
- Nedobudovaná síť ČOV u obcí nad 2000 EO
- Existence problémových venkovských oblastí (špatná dopravní obslužnost, nevyhovující stav obchodu a služeb, technické infrastruktury, slabé podnikatelské zázemí) převážně v jižní a jihovýchodní části kraje
- Slabé vazby na příhraniční polské (slezské) regiony
- Okrajová část území kraje (Sudety) dlouhodobě dotčena historickými změnami, které se promítají do všech složek rozvoje

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti		
1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		
Příležitosti		Hrozby
<p>1 Zájem polských partnerů o spolupráci na přeshraničních projektech (kulturní akce, výměnné pobyty apod.)</p> <p>3 Zájem leteckých společností o využívání letiště</p> <p>3 Napojení regionu na rychlostní komunikaci R35, R43 a dálnici D11</p> <p>9,10 Příklon investorů k výrobě s vyšší přidanou hodnotou.</p> <p>9,10,11 Posílení vazeb mezi vědou a praxí</p> <p><u>Další příležitosti kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení zájmu o rekreační vyžití v kraji • Zájem o tradiční sportovní aktivity v kraji (Velká Pardubická, Zlatá přilba) • Podpora revitalizace a rehabilitace krajiny a jejích složek řadou dotačních titulů (MŽP, SFŽP, MZe, MMR) • Financování rekultivace ploch zdevastovaných lidskou činností ze strany státu 		<p>3 Odložení výstavby rychlostních komunikací a zastavení modernizace železničních koridorů</p> <p>3 Rychlejší rozvoj konkurenčních letišť</p> <p>3 Pokračování nekoordinovaného intenzivního rozvoje aglomerace Pardubice – Hradec Králové zejména v oblasti negativních vlivů dopravy a suburbanizace</p> <p>4 Legislativní změny v systému sociálních služeb a sociální péče</p> <p>4 Pokles počtu lékařů ve zdravotnických zařízeních z důvodu odchodu do zahraničí</p> <p>7 Růst nezaměstnanosti (zejména v dělnických profesích) způsobený vnějšími faktory (např. příliv levné pracovní síly ze zahraničí nebo další globální ekonomickou krizí)</p> <p><u>Další hrozby kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oddálení dokončení splavnění Labe včetně vybudování přístavu v Pardubicích

<ul style="list-style-type: none">• Nové mezinárodní směrnice nutící k další modernizaci tepelných elektráren a zvýšení jejich efektivnosti• Podpora využívání recykláž a velkoobjemových energetických odpadů• Zvýšení národní finanční podpory realizace komplexních pozemkových úprav• Legislativní a zejména finanční posílení kompetencí krajů a ORP• Legislativní sblížení územního a strategického plánování• Obnovení zacílení národní regionální politiky na obce a mikroregiony jako důležité aktéry rozvoje území.• Posílení financování rozvoje venkova prostřednictvím MAS v rámci společné zemědělské politiky EU	<ul style="list-style-type: none">• Pokračující slabá a nesystémová podpora sportu a tělovýchovy ze strany státu• Projevy další celosvětové ekonomické nebo hypoteční krize• Nerespektování principů udržitelnosti rozvoje v legislativním a ekonomickém prostředí ČR• Nedostatečné nástroje pro regulaci výstavby „na zelené louce“ (greenfields), zejména v okolí větších sídel a podél dopravních tras – proces suburbanizace, estetická devastace, zhoršování prostupnosti volné krajiny, úbytek orné půdy• Významný zásah do krajinného rázu v případě realizace kanálu Dunaj-Odra- Labe (D-O-L) v prostoru mezi Pardubicemi a Olomoucí• Nekompetentní napadání schválených územních plánů a zásad územního rozvoje ze strany externích subjektů
---	--

2.2.3 Vybrané indikátory socioekonomického vývoje Pardubického kraje

Vývoj hrubého domácího produktu v Pardubickém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubý domácí produkt v běžných cenách	mil. Kč	92 571	98 333	102 654	108 705	116 838	121 457	133 511	145 872	151 107	147 805
Hrubý domácí produkt, ČR = 100	%	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	182 033	193 575	202 533	214 667	231 273	240 245	263 436	286 630	294 153	286 518
HDP na 1 obyvatele, ČR = 100	%	85,4	84,1	83,8	85,0	83,9	82,4	83,9	83,7	83,2	82,9
HDP na 1 obyvatele, EU27 = 100	%	58,3	59,0	59,0	62,2	62,8	62,5	64,5	66,8	66,7	66,6
Hrubý domácí produkt, předchozí rok = 100	%	104,0	100,8	102,5	105,6	103,7	105,5	107,2	107,1	104,2	95,5

Zdroj: ČSÚ

Vývoj hrubé přidané hodnoty dle odvětví (OKEČ) v Pardubickém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	83 872	89 142	93 308	98 832	105 004	108 895	120 472	131 124	136 049	132 808
v tom odvětví:											
A zemědělství a lesní hospodářství	%	6	6,3	5,3	5,7	6	5,6	4,1	4,2	4,1	3,6
B rybolov	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C dobývání nerostných surovin	%	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
D zpracovatelský průmysl	%	32,1	31,9	31,8	32,5	32,3	30,2	31	31,6	30,1	29,5
E výroba a rozvod elektřiny, tepla, vody	%	3,5	4	4,2	3,9	3,9	4,3	4,7	4,6	4,8	5,8
F stavebnictví	%	7	7,1	6,8	6,4	6,7	7,2	7,4	7,4	7,5	7,8
G obchod, opravy spotřebního zboží	%	11	10,3	11,1	11,8	10,1	11	10,9	10,8	10,3	9

34

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
H pohostinství a ubytování	%	1,9	1,8	1,9	1,6	1,6	1,4	1,1	1,4	1,4	1,4
I doprava, skladování, pošty a telekomunikace	%	9,4	9,9	10,4	10,7	11,4	11,2	12,6	11,5	12,6	12,3
J peněžnictví a pojišťovnictví	%	2,2	2,4	2,3	2,4	2,3	1,8	2,2	2,6	3,2	3,3
K komerční služby	%	12,9	11,7	10,8	9,2	10	10,9	10,4	10,1	9,9	10,1
L veřejná administrativa	%	4,3	4,6	4,6	4,5	4,3	4,5	4,5	4,4	4,4	4,7
M školství	%	4,3	4,5	4,6	4,8	4,7	4,9	4,7	4,6	4,6	5
N zdravotnictví, veter. a sociální činnost	%	3,4	3,7	4	4,2	3,9	4,3	4,1	3,9	4,7	5
O ostatní veřejné, sociální a osobní služby	%	1,8	1,6	2	2,1	2,5	2,5	2,3	2,7	2,3	2,4

Zdroj: ČSÚ

Vývoj tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) v Pardubickém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	21 906	25 780	26 851	25 512	28 360	22 752	21 334	27 376	29 754	-
Podíl regionu na THFK, ČR = 100	%	3,6	3,9	4,0	3,7	3,9	3,1	2,7	3,1	3,4	-
THFK na 1 obyvatele	Kč	43 076	50 751	52 977	50 381	56 137	45 003	42 095	53 791	57 921	-
THFK na 1 obyvatele, ČR = 100	%	72,2	78,7	79,7	74,8	78,8	62,1	54,3	62,4	68,4	-

Zdroj: ČSÚ

Vývoj tvorby čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) v Pardubickém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Čistý disponibilní důchod domácností	mil. Kč	53 060	55 747	58 685	60 851	64 785	69 064	74 042	81 106	89 220	88 572
Čistý disponibilní důchod domácností, ČR = 100	%	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,7	4,6	4,6	4,7	4,7
ČDDD na 1 obyvatele	Kč	104 338	109 742	115 783	120 166	128 239	136 611	146 095	159 368	173 680	171 694
ČDDD na 1 obyvatele, ČR = 100	%	92,0	91,6	92,4	91,8	93,7	95,0	94,1	94,2	95,7	95,4

Zdroj: ČSÚ

Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců (fyz. osoby) a míry ekonomické aktivity v Pardubickém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrná hrubá měsíční mzda*	Kč	11 917	12 868	13 364	14 282	15 219	15 849	16 938	18 191	19 388	20 297
Míra ekonomické aktivity	%	59,2	58,7	59,4	59,4	58,1	58,4	58,5	58,0	58,1	57,8

* - podle místa pracoviště, od r. 2002 včetně menších podniků

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka kraje 2010

Vývoj míry nezaměstnanosti v Pardubickém kraji v letech 2000 – 2010 (k 31. 12. daného roku)

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra registrované nezaměstnanosti	%	7,87	7,93	8,66	9,42	8,94	8,35	6,91	5,43	5,95	9,58	9,87
Obecná míra nezaměstnanosti dle VŠPS	%	8,3	6,4	7,2	7,6	7,0	5,6	5,5	4,4	3,6	6,4	7,2

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: údaje za léta 2001 – 2003 jsou vypočteny dle staré metodiky, za léta 2004 – 2010 dle nové metodiky

2.3. LIBERECKÝ KRAJ

2.3.1 Stručná socioekonomická charakteristika Libereckého kraje

Ekonomická situace a cestovní ruch

Liberecký kraj má převážně průmyslový charakter. Rozvinut je zde průmysl skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu s úzkou vazbou na výrobu automobilů. Tradiční textilní průmysl ztratil v důsledku útlumu v posledních letech svoje dominantní postavení. V zemědělství, které je pouze doplňkovým odvětvím, jsou hlavními plodinami obiloviny a pícniny v návaznosti na chov skotu. V souvislosti s novými tržními podmínkami po roce 1990 nastal značný rozvoj malého a středního podnikání zaměřený zejména na výrobu pro automobilový průmysl, stavebnictví a služby.

Hlavním ekonomickým sektorem kraje je zpracovatelský průmysl, který tvoří 35,4 % hrubé přidané hodnoty v kraji. Dále pak to jsou sektory - komerční služby (10,4 % hrubé přidané hodnoty kraje), obchod, opravy spotřebního zboží (10 % hrubé přidané hodnoty kraje) a doprava, skladování, pošty a telekomunikace (8,9 % hrubé přidané hodnoty kraje). Celkově je Liberecký kraj často charakterizován jako kraj, u kterého rozdíl mezi potenciálem rozvoje a skutečnou ekonomickou výkonností patří k největším, tzn., že se poměrně dobrý potenciál zatím nedaří příliš využívat.

HDP Libereckého kraje v roce 2009 činilo 240 057 Kč na obyvatele, což je 55,8 % úrovně EU 27. Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele Libereckého kraje v roce 2009 představoval 69,5 % průměrné úrovně HDP na 1 obyvatele České republiky. Absolutně dosahuje Liberecký kraj v posledních několika letech podílu cca 3 % na celkovém HDP České republiky a řadí se mezi kraje s nižší ekonomickou úrovní.

Nezanedbatelnou součástí ekonomiky kraje je cestovní ruch. Příhodná poloha Libereckého kraje u hranic se SRN a Polskem, krajina, přírodní útvary a pozoruhodnosti, historické památky a kulturní instituce, sportovní areály a zařízení činí z Libereckého kraje významnou oblast pro rekreaci a cestovní ruch. V rámci Libereckého kraje se nachází 7 atraktivních cílových turistických oblastí (Máchův kraj, Lužické hory a Ještědský hřbet, Frýdlantsko, Jizerské hory, Český ráj, Horní pojizeří a Krkonoše), jež disponují významnými lokalizačními faktory pro cestovní ruch a to jak charakteru přírodního, tak i charakteru kulturně-historického.

V Libereckém kraji jsou dvě lázeňská střediska – Lázně Libverda a Lázně Kunratice, kde se léčí choroby pohybového ústrojí, srdce, krevního oběhu a revmatismus.

Do území Libereckého kraje zasahuje Krkonošský národní park, pět chráněných krajinných oblastí, ale pouze CHKO Jizerské hory leží na území kraje v celém svém rozsahu (36 800 ha). Ostatní CHKO do něj v určité míře zasahují, nejvíce CHKO Lužické hory. Zvláště chráněná maloplošná území tvoří cca 2 % rozlohy kraje.

Dopravní infrastruktura

Územím Libereckého kraje nevede žádný dálniční tah, který by kraj propojoval s okolními kraji popřípadě s příhraničními regiony. Hlavní dopravní osu kraje tvoří rychlostní komunikace R10 Praha – Turnov a dále R35 (Turnov - Liberec), Tyto jediné dvě na sebe navazující rychlostní komunikace (R35 a R10) tak zajišťují kvalitní spojení Libereckého kraje s hlavním městem Prahou. Dalšími významnými spojkami kraje jsou komunikace I. třídy E65 (Turnov – Jelenia Góra – Wroslaw) a E442 (Liberec – Nový Bor – Děčín). Obě dvě jsou významnými transitzními komunikacemi spojující zbylé kraje včetně sousedních příhraničních regionů.

Stávající síť silnic I. až III. třídy včetně místních komunikací je v nevyhovujícím technickém stavu (a to už např. díky povodním z roku 2010). Ke zvyšování kapacity důležitých regionálních tahů, popřípadě k obchvatům nebo přeložkám dochází jen postupně.

Území Libereckého kraje je prostoupeno poměrně hustou sítí železničních tratí. Charakter tratí je závislý na členitosti krajiny a době jejich vzniku, tedy druhé polovině 19. století. Tyto podmínky jsou v Libereckém kraji příčinou řady problémů. Důsledkem je nízká přepravní rychlost, snížená propustnost některých úseků tratí a dlouhé jízdní doby. Nedostatkem se může jevit i neexistence elektrifikovaných tratí a dvoukolejných úseků a značná vzdálenost od koridorových tratí. Oblast Libereckého kraje není přímo zapojena ve vysokorychlostní železniční síti.

Letecká doprava má v Libereckém kraji pouze doplňkovou funkci. Na území kraje se nachází letiště s rozdílným charakterem a podmínkami provozu, ale pouze tři jsou veřejná s celoročním provozem. Největší letiště Liberec má do budoucna vytvořené podmínky pro přestavbu a rozšíření a také disponuje statusem veřejného mezinárodního letiště s celoročním provozem. V současné době letiště slouží pro sportovní a soukromé lety a jako stanoviště vrtulníků letecké záchranné služby.

Lidské zdroje

Vývoj na trhu práce Libereckého kraje od roku 2004 je možné díky meziročnímu poklesu počtu registrovaných nezaměstnaných označit jako příznivý. Nárůst počtu nezaměstnaných byl zaznamenán v roce 2008 a intenzivnější nárůst poté proběhl v roce 2009. Míra registrované nezaměstnanosti v kraji vzrostla ze 7,0 % v roce 2008 na 11,2 % o rok později (což je nárůst o 4,2 procentního bodu), čímž překonala republikovou hodnotu (9,2 %). Mírný pokles byl zaznamenán v roce 2010, nicméně ani tak hodnota registrované nezaměstnanosti nespadla pod republikový průměr a zastavila se na hodnotě 10,5 %.

Průměrná hrubá měsíční mzda (21 878 Kč⁶) v Libereckém kraji je za rok 2010 stejně jako ostatní kraje ČR (vyjímaje Hl. m. Prahy) pod celorepublikovým průměrem, ten v roce 2010 činil 23 951 Kč. Liberecký kraj disponuje širokou nabídkou terciálního vzdělávání. Nachází se zde s hlavním sídlem *Technická univerzita v Liberci* a dále pak několik

⁶ Struktura mezd zaměstnanců v roce 2010, dostupné na ČSÚ na adrese:
http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/110309_mzdy

„poboček“ (fakult) jiných vysokých škol jak z Prahy tak Brna: *Bankovní institut vysoká škola, a.s.*, *Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, o.p.s.*, *Univerzita Jana Amose Komenského Praha s.r.o.*, *Vysoká škola Karla Engliš, a.s.* V nabídce jsou i vzdělávací aktivity celoživotního vzdělávání včetně jiných vzdělávacích programů na podporu konkurenceschopnosti.

Struktura obyvatelstva Libereckého kraje je podobná se zbylými kraji NUTS2 Severovýchod. Z celkového počtu obyvatel 439 942 za rok 2010 bylo 70,3 % obyvatel v rozmezí ve věku 15 – 65 let. Obyvatelé nad 65 let tvořili 14,6 %, zbytek (15 %) tvořilo obyvatelstvo do 15-ti let.

Celkový přírůstek obyvatel v kraji je v dlouhodobém měřítku kladný, přičemž přirozený přírůstek obyvatel v kraji je kladný od roku 2005 (v roce 2010 byl přirozený přírůstek 869 obyvatel). Opačný vývoj byl zaznamenán u salda migrace, které v posledních dvou letech rapidně kleslo (v roce 2008 z hodnoty 2 452 obyvatel na 46 v roce 2010).

Konkurenceschopnost a inovační potenciál

Na území kraje se nachází jak množství průmyslových zón, tak i množství nevyužívaných prostor, tj. brownfields, které mohou být využívány pro podnikání.

Významnými hráči na poli zlepšování konkurenceschopnosti kraje je *Technická univerzita v Liberci*, která se nezabývá pouze pedagogickou prací v rámci přípravy vysokoškolsky vzdělaných odborníků, ale také se významnou měrou podílí na výzkumu v oborech - strojní inženýrství, textilní inženýrství, mechatronika, nanotechnologie, fyzika, regionální rozvoj a inovace. Druhou organizací je *Výzkumný ústav textilních strojů, a.s.*, který zabývá výzkumem, vývojem a konstrukcí strojů a zařízení pro zpracovatelský průmysl v oblasti textilních strojů, balící, reprografické, polygrafické, potravinářské a sklářské techniky.

V kraji se rovněž nachází *Technologický park při Výzkumném ústavu textilních strojů* (VÚTS). Hospodářský růst vázaný na inovační aktivity je rovněž výrazně podpořen vznikem dvou klastrů. Prvním klastrem je *CLUTEX - Klastř technické textilie* a druhým *CGC - Czech Glass Cluster*.

V Libereckém kraji bylo v roce 2010 celkem 117 230 ekonomických subjektů, kde největší podíl (cca 80 %), tvořily malé subjekty do devíti zaměstnanců (8 197 subjektů) naopak velkých firem (nad 250 zaměstnanců) se v kraji nacházelo pouze 66 (0,64 %). Z pohledu dlouhodobého vývoje dochází ke kontinuálnímu snižování počtu všech typů ekonomických subjektů v kraji. Tato změna je patrná zejména u malých podniků do devíti zaměstnanců, kde v roce 2000 bylo registrováno 14 593 subjektů, naproti tomu v roce 2010 to již bylo pouhých 8 197.

Životní prostředí

V Libereckém kraji se nachází značný počet ploch se starými ekologickými zátěžemi a významně roste podíl zastavěných ploch na úkor zemědělské a lesní půdy. Liberecký kraj

má nejvyšší zastoupení lesů a téměř nejnižší podíl zemědělské i orné půdy mezi kraji. To je dáno morfologií terénu a vysokým zastoupením horských oblastí a chráněných území.

Dlouhodobým problémem kraje je rozsáhlé zamoření půdy a podzemních vod v oblasti Stráže pod Ralskem, kde probíhala v minulém století hydrochemická těžba uranu. Ta byla v 90. letech ukončena, nicméně naplánované sanace území budou probíhat dle současných plánů do roku 2040. Dalším problémovým územím je bývalý vojenský prostor Ralsko, kde přes rozsáhlou sanaci v minulých letech nadále zůstávají oblasti, kde leží nevybuchlá munice a území kontaminovaná ropnými látkami a na celé ploše se nacházejí mnoho opuštěných a zdevastovaných objektů. Opuštěné chátrající objekty (průmyslové, zemědělské, i občanské vybavenosti), které obtížně hledají nové využití, jsou vesměs problémem celého Libereckého kraje.

Úroveň technické infrastruktury v kraji je územně i strukturálně rozdílná. Jedná se zejména o rozdíl mezi velkými aglomeracemi a venkovskými sídly, popř. okrajovými částmi měst, kde je infrastrukturní síť často zastaralá a nevyhovující, stejně tak je zastaralá vodovodní síť a chybí kanalizace s napojením na ČOV.

2.3.2 SWOT analýza Libereckého kraje

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti		
1. Instituce 2. Makroekonomická stabilita 3. Infrastruktura 4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby 5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení 7. Efektivita trhu práce 8. Velikost trhu	9. Technologická připravenost 10. Sofistikovanost podnikání 11. Inovace
Silné stránky		
1 Efektivní spolupráce kraje v rámci NUTS2 Severovýchod i příhraničních vazeb 1 Koncepční podpora prostředí příznivého výzkumu, vývoji a inovacím ze strany regionální samosprávy 3 Rozvinutá dopravní infrastruktura - silniční síť i specifické druhy dopravní infrastruktury a dopravních prostředků – lanové dráhy, cyklobusy, skibusy 3 Soběstačnost kraje z hlediska zdrojů kvalitní pitné vody a nadprůměrné připojení obcí na veřejný vodovod 3 Provozování funkčního integrovaného dopravního systému Libereckého kraje – IDOL 4 Efektivně fungující systém sociálních služeb v Libereckém kraji 4 Dobrá úroveň poskytování zdravotnických služeb, zejména v důsledku přítomnosti zdravotnických zařízení nadregionálního významu a využití nové přístrojové techniky, léků a kvalifikace personálu 5 Dobrá úroveň odborných středních škol, zejména se zaměřením na technické a uměleckoprůmyslové obory 9 Rozvinutý sektor tržních a logistických služeb 9 Existující výzkumný potenciál a pozitivní trend rostoucího počtu výzkumných a vývojových pracovníků a rostoucích výdajů na výzkum a vývoj 10 Velké zapojení podnikatelského sektoru do financování výzkumu a vývoje a rozvoj klastrů		

11 Rozšiřující se kapacity infrastruktury pro výzkum, vývoj a inovace

Další silné stránky kraje (s neidentifikovanou vazbou na regionální konkurenceschopnost)

- Silná pozice zpracovatelského průmyslu ve struktuře ekonomických činností kraje a kvalifikovaná pracovní síla v některých odvětvích (sklářství, bižuterní průmysl)
- Existence rozvojových ploch pro podnikání – průmyslové zóny
- Vysoký podíl zemědělské půdy vhodné k zalesnění a pěstování energetických plodin nebo k chovu skotu, koz a ovcí
- Příznivé přírodní podmínky pro cestovní ruch (vhodné přírodní a kulturní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, sportu, lázeňství a rekreace)
- Příznivá věková struktura obyvatel ve srovnání s průměrem ČR a trvalý mírný růst obyvatel
- Příznivé podmínky pro rozvoj cestovního ruchu a volnočasových aktivit
- Výhodná centrální poloha ve středoevropském kontextu, hraniční oblast s Polskem a SRN
- Dlouhodobé snižování znečištění povrchových i podzemních vod a legislativní velkoplošná ochrana nejvýznamnějších vodních zdrojů (chráněné oblasti přirozené akumulace vod),
- Existence klíčového zařízení pro koncové nakládání se směsnými komunálními odpady (zařízení na energetické využívání odpadů)
- Fungující systém vzdělávání zaměstnanců veřejné správy a zavádění moderních metod řízení úřadu veřejné správy
- Aktivní činnost občanských sdružení v oblasti zajišťování požární ochrany a bezpečnosti
- Zapojení Libereckého kraje do Národní sítě zdravých měst rostoucí počet obcí hlásících se k místní Agendě 21
- Koordinační činnost Centra vzdělanosti Libereckého kraje

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti

1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		

Slabé stránky

- 1 Rezervy v podpoře inovačních procesů na úrovni kraje
- 2 Nižší úroveň HDP/obyvatele ve srovnání s průměrem ČR
- 3 Nedostatečná nabídka podnikatelské infrastruktury a podpory podnikání
- 3 Nedostačující dopravní infrastruktura, zejména napojení železnice na mezinárodní dopravní koridory, absence silničního hraničního přechodu na hranicích se SRN, rychlostní spojení mezi Libercem, a Hradcem Králové a Pardubicemi apod.
- 3 Nevyhovující technický stav železničních tratí a místních komunikací a komunikací II. a III. třídy
- 4 Nevyvážený systém financování zdravotní péče vyznačující se mj. podfinancováním investičních potřeb
- 4 Nedostatek investičních prostředků na rozvoj sociálních služeb
- 4 Nerovnoměrná dostupnost některých druhů zdravotních a sociálních služeb v okrajových

částech regionu
4 Neúplná struktura zdravotních služeb (chybějící alternativy k ústavní péči, péče o chronicky duševně nemocné, nevhodná struktura lůžek následné péče, nedostatečná kapacita zdravotně sociálních lůžek apod.)
5 Síť škol není přizpůsobena demografickému vývoji, zvláště ve středních školách
5 Nižší úroveň vzdělanosti oproti průměru ČR
5 Poměrně vysoký podíl nedostatečně kvalifikovaných pedagogů
6 Neexistence silných vzdělávacích center – zejména ekonomicky, odborně, oborově přístupných škol
6 Nedostatečně rozvinutý systém dalšího vzdělávání a celoživotního učení pedagogů (kurzy, zvyšování kvalifikace)
6 Systém vzdělávání neodpovídající potřebám praxe (např. absencí celoživotního vzdělávání v oblasti cestovního ruchu)
7 Nesoulad nabídky oborů vzdělání s požadavky trhu práce
7 Vyšší míra nezaměstnanosti ve srovnání s průměrem ČR
9 Pomalý proces zavádění nových informačních a komunikačních technologií
Další slabé stránky kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)
<ul style="list-style-type: none"> • Silná koncentrace ekonomické činnosti a zaměstnanosti v centrech kraje, nepříznivá z hlediska vyváženého rozvoje území kraje, riziková struktura zpracovatelského průmyslu • Velký rozsah a počet nefunkčních a nevyužívaných ploch a objektů (brownfields) postižených starými ekologickými zátěžemi a jejich obtížná revitalizace • Nízká kvalita základních a nedostatek doplňkových služeb v cestovním ruchu, absence ucelených produktů cestovního ruchu a velký negativní vliv sezónnosti na rozsah nabízených služeb • Slabá vybavenost škol v některých venkovských oblastech • Slabě rozvinutý systém vzdělávání malých a středních podnikatelských subjektů • Chybějící analýzy potřebnosti a dostupnosti služeb pro konkrétně vymezené cílové skupiny či druhy služeb • Nedostatečné investice do úspor tepla a elektrické energie a do využívání obnovitelných zdrojů • Významný stupeň znečištění Lužické Nisy těžkými kovy • Přítomnost četných ekologických zátěží, zejména přetrvávající znečištění v oblastech někdejší těžby uranu • Nahrazení původních lesních společenstev smrkovými monokulturami (polomy, nižší odolnost vůči různým škůdcům (kůrovec) a vůči imisím) • Velký podíl regionů se soustředěnou podporou státu

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti		
1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		
Příležitosti		Hrozby
3 Dobudování a modernizace hlavních silničních		3 Nekoncepční rozvoj suburbanizace

<p>tahů, především rychlostních komunikací a silnic I.třídy, napojení regionu na dálniční systém EU, budování obchvatů měst</p> <p>3 Vybudování kvalitního železničního spojení krajského města s Prahou</p> <p>9,10 Rozvoj technologií na zpracování odpadů, systému jejich třídění a energetického a materiálové využívání; využití alternativních zdrojů energie, rozvoj kombinované výroby elektřiny a tepla</p> <p><u>Další příležitosti kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Rozšíření spolupráce podnikatelů napříč odvětvími• Zájem polských a německých partnerů o spolupráci na přeshraničních projektech (kulturní akce, výměnné pobyty apod.)• Nové mezinárodní směrnice nutící k další modernizaci tepelných elektráren a zvýšení jejich efektivity• Financování rekultivace ploch zdevastovaných lidskou činností ze strany státu• Legislativní a zejména finanční posílení kompetencí krajů a ORP• Posílení financování rozvoje venkova prostřednictvím MAS v rámci společné zemědělské politiky EU	<p>4 Zneužívání sociálních služeb neoprávněnými uživateli</p> <p>7 Růst nezaměstnanosti, především dlouhodobé</p> <p><u>Další hrozby kraje (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Možný nepříznivý demografický vývoj v důsledku pokračujícího stárnutí populace• Rostoucí spotřeba elektrické energie, zvyšování cen elektrické energie• Odliv zahraničního kapitálu• Pokles ekonomické aktivity v důsledku nízkých příjmů řady obcí a z toho vyplývající menší šance na získání finanční spoluúčasti při získání dotací na podporu podnikání• Nezáměr a nemožnost řešení revitalizace brownfields v důsledku nevyřešených vlastnických vztahů• Další zhoršování kvality ovzduší vlivem rostoucí automobilové dopravy• Zhoršování kvality ovzduší v souvislosti s přechodem domácností na vytápění tuhými palivy• Kontaminace podzemních vod starými ekologickými zátěžemi, hnojivy ze zemědělství, odpadními látkami z průmyslu, nedostatečně čištěnou odpadní vodou ze sídel atd.• Zánik místních tradic, devastace kulturních hodnot• Klesající zájem občanů o dobrovolnou činnost v záchranných složkách• Zvýšený výskyt extrémních živelných jevů
--	--

2.3.3 Vybrané indikátory socioekonomického vývoje Libereckého kraje

Vývoj hrubého domácího produktu v Libereckém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubý domácí produkt v běžných cenách	mil. Kč	81 807	86 416	90 367	87 322	94 693	104 689	109 657	114 071	112 276	105 202
Hrubý domácí produkt, ČR = 100	%	3,7	3,7	3,7	3,4	3,4	3,5	3,4	3,2	3,0	2,9
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	190 641	201 861	211 426	204 456	221 558	244 447	255 133	263 987	257 638	240 057
HDP na 1 obyvatele, ČR = 100	%	89,5	87,7	87,5	80,9	80,3	83,8	81,3	77,1	72,8	69,5
HDP na 1 obyvatele, EU27 = 100	%	55,8	58,0	59,4	55,2	56,1	59,0	58,8	61,5	58,5	55,8
Hrubý domácí produkt, předchozí rok = 100	%	104,0	100,7	102,7	95,7	105,3	112,3	105,1	101,3	99,9	89,7

Zdroj: ČSÚ

Vývoj hrubé přidané hodnoty dle odvětví (OKEČ) v Libereckém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	74 119	78 339	82 141	79 392	85 102	93 861	98 947	102 538	101 087	94 528
v tom odvětví:											
A zemědělství a lesní hospodářství	%	2,5	2,6	2,0	1,9	1,8	1,8	1,5	1,4	1,3	1,3
B rybolov	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-
C dobývání nerostných surovin	%	0,5	0,4	0,5	0,0	0,1	0,4	0,0	-0,4	-0,7	-1,0
D zpracovatelský průmysl	%	38,4	40,4	38,1	38,2	41,1	42,4	40,6	40,8	37,8	35,4
E výroba a rozvod elektřiny, tepla, vody	%	1,1	1,1	1,3	1,8	1,9	1,7	1,6	1,4	1,3	1,6
F stavebnictví	%	8,6	8,3	9,4	7,3	6,5	6,1	6,7	7,1	7,6	8,1
G obchod, opravy spotřebního zboží	%	12,4	11,0	11,3	11,4	9,2	9,8	10,0	9,7	10,1	10,0

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
H pohostinství a ubytování	%	2,7	2,2	2,2	1,8	2,1	1,7	1,6	1,7	1,8	1,8
I doprava, skladování, pošty a telekomunikace	%	8,3	8,3	8,6	9,6	9,3	9,2	9,4	9,0	9,0	8,9
J peněžnictví a pojišťovnictví	%	1,5	1,9	1,7	2,1	2,2	1,7	2,1	2,5	3,0	3,3
K komerční služby	%	10,6	10,0	10,4	9,9	10,2	9,8	10,8	10,2	10,6	10,4
L veřejná administrativa	%	3,1	3,3	3,3	3,9	3,8	3,7	3,8	3,9	4,1	4,6
M školství	%	4,3	4,4	4,6	4,9	4,7	4,5	4,6	4,7	5,0	5,7
N zdravotnictví, veter. a sociální činnost	%	3,3	3,5	3,9	4,4	4,1	4,0	4,2	4,4	5,7	6,3
O ostatní veřejné, sociální a osobní služby	%	2,6	2,4	2,9	2,9	3,1	3,1	3,0	3,5	3,3	3,6

Zdroj: ČSÚ

Vývoj tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) v Libereckém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	22 739	19 264	23 598	26 645	27 047	24 303	21 385	23 049	27 744	-
Podíl regionu na THFK, ČR = 100	%	3,7	2,9	3,5	3,9	3,7	3,3	2,7	2,6	3,1	-
THFK na 1 obyvatele	Kč	52 990	44 999	55 211	62 386	63 284	56 747	49 754	53 341	63 663	-
THFK na 1 obyvatele, ČR = 100	%	88,9	69,8	83,1	92,6	88,8	78,3	64,1	61,8	75,2	-

Zdroj: ČSÚ

Vývoj tvorby čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) v Libereckém kraji v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Čistý disponibilní důchod domácností	mil. Kč	46 667	49 192	51 142	52 540	55 091	57 817	62 180	67 528	72 544	73 388
Čistý disponibilní důchod domácností, ČR = 100	%	4,0	4,0	4,0	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,8	3,9
ČDDD na 1 obyvatele	Kč	108 753	114 910	119 654	123 017	128 899	135 001	144 672	156 275	166 465	167 460
ČDDD na 1 obyvatele, ČR = 100	%	95,9	95,9	95,5	93,9	94,2	93,9	93,2	92,4	91,7	93,1

Zdroj: ČSÚ

Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců (fyz. osoby) a míry ekonomické aktivity v Libereckém kraji v letech 2000 – 2009

	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrná hrubá měsíční mzda*	Kč	12 435	13 463	13 632	14 481	15 253	16 182	17 118	18 398	19 807	-
Míra ekonomické aktivity	%	60,5	60,6	60,4	59,9	60,6	59,7	59,1	57,7	56,5	57,3

* - podle místa pracoviště, od r. 2002 včetně menších podniků

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka kraje 2010

Vývoj míry nezaměstnanosti v Libereckém kraji v letech 2000 – 2010 (k 31. 12. daného roku)

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra registrované nezaměstnanosti	%	6,4	7,4	8,7	9,5	8,2	7,7	7,0	6,1	7,0	11,2	10,5
Obecná míra nezaměstnanosti dle VŠPS	%	6,2	6,2	4,7	6,1	6,4	6,5	7,7	6,1	4,6	7,8	-

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: údaje za léta 2001 – 2004 jsou vypočteny dle staré metodiky, za léta 2004 – 2010 dle nové metodiky

3. SWOT ANALÝZA REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS 2 SEVEROVÝCHOD

Cílem této kapitoly bylo vytvořit SWOT analýzu regionu soudržnosti NUTS 2 Severovýchod jako celku. Primárním zdrojem pro souhrnnou analýzu byly SWOT analýzy jednotlivých krajů uvedených v předchozí kapitole. Souhrnná SWOT analýza byla vytvořena syntézou SWOT analýz jednotlivých krajů tvořících region soudržnosti NUTS 2 Severovýchod.

Zpracování SWOT analýzy respektuje obecně přijímaný přístup k této metodě, kdy SWOT analýza je považována za komplexní metodu kvalitativního vyhodnocení veškerých relevantních stránek fungování daného subjektu. Z metodického pohledu slabé a silné stránky jsou identifikovány jako vnitřní faktory (vlivy), tj. ty, které jsou intervencí ovlivnitelné. Příležitosti a hrozby pak představují externí faktory (vlivy), tj. ty, které intervencí nejsou ovlivnitelné a je nutno jejich výskyt mít na zřeteli při stanovování a realizaci strategie.

3.1. Stručná socioekonomická charakteristika regionu NUTS 2 Severovýchod

Ekonomická situace a cestovní ruch

Region NUTS 2 Severovýchod lze charakterizovat jako průmyslově-zemědělský se širokou nabídkou služeb a příležitostí cestovního ruchu. Vyznačuje se dlouholetými tradicemi některých průmyslových odvětví – hudební nástroje, strojírenství a textilní výroba na Královéhradecku, strojírenství, textilní výroba, chemický a elektrotechnický průmysl v Pardubickém kraji, sklářské a bižuterní výroby na Liberecku. Většina průmyslové výroby je koncentrována do velkých měst, popř. jejich okolí. Za nejsilnější hospodářské oblasti regionu jsou považovány aglomerace Liberecko-Jablonecko a Hradecko-Pardubicko-Chrudimsko, na druhou stranu za ty nejslabší jsou považovány Frýdlantsko a Moravskotřebovsko.

V regionu má své významné zastoupení a dlouholetou tradici zemědělská výroba. Příznivé podmínky pro intenzivní zemědělskou prvovýrobu se nacházejí především v oblasti Polabské nížiny, která patří k nejurodnějším oblastem v ČR.

Hlavním ekonomickým sektorem regionu je zpracovatelský průmysl, který tvoří 30,9 % hrubé přidané hodnoty. Dalšími významnými ekonomickými sektory regionu jsou doprava, skladování, pošty a telekomunikace (10,2 % hrubé přidané hodnoty regionu), komerční služby (9,9 % hrubé přidané hodnoty regionu), obchod a opravy spotřebního zboží (9,5 % hrubé přidané hodnoty regionu).

HDP regionu NUTS 2 Severovýchod v roce 2009 bylo 274 757 Kč na obyvatele, což je 63,9 % úrovně EU 27. Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v roce 2009 představoval 79,5 % průměrné úrovně HDP na 1 obyvatele České republiky. Podíl na celkovém HDP České republiky regionu soudržnosti Severovýchod má v posledních deseti letech klesající tendenci.

47

V roce 2000 byla tato hodnota na 13%, přičemž v roce 2009 již tato hodnota činila 11,4 %. I přes nepříznivý vývoj zůstává význam regionu z hlediska ČR vysoký (třetí nejvyšší podíl na tvorbě HDP z regionů soudržnosti).

Z pohledu cestovního ruchu nabízí region soudržnosti velký počet turistických cílů a atraktivit. Nejpreferovanějšími turistickými cíli jsou přírodní lokality (chráněné krajinné oblasti, hory, skalní města aj.) určené jak pro sportovní tak odpočinkové činnosti. Z přírodního potenciálu celorepublikového významu je v regionu soudržnosti nejvýznamnější turistický region Krkonoše a oblast Jizerských hor, které nabízí širokou škálu zimních sportů, ale také běžné letní turistiky. Dalšími cílovými oblastmi jsou Orlické hory, Podorlicko a oblast kralického Sněžníku.

Mezi další atraktivity aktivního pobytu na celém území regionu lze zařadit cykloturistiku, ve vybraných specifických územích jako je např. Český ráj, Český sever nebo Kladské pomezí lze realizovat další různorodé formy aktivního odpočinku (jako je např. horolezectví).

Region je bohatý nejen na přírodní atraktivity, ale disponuje i mnohými městy a obcemi s historickými a kulturními památkami, stejně tak jako je bohatý na společenské, kulturní a sportovní události. V nemalé míře region nabízí i lázeňské využití.

Dopravní infrastruktura

Dopravní infrastruktura jak regionu, tak jeho jednotlivých krajů, je stále nedostatečná. Nedostatkem regionu z pohledu významné infrastruktury je nedostavěná rychlostní komunikace R35 a stále nedobudovaná a na výkupu pozemků zbrzděná výstavba evropsky významné komunikace dálnice D 11 do Hradce Králové, která má být významným tranzitním tahem (Praha - Poděbrady – Hradec Králové – Jaroměř) a napojená na další, pro region významný tranzitní koridor, rychlostní silnici R 11 (Jaroměř – Trutnov – státní hranice s Polskem Královec/Lubawka). Směrem na Moravu je pak další významné napojení, a to rychlostní komunikace R35 (Liberec – Turnov – Hradec Králové – Moravská Třebová – Olomouc – Lipník nad Bečvou).

Z výsledků analýzy dopravní infrastruktury jednotlivých krajů regionu soudržnosti Severovýchod vyplynulo, že stávající síť silnic I. až III. řádu je vesměs stále v neutěšující situaci. Mnoho komunikací je trvale přetíženo, což znamená, že nemá parametry odpovídající intenzitě dopravy (např. v Královéhradeckém kraji zmiňované komunikace v ORP Jičín, Vrchlabí, Náchod, Trutnov nebo Rychnov nad Kněžnou aj.), chybí silniční obchvaty měst (např. města Pardubice, Chrudim, Lázně Bohdaneč, Svitavy, Hradec Králové (v návaznosti na dálnici D11, městu chybí severní tangenta a jižní spojka)), v městech se tak nacházejí značně přetížené úseky, kde je tranzitní doprava často vedena centry měst čímž se prodlužuje doba jízdy a dochází k negativním dopadům na životní prostředí a to nejen ve městech.

Železniční doprava regionu se vyznačuje poměrně hustou sítí tratí. Charakter tratí je závislý na členitosti krajiny a době jejich vzniku, tedy druhé poloviny 19. století, ve které železnice napojovala především průmyslově a v menší míře i zemědělsky významné oblasti. Dnes však mnoho železničních tratí neodpovídá změněným požadavkům (nízká přepravní

rychlost, snížená propustnost některých úseků tratí a dlouhé jízdní doby) a je tedy potřeba uvažovat o jejich modernizaci.

Významnou strategickou železniční tepnou pro region (zejména pak pro Pardubický kraj) je železniční koridor Děčín-Praha-Pardubice-Brno-Břeclav (evropská magistrála E40) a koridor Mosty u Jablunkova-Ostrava-Přerov-Praha-Plzeň-Cheb. Významnou roli má také vodní doprava na řece Labi (zejména pak pro Pardubický kraj), která spadá do sítě transevropské sítě cest kategorie E (magistrála E20 – severní moře – Hamburk – Ústí nad Labem – Mělník – Pardubice).

Z pohledu letecké dopravy je nejvýznamnější letiště Pardubice, které disponuje statutem mezinárodního letiště se smíšeným civilním a vojenským provozem. Letiště v Hradci Králové má statut neveřejného mezinárodního letiště. Zbývající letiště jsou buďto veřejná nebo sportovní a pro leteckou dopravu regionu představují doplňkovou formu dopravy.

Lidské zdroje

Na území Pardubického, Královéhradeckého a Libereckého kraje žilo ke konci roku 2010 souhrnně 1 511 909 obyvatel, což představuje 14,4 % celkové populace České republiky. Nejlidnatější je kraj Královéhradecký s 554 803 a nejméně lidnatý kraj je Liberecký s počtem obyvatel 439 942.

Vývoj na trhu práce regionu od roku 2004 je možné díky meziročnímu poklesu počtu registrovaných nezaměstnaných označit jako velmi příznivý. Opačný trend, resp. nárůst počtu nezaměstnaných byl zaznamenán v roce 2007, přičemž k rapidnímu nárůstu došlo v roce 2008. Míra registrované nezaměstnanosti regionu vzrostla v roce 2008 z 5,9 % na 9,6 % o rok později (což je nárůst o 3,7 procentního bodu), čímž překonala republikový průměr (9,2 %). Stejná hodnota (9,6 %) byla zaznamenána i v roce 2010.

Průměrná hrubá měsíční mzda v regionu soudržnosti je dlouhodobě pod průměrem České republiky (to se však týká všech krajů vyjímaje Hl. m. Prahy). Výše průměrné mzdy se v mnoha ohledech odráží právě ve struktuře průmyslového složení jednotlivých krajů. Průměrná hrubá měsíční mzda v roce 2010 činila 24 105 Kč, což je v porovnání s ostatními regiony NUTS 2 druhá nejnižší hodnota po Střední Moravě.

V oblasti rozvoje lidských zdrojů je region soudržnosti reprezentován nejen značným počtem základních a středních škol, ale zejména hned několika vysokoškolskými institucemi. Nejvýznamnějšími institucemi poskytujícími univerzitní vzdělání na území jsou *Univerzita Pardubice*, *Univerzita Hradec Králové*, *Technická univerzita v Liberci*, dále pak několik fakult jiných vysokých škol, např. v Hradci Králové *fakulty Univerzity Karlovy* a *Univerzity obrany*, v Libereckém kraji pak VŠ jako *Bankovní institut vysoká škola, a.s.*, *Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, o.p.s.*, *Univerzita Jana Amose Komenského Praha s.r.o.*, *Vysoká škola Karla Engliš, a.s.*

Nicméně určitý problém regionu lze spatřovat v nesouladu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, což se týká zejména středoškolských průmyslových oborů poptávaných firmami v kraji.

Struktura obyvatelstva regionu je v principu podobná. Z celkového počtu obyvatel 1 511 909 za rok 2010 bylo 69,6 % obyvatel v rozmezí ve věku 15 – 65 let. Obyvatelé nad 65 let tvořili 15,5 %, zbytek (14,7 %) bylo tvořeno obyvatelstvem do 15-ti let.

Ve vývoji stavu obyvatelstva všech tří krajů regionu NUTS 2 Severovýchod je dlouhodobá tendence k demografickému růstu počtu obyvatel, ale hodnoty jsou značně různorodé. V Pardubické a Libereckém kraji dochází v posledních letech ke snižování hodnoty salda migrace, ale stále se drží v kladných hodnotách. Naopak v Královéhradeckém kraji jsou hodnoty za poslední dva roky záporné, přičemž za rok 2010 došlo k pozitivnímu snížení této záporné hodnoty oproti předchozímu roku.

Konkurenceschopnost a inovační potenciál

Vývoj v oblasti vědy a výzkumu a konkurenceschopnosti, která je na výsledcích vědy a výzkumu do značné míry závislá, je v jednotlivých částech regionu soudržnosti Severovýchod velmi diferencovaný.

Obecně se na území regionu nachází jak množství průmyslových zón, tak i množství nevyužívaných prostor, tj. brownfields, které mohou být využívány nejen pro podnikání.

Z pohledu podnikatelské infrastruktury a služeb se v regionu soudržnosti nachází několik klastrů mající významnou roli v rozvoji moderních technologií a podpoře při zvyšování konkurenceschopnosti (např. CLUTEX - Klastř technické textilie a CGC - Czech Glass Cluster v Libereckém kraji, Medicínsko-farmaceutický klastř Nanomedic, klastř Omnipack aj.). Významnými hráči na poli konkurenceschopnosti regionu jsou rovněž **Technologický park při Výzkumném ústavu textilních strojů** (VÚTS) a Technologické Centrum Hradec Králové.

Právě významná odvětví s tradicí v regionu disponují značným potenciálem pro rozvoj klastrů stejně tak technologických parků. Mezi tyto potenciální odvětví patří zcela jistě automobilový průmysl a výroba automobilových komponent, dále strojírenství, technologická chemie, textilní průmysl, výroba elektrických strojů a zařízení, farmacie a zdravotnictví včetně výroby zdravotnických pomůcek či výroba elektroniky, bižuterie, sklo, nábytek a potravinářský průmysl.

Velmi důležitými a pro budoucnost strategickými hráči pro podporu konkurenceschopnosti regionu jsou zejména vysokoškolské instituce produkující potřebné lidské zdroje a v neposlední řadě také podílející se na spolupráci s ekonomickými subjekty na poli výzkumu a vývoje, rozvoje praxe LZ a jiných společných aktivitách.

Přetrvávajícím problémem jak v regionu soudržnosti, tak v jednotlivých krajích, je spolupráce subjektů mezi sebou, kdy neustále přetrvávají pouze běžné dodavatelskoodběratelské vztahy a není odhodlání firem podílet se na vzájemné spolupráci a podpoře v rámci oborových sdružení sdružujících vzájemně se doplňující firmy s účelem posilování konkurenceschopnosti, sdílení zdrojů, transferu technologií, know-how aj. Tento fenomén nedostatečné spolupráce přetrvává do jisté míry i na úrovni mezi firmami a vysokoškolskými zařízeními regionu.

Životní prostředí

Kvalita životního prostředí regionu se nejen díky současným intervencím jak ze strukturálních fondů, tak jednotlivých krajů, měst a obcí, ale i státu, v mnoha ohledech významně zlepšuje.

Největším zatížením trpí zejména urbanizované oblasti, které se potýkají s nadměrnou environmentální zátěží způsobenou převážně dopravou a průmyslovou výrobou (města jako Hradec Králové, Pardubice, Liberec, Trutnov aj.). Druhými zatíženými oblastmi jsou venkovské oblasti zejména v nížinných částech regionu, které jsou více zatíženy negativními vlivy ze zemědělství potýkající se s narušeným krajinným rázem a se sníženou biodiverzitou.

Jako environmentálně problematické oblasti regionu byly identifikovány oblasti centrální části regionu Pardubice, kde se nachází energetický a chemický průmysl, oblast Stráže pod Ralskem, kde probíhala hydrochemická těžba uranu a oblast vykazuje rozsáhlé zamoření půdy a podzemních vod a jako poslední problematické území bylo identifikován vojenský prostor Ralsko, kde přes rozsáhlou sanaci v minulých letech nadále zůstávají oblasti, kde leží nevybuchlá munice a území kontaminovaná ropnými látkami a na celé ploše se nacházejí mnoho opuštěných a zdevastovaných objektů.

V oblasti zlepšování infrastruktury a technické ochrany životního prostředí je zacíleno zejména na zkvalitňování a zajišťování adekvátního čištění odpadních vod a zásobování obyvatelstva pitnou vodou, dále pak nakládání s odpady s důrazem na snižování produkce odpadů, jejich recyklaci a dalšího využití, snižování znečištění ovzduší či řešení starých ekologických zátěží na území regionu soudržnosti.

Z pohledu energetických úspor a snižování vypouštění nadměrného množství emisí je rovněž pro kraje důležitá potřeba snižování energetické náročnosti budov a využití obnovitelných zdrojů.

3.2. SWOT analýza regionu soudržnosti NUTS 2 Severovýchod

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti		
1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		
Silné stránky		
3 Dostatek rozvojových ploch (rozloha průmyslových zón v ha) a klastrů		
3 Odpovídající silniční spojení krajských měst s hlavním městem Prahou		
3 Existence stále se rozvíjejícího veřejného letiště Pardubice s mezinárodním statutem		
6 Kvalitní vysoké školství na území regionu soudržnosti s nabídkou rozmanitých oborů		

- 11 Rozvoj výzkumných a inovačních aktivit a adekvátní infrastruktury v hospodářských centrech
- 11 Silná průmyslová tradice v regionu soudržnosti
- 11 Množství malých a středních podniků v tradičních odvětvích

Další silné stránky regionu (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)

- Existence souvislých území se zachovalou a rozmanitou krajinou
- Obecně kvalitní životní prostředí v regionu soudržnosti ve srovnání se zbytkem ČR
- Dostatečná ochrana přírodně cenných lokalit a území
- Vysoká lesnatost zejména v pohraničních oblastech
- Nízký podíl těžbou zdevastované krajiny
- Konání významných sportovních i kulturních akcí
- Atraktivní lokalizační faktory cestovního ruchu a to přírodní (zejména pohraniční hory) i kulturně-historické (historická jádra měst, hrady, zámky, muzea, apod.)
- Velmi silné vazby mezi krajskými městy Pardubice a Hradec Králové (tvoří z funkčního hlediska jednu aglomeraci)

Specifika Libereckého kraje:

- Kvalifikovaná pracovní síla v tradičních odvětvích náročných na znalosti zaměstnanců
- Blízkost turisticky atraktivních regionů vzhledem k hlavním zdrojovým oblastem cestovního ruchu na úrovni meziregionální i mikroregionální
- Tradice specializovaného středního školství (zpracování skla, šperků apod.)
- Vzhledem k významu průmyslu relativně nízké množství průmyslového odpadu
- Nízký podíl zorněné půdy
- Nejintenzivnější přeshraniční vazby

Specifika Královéhradeckého kraje:

- Diverzifikovaná průmyslová základna
- Nízká míra nezaměstnanosti z dlouhodobého hlediska
- Vědeckovýzkumný potenciál v medicínsko-farmaceutické oblasti a oblasti IT

Specifika Pardubického kraje:

- Relativně vyšší výdaje na výzkum a vývoj
- Ekonomika zaměřená na export
- Vysoká míra inovační aktivity (vyjádřená počtem patentů)
- Nízké hodnoty negativních sociálně demografických indikátorů (např. rozvodovost nejnižší v ČR)

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti		
1. Instituce 2. Makroekonomická stabilita 3. Infrastruktura 4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby 5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení 7. Efektivita trhu práce 8. Velikost trhu	9. Technologická připravenost 10. Sofistikovanost podnikání 11. Inovace
Slabé stránky		
3 Nedostatečná dopravní obslužnost zejména v okrajových částech regionu soudržnosti 3 Nevyhovující stav silniční sítě (zejména špatný stav místních komunikací a komunikací II. a III. třídy) 3 Vysoké dopravní zatížení měst a obcí, chybějící obchvaty měst 3 Nedostačující napojení na mezinárodní dopravní koridory (není dobudována R35, D11, R43, R11) 3 Preference greenfields před využitím brownfields (rozdávající se zástavba v zázemí hlavních hospodářských center) 3 Nedostatečná kvalita železniční sítě 3 Nízké využití nabídky a s tím spjatá nedostatečná revitalizace průmyslových ploch typu brownfields v urbanizovaných územích 4 Nevyhovující stav infrastruktury v oblasti vzdělávání a zdravotnických a sociálních služeb 4 Nedostatečná kapacita terénních sociálních služeb 5 Nepřízpůsobená síť mateřských škol demografickému vývoji 6 Nedostatečná provázanost vysokých škol s podniky 7 Silná koncentrace ekonomických činností a zaměstnanosti v hlavních centrech kraje (pólech rozvoje) oproti venkovským oblastem z hlediska vyváženého rozvoje území regionu 7 Existence velkých vnitřních rozdílů v nezaměstnanosti 11 Nedostatečné šíření a využívání inovací		
<p><u>Další slabé stránky regionu (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevyhovující stav infrastruktury pro volnočasové, sportovní a kulturní aktivity, zejména v menších obcích • Nedostatečná úroveň ubytovacích a stravovacích služeb v některých oblastech a nedodržování standardů v ubytovacích a stravovacích službách a to i v oblastech s nemalým potenciálem cestovního ruchu • Výrazná sezónnost cestovního ruchu (zejména v některých horských oblastech) • Nižší podíl osob s vysokoškolským vzděláním v okrajových částech regionu • Nedostatečný ekonomický rozvoj v periferních částech regionu soudržnosti • V některých částech regionu soudržnosti silně rozdrobená sídelní struktura (např. jihovýchodní část regionu soudržnosti) • Existence problémových periferních venkovských oblastí (podmíněných komplexem faktorů - špatná dopravní dostupnost, nevyhovující stav obchodu a služeb, technické infrastruktury, slabé podnikatelské zázemí) • Nízké využívání obnovitelných zdrojů 		

- Lokálně rostoucí znečištění ovzduší (způsobené zejména automobilovou dopravou)
- Lokální zatížení hlukem (především v obcích ležících na významných dopravních tazích)
- Slabé využití tříděných odpadů, převažuje skládkování

Specifika Libereckého kraje:

- Vyšší závislost na automobilovém průmyslu (nevýhoda zaměření průmyslu na jedno odvětví)
- Nedostatečné napojení krajského města na vysokorychlostní koridory a nedostatečné propojení krajského města Liberce s Prahou po železnici
- Poškozené vrcholové partie pohraničních hor (zničené imisemi zejména v 70.- 80. letech 20. století)
- Přítomnost rozsáhlých území s ekologickými zátěžemi způsobenými přítomností armády (bývalý VVP Ralsko)
- Ekologické zátěže jako pozůstatek po těžbě nerostných surovin (těžba uranu ve Stráži pod Ralskem)

Specifika Královéhradeckého kraje:

- Nedostavěná komunikace D11/R11
- Nepříznivá věková struktura obyvatelstva a její další zhoršování
- Dlouhodobě nízká úroveň mezd

Specifika Pardubického kraje:

- Vyšší závislost na elektrotechnickém průmyslu
- Omezené přeshraniční vazby
- Z historického hlediska slabé vazby některých východních oblastí na krajské město (oblasti, které historicky patřily k Moravě)

11 pilířů regionální konkurenceschopnosti

1. Instituce	6. Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	9. Technologická připravenost
2. Makroekonomická stabilita	7. Efektivita trhu práce	10. Sofistikovanost podnikání
3. Infrastruktura	8. Velikost trhu	11. Inovace
4. Zdraví a zdravotnictví, sociální služby		
5. Kvalita základního a středoškolského vzdělávání		

Příležitosti	Hrozby
1 Zájem polských a německých partnerů o spolupráci na přeshraničních projektech	1 Bariéry v podnikání způsobené komplikovanou legislativou a dalšími institucionálními faktory
3 Vyšší investice do infrastruktury regionu, dobudování a modernizace hlavních silničních tahů a budování obchvatů měst	3 Projevy nekoordinovaného procesu suburbanizace
3 Modernizace železniční tratě Chrudim-Pardubice-Hradec Králové-Jaroměř;	3 Omezování financování důležitých dopravních staveb v důsledku zvyšujícího se

<p>zdvoukolejné tratě Hradec Králové-Pardubice a přeložka tratě Pardubice-Chrudim; modernizace tratě Liberec-Turnov (napojení Praha)</p> <p>10 Další příliv zahraničního kapitálu</p> <p>10 Příklon investorů k výrobě s vyšší přidanou hodnotou</p> <p>10 Rozvoj technologií na zpracování odpadů, systému jejich třídění a energetického a materiálové využívání</p> <p>10 Posílení vazeb mezi vědou a praxí</p> <p>10 Posílení subdodavatelských vztahů pro velké podniky</p> <p><u>Další příležitosti regionu (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Snižování energetické náročnosti• Zvýšení zájmu o rekreační vyžití v regionu ze strany zahraničních návštěvníků• Zvyšování významu domácího cestovního ruchu a to i v alternativních formách cestovního ruchu• Rozšíření spolupráce podnikatelů napříč odvětvími• Využití vhodných podmínek k produkci obnovitelných zdrojů energie• Podpora revitalizace a rehabilitace krajiny a jejích složek se zapojením široké škály dotačních titulů• Financování rekultivace ploch zdevastovaných lidskou činností ze strany státu• Zvýšení národní finanční podpory realizace komplexních pozemkových úprav• Legislativní a zejména finanční posílení kompetencí krajů a ORP• Obnovení zacílení národní regionální politiky na obce a mikroregiony jako důležité aktéry rozvoje území• Zvyšování zájmu občanů o dění na mikroregionální úrovni jako reakce na proces globalizace• Modernizace společnosti umožňující nové	<p>zadlužení státu</p> <p>3 Pokračování nekoordinovaného intenzivního rozvoje aglomerace Pardubice – Hradec Králové zejména v oblasti negativních vlivů dopravy a suburbanizace</p> <p>4 Pokles počtu lékařů ve zdravotnických zařízeních z důvodu jejich odchodu do zahraničí</p> <p>7 Růst nezaměstnanosti způsobené vnějšími faktory (např. příliv levné pracovní síly ze zahraničí nebo další globální ekonomickou krizí)</p> <p><u>Další hrozby regionu (s neidentifikovanou vazbou na pilíře regionální konkurenceschopnosti)</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Zvyšování energetické náročnosti, rostoucí spotřeba elektrické energie• Přesun zahraničních investic do jiných zemí (zejména směrem na východ)• Projevy další celosvětové ekonomické nebo hypoteční krize• Pokles ekonomické aktivity v regionu• Zhoršování kvality ovzduší vlivem rostoucí intenzity automobilové dopravy• Neefektivní nakládání s přírodními zdroji• Nerespektování principů udržitelnosti rozvoje v legislativním a ekonomickém prostředí ČR• Nedostatečné nástroje pro regulaci výstavby „na zelené louce“ (greenfields), zejména v okolí větších sídel a podél dopravních tras – proces suburbanizace, estetická devastace, zhoršování prostupnosti volné krajiny, úbytek orné půdy• Vytlačení drobných podnikatelů v maloobchodu ze strany nadnárodních řetězců• Malá poptávka po službách místních podniků v terciárním sektoru• Konflikt mezi environmentální a produkční funkcí krajiny• Vylidňování venkovských oblastí
---	---

prostorové uspořádání práce (větší podíl práce z domova)	
--	--

3.3. Vybrané indikátory socioekonomického vývoje regionu NUTS 2 Severovýchod

Vývoj hrubého domácího produktu v regionu NUTS 2 Severovýchod v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubý domácí produkt v běžných cenách	mil. Kč	285 557	301 786	313 209	320 163	346 951	366 130	389 410	420 382	427 131	414 504
Hrubý domácí produkt, ČR = 100	%	13	12,8	12,7	12,4	12,3	12,3	12,1	11,9	11,6	11,4
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	191 784	202 999	211 205	216 150	234 492	247 107	262 100	281 842	284 185	274 757
HDP na 1 obyvatele, ČR = 100	%	90	88,2	87,4	85,6	85	84,8	83,5	82,3	80,3	79,5
HDP na 1 obyvatele, EU27 = 100	%	61,4	61,9	61,5	62,6	63,7	64,3	64,2	65,7	64,5	63,9
Hrubý domácí produkt, předchozí rok = 100	%	104,5	100,5	101,9	101,5	104,7	107,2	105,2	105,1	102	93,7

Zdroj: ČSÚ

Vývoj hrubé přidané hodnoty dle odvětví (OKEČ) v regionu NUTS 2 Severovýchod v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	258 722	273 580	284 696	291 085	311 811	328 264	351 379	377 880	384 566	372 444
v tom odvětví:											
A zemědělství a lesní hospodářství	%	4,7	4,9	4,1	4,4	4,5	4,2	3,5	3,5	3,3	2,9
B rybolov	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C dobývání nerostných surovin	%	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,4	0,2	0,1	0	-0,1
D zpracovatelský průmysl	%	34,7	35	33,6	33,2	34,4	34,6	34,1	35	32,2	30,9
E výroba a rozvod elektřiny, tepla, vody	%	2,7	3	3,2	3,2	3,3	3,4	3,6	3,8	4,3	5
F stavebnictví	%	7,1	6,9	7,1	6,7	6,5	6,4	6,9	7	7,2	7,9

57

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
G obchod, opravy spotřebního zboží	%	11,5	10,7	11,4	11,6	9,7	10,6	10,6	10,2	10,3	9,5
H pohostinství a ubytování	%	2,1	1,9	2	1,7	2	1,7	1,5	1,6	1,7	1,7
I doprava, skladování, pošty a telekomunikace	%	8,4	8,9	9,4	10,3	10,4	9,7	10,4	9,7	10,6	10,2
J peněžnictví a pojišťovnictví	%	1,8	2	1,9	2,1	2,2	1,7	1,9	2,3	2,7	3
K komerční služby	%	11,7	10,9	10,8	9,7	9,9	10,1	10,2	9,8	9,9	9,9
L veřejná administrativa	%	4,9	5,1	4,9	5,2	5	5,2	5,2	5,2	5,3	5,6
M školství	%	4,2	4,4	4,5	4,7	4,6	4,7	4,7	4,6	4,7	5,1
N zdravotnictví, veter. a sociální činnost	%	3,7	4	4,3	4,5	4,2	4,5	4,5	4,4	5	5,4
O ostatní veřejné, sociální a osobní služby	%	2,2	2	2,4	2,6	2,9	2,7	2,6	2,9	2,8	2,9

Zdroj: ČSÚ

Vývoj tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) v regionu NUTS 2 Severovýchod v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	75 007	68 675	85 108	80 158	85 066	72 532	67 283	76 896	82 890	73 101
Podíl regionu na THFK, ČR = 100	%	12,2	10,4	12,6	11,7	11,7	9,8	8,4	8,6	9,4	9
THFK na 1 obyvatele	Kč	50 376	46 195	57 391	54 116	57 493	48 953	45 286	51 554	55 149	48 456
THFK na 1 obyvatele, ČR = 100	%	84,5	71,6	86,4	80,3	80,7	67,5	58,4	59,8	65,2	62,5

Zdroj: ČSÚ

Vývoj tvorby čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) v regionu NUTS 2 Severovýchod v letech 2000 – 2009

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Čistý disponibilní důchod domácností	mil. Kč	162 505	170 804	178 069	182 268	191 731	203 632	218 881	238 464	258 583	257 888
Čistý disponibilní důchod domácností, ČR = 100	%	14	13,9	13,9	13,6	13,7	13,8	13,7	13,7	13,7	13,7
ČDDD na 1 obyvatele	Kč	109 140	114 893	120 077	123 054	129 584	137 434	147 322	159 876	172 044	170 944
ČDDD na 1 obyvatele, ČR = 100	%	96,2	95,9	95,8	94	94,7	95,5	94,9	94,5	94,8	95

Zdroj: ČSÚ

Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců (fyz. osoby) a míry ekonomické aktivity v regionu NUTS 2 Severovýchod v letech 2000 – 2009

	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrná hrubá měsíční mzda*	Kč	12 077	13 069	13 586	14 507	15 419	16 144	17 144	18 407	19 779	-
Míra ekonomické aktivity	%	56,1	56,1	56,6	55,5	54,8	55,3	55,4	55,4	55,3	53,5

* - podle místa pracoviště, od r. 2002 včetně menších podniků

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka kraje 2010

Vývoj míry nezaměstnanosti v regionu NUTS 2 Severovýchod v letech 2000 – 2010 (k 31. 12. daného roku)

Ukazatel	Měrná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra registrované nezaměstnanosti	%	6,7	7,2	8,2	8,9	8,3	7,8	6,7	5,4	5,9	9,6	9,6
Obecná míra nezaměstnanosti dle VŠPS	%	6,9	6,2	5,3	6,5	6,7	5,6	6,1	4,8	4	7,3	6,9

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: údaje za léta 2001 – 2004 jsou vypočteny dle staré metodiky, za léta 2004 – 2010 dle nové metodiky

4. PRIORITY SMĚRY ROZVOJE REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS 2 SEVEROVÝCHOD – STRATEGICKÉ SMĚRY

Syntézou strategických dokumentů krajů regionu soudržnosti Severovýchod a v návaznosti na SWOT analýzu regionu jako celku vypracoval zpracovatel návrh prioritních směrů rozvoje NUTS2 Severovýchod.

Vzhledem ke skutečnosti, že tvorbě SWOT analýzy regionu soudržnosti Severovýchod nepředcházela klasická socioekonomická analýza v plném rozsahu, tak by nebylo z metodického hlediska správné, aby návrh strategie, tedy návrh prioritních směrů rozvoje rozváděl jednotlivé prioritní směry do přílišného detailu, tedy aby u nich stanovoval podrobné parametry působení jednotlivých intervencí. Rozpracování prioritních směrů do větších detailů nebylo provedeno také z důvodu dosud neukončených jednání o zaměření a podmínkách kohezní politiky v období 2014+. Přesto se zpracovatel zaměřil u jednotlivých prioritních oblastí na formulaci generické strategie, vycházející z výroků společné SWOT analýzy regionu soudržnosti Severovýchod, relevantních pro danou prioritní oblast.

Účelem zpracování společné SWOT analýzy regionu soudržnosti Severovýchod bylo zejména určit slabé stránky regionu soudržnosti, které bude v rámci navržené strategie nutné eliminovat či alespoň významně omezit jejich vliv a dále silné stránky, u kterých lze vysledovat značný potenciál pro region soudržnosti a které bude tedy vhodné v navržené strategii dále rozvíjet. Při formulaci generické strategie bral zpracovatel rovněž v úvahu externí faktory, tedy příležitosti a hrozby a pokusil se jich odpovídajícím způsobem využít, respektive formulovat strategické směry tak, aby jejich působením nebyly ohrožovány.

Silné stránky regionu soudržnosti Severovýchod je možné vidět především v relativně stabilizované ekonomické základně, v dobré dostupnosti sociálních a zdravotních služeb, v husté síti silniční a železniční infrastruktury, v charakteru krajiny a do jisté míry i v péči o ní, což je spolu s existencí kulturně-historických památek jeden ze základních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu.

Ze slabých stránek, které bude třeba v budoucím programovém období eliminovat či alespoň redukovat, je potřeba zmínit špatný stav infrastruktury, především dopravní, ale v některých ohledech rovněž infrastruktury pro sociální služby, kulturu či pro volnočasové aktivity, nedostatečné šíření inovací a nízkou míru spolupráce vysokých škol s podniky. Problémem je i rozrůstající se zástavba v zázemí hlavních hospodářských center a preference výstavby na zelené louce namísto využití starých, chátrajících objektů (brownfields), které navíc často snižují atraktivitu centra měst či obcí. V neposlední řadě jsou problémem i nedostatečné realizační předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu (zejména stravovací a ubytovací služby stejně jako doplňkové služby) a to i v oblastech s nemalým potenciálem cestovního ruchu.

Do slabých stránek je podle názoru zpracovatele nutné zařadit rovněž existenci disparit v rámci regionu soudržnosti, protože některé periferní oblasti v kontrastu ke krajským městům vykazují velmi slabé ekonomické výkony a zároveň vysokou nezaměstnanost.

Z příležitostí a hrozeb je možné jmenovat další zahraniční investice, aktivizaci společnosti včetně větší odpovědnosti za rozvoj v místě bydliště a účinnější podporu

z centrální úrovně na straně jedné, stejně jako další zhoršení ekonomické situace, zhoršování kvality životního prostředí, depopulaci venkovských oblastí či trvalý konflikt mezi zájmy ekonomickými a zájmy ochrany přírody na straně druhé.

Vzhledem k šíři slabých a silných stránek stejně jako příležitostí a hrozeb, nedoporučuje zpracovatel soustředit generickou strategii pouze na eliminaci slabých stránek, ale zvolit komplexní přístup, ve které bude sice kladen důraz na eliminaci slabých stránek, ale významné bude i využití silných stránek s přihlédnutím k nejvýznamnějším externím faktorům, tedy k nejvýznamnějším příležitostem a hrozbám.

4.1. Syntéza krajských dokumentů

V úvodním kroku zpracovatel nezohledňoval návaznost na existující nadřazené strategické dokumenty na evropské úrovni (tedy zejména na Strategii Evropa 2020), ze kterých budou bezesporu vycházet všechny relevantní strategické dokumenty, vážící se na kohezní politiku na národní úrovni pro období 2014+. Rozpracování návaznosti na Strategii Evropa 2020 byla předmětem dalšího kroku (kapitola 5.).

Zpracovatel v souladu s požadavkem zadavatele přísně vycházel z aktuálních priorit a navazujících opatření, uvedených v platných krajských dokumentech. Odhlédneme-li od použité terminologie, která není v krajských dokumentech zcela jednotná, tak termínu „strategický směr“ (prioritní směr) ze zadávací dokumentace odpovídá v krajských dokumentech následující úroveň:

- Strategický cíl u Libereckého kraje (celkem definováno pět prioritních směrů)
 - o Dynamická a konkurenceschopná ekonomika
 - o Kvalitní a zdravé lidské zdroje
 - o Komplexní a kvalitní infrastruktura
 - o Zdravé životní prostředí bez zátěží
 - o Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti

- Priorita u Královéhradeckého kraje (celkem definovány čtyři prioritní oblasti)
 - o Podnikání a zaměstnanost
 - o Lidské zdroje
 - o Venkov a zemědělství
 - o Infrastruktura

- Priorita u Pardubického kraje (celkem definovány čtyři prioritní směry)
 - o Kvalitní lidské zdroje
 - o Konkurenceschopná ekonomika
 - o Zdravé životní prostředí
 - o Koordinovaný prostorový rozvoj kraje

Z praktického hlediska volil zpracovatel pro syntézu krajských dokumentů nižší úroveň, tj. úroveň „opatření“, která lépe zachycuje krajské priority. Přehled krajských opatření, uvedených v aktuálních strategických dokumentech krajů, které nepřímo determinují krajské priority je uveden v Příloze č. 1.

*(Aby se zachoval přehled o krajské identitě, zvolil zpracovatel následující barevnou uzanci: **Liberecký kraj červeně**, **Královéhradecký kraj černě** a **Pardubický kraj modře**.)*

Při syntéze krajských opatření byla všechna opatření z krajských dokumentů rozdělena do 14 prioritních oblastí:

- a) Ekonomická základna a podnikání
- b) Cestovní ruch
- c) Věda, výzkum a inovace
- d) Vzdělávání
- e) Dopravní infrastruktura
- f) Technická infrastruktura
- g) Environmentální infrastruktura a životní prostředí
- h) Trh práce
- i) Sociální služby
- j) Zdravotní péče
- k) Veřejná správa
- l) Občanská společnost a volnočasové aktivity
- m) Rozvoj měst a obcí
- n) Rozvoj venkova a péče o krajinu

Úplný výčet opatření z krajských dokumentů, uvedených v Příloze č. 1., rozdělený podle navržených společných prioritních směrů je zpracován v následujícím přehledu (krajské zdroje jsou odlišeny barevně v souladu s předchozím textem):

a) Ekonomická základna a podnikání

- **Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí**
- Rozvoj podnikatelských subjektů a jejich inovačních aktivit
- Zkvalitnění a rozvoj podnikatelské infrastruktury včetně přípravy ploch určených pro podnikatelské využití
- Rozvoj vzájemné spolupráce podnikatelského sektoru, veřejné správy a dalších strategických partnerů
- **Rozvoj a optimalizace využití podnikatelské infrastruktury a podpora podnikání**

b) Cestovní ruch

- **Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky**
- Podpora marketingu v oblasti cestovního ruchu

- Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a jejího využití při rozvoji atraktivit cestovního ruchu
- Koordinovaný rozvoj marketingu cestovního ruchu a tvorby turistických produktů
- Podpora rozvoje turistické infrastruktury a služeb
- Rekonstrukce a údržba kulturněhistorických a technických památek a staveb

c) Věda, výzkum a inovace

- Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací
- Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií
- Podpora výzkumných, vývojových a inovačních aktivit a vzájemné spolupráce regionálních i nadregionálních inovačních aktérů
- Rozvoj infrastruktury výzkumu a vývoje pro zvýšení inovačního potenciálu kraje
- Podpora vědy, výzkumu, vývoje a inovací

d) Vzdělávání

- Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života
- Podpora informační a počítačové gramotnosti obyvatel
- Podpora zkvalitňování předškolního a školního vzdělávání
- Podpora sítě škol a školských zařízení a jejich optimalizace
- Podpora rozvoje systému celoživotního učení a zajištění jeho dostupnosti v kraji
- Podpora kvalitního systému vzdělávání

e) Dopravní infrastruktura

- Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace
- Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní dostupnosti
- Rozvoj a revitalizace dopravní infrastruktury v regionu
- Zlepšení dopravní obslužnosti a podpora regionální veřejné dopravy
- Podpora budování a zkvalitňování páteční dopravní infrastruktury
- Zkvalitnění regionální a lokální dopravní infrastruktury
- Rozvoj systému veřejné dopravy, rozvoj bezmotorové dopravy

f) Technická infrastruktura

- Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně obnovitelných zdrojů
- Výstavba a rekonstrukce technické infrastruktury včetně čištění odpadních vod
- Snižování energetické náročnosti a zvyšování využití alternativních zdrojů
- Zkvalitňování systému odpadového hospodářství v kraji
- Podpora efektivního nakládání s odpady
- Zkvalitňování stavu energetické infrastruktury a zvýšení její účinnosti a šetrnosti, podpora úspor energií

g) Environmentální infrastruktura a životní prostředí

- Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel
- Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví
- Péče o krajinu, trvale udržitelné využívání krajinného a přírodního potenciálu
- Posilování ekologického povědomí obyvatel
- Ochrana přírody a krajiny a eliminace environmentálních rizik
- Zvyšování ekologického povědomí všech obyvatel
- Rozvoj středisek a zázemí EVVO
- Rozvoj infrastruktury vodního hospodářství a zvýšení ochrany vodních zdrojů v území
- Podpora zvyšování kvality jednotlivých složek životního prostředí

h) Trh práce

- Prevence sociálně patologických a dalších nežádoucích jevů, integrace ohrožených skupin obyvatelstva
- Zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce
- Zlepšení propojení vzdělávací sféry s potřebami trhu práce
- Rozvoj potenciálu pracovních sil
- Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel

i) Sociální služby

- Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí
- Zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb
- Zajištění místní a časové dostupnosti podpory osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím stabilní, efektivní, flexibilní a kvalitní sítě sociálních služeb a jejich provázání s dalšími službami (např. z oblasti zdravotnictví)

j) Zdravotní péče

- Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče a sociálních služeb, podpora zdravého životního stylu
- Podpora zlepšování dostupnosti a kvality zdravotní péče a podpora zdravého životního stylu
- Zkvalitňování zdravotní péče, zvýšení efektivnosti jejího poskytování a zvýšení její dostupnosti i v odlehlých částech kraje

k) Veřejná správa

- Podpora chytré a efektivní veřejné správy
- Podpora rozvoje občanské vybavenosti a služeb
- Zvyšování bezpečnosti a ochrany obyvatel kraje
- Využívání koncepčních nástrojů strategického a územního plánování při vytváření podmínek pro vyvážený rozvoj
- Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční

- **Koncepční řízení rozvoje**
- **Zkvalitnění veřejné správy**
- **Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku**
- Zajištění infrastruktury integrovaného záchranného systému včetně požární ochrany
- Podpora strategického plánování na venkově
- Podpora tvorby územně plánovacích dokumentů
- Podpora kvalitní prezentace kraje a rozvoj mezinárodní spolupráce a partnerství
- Efektivní využívání evropských fondů

l) Občanská společnost a volnočasové aktivity

- Rozvoj a podpora volnočasových aktivit obyvatelstva včetně tělovýchovy a sportu
- Posílení kulturní rozmanitosti a historického dědictví kraje
- Podpora rozvoje sportovních a tělovýchovných aktivit
- Širší kultivace lidského potenciálu kraje
- Rozvíjení vnějších vztahů subjektů na území
- Rozvíjení spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru
- **Podpora rozvoje občanské společnosti**
- Podpora alternativních aktivit zemědělců
- Podpora rozvoje komunitního a kulturního života v obcích
- **Podpora poskytování kulturních služeb, sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel**
- **Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví**

m) Rozvoj měst a obcí

- **Rozvoj městských oblastí**
- Zlepšování a rozvoj fyzického prostředí měst a obcí
- Vytváření podmínek pro rozvoj městských sídel jako pólů rozvoje

n) Rozvoj venkova a péče o krajinu

- **Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství**
- **Rozvoj venkovských oblastí**
- Podpora malého a středního podnikání na venkově
- Intenzifikace rozvojových aktivit venkovských subjektů
- Rozvoj zemědělské výroby a lesnictví
- Regenerace venkovských obcí
- Podpora multifunkčního zemědělství a péče o krajinu
- Posilování rozvojových příležitostí ve venkovských oblastech a problémových regionech

4.2. Prioritní směry a prioritní oblasti regionu soudržnosti

Ze syntézy krajských dokumentů a SWOT analýzy regionu soudržnosti vyplývá, že v programovém období 2014+ by se představitelé regionu soudržnosti Severovýchod měli zaměřit na prioritní směry, uvedené v následujícím přehledu.

Prioritní směr 1 – Konkurenceschopná ekonomika

Prioritní směr 2 – Infrastruktura

Prioritní směr 3 – Sociální prostředí a zdraví

Prioritní směr 4 – Udržitelný rozvoj území a občanská společnost

Navržené společné prioritní směry regionu soudržnosti Severovýchod mají svůj odraz ve společné SWOT analýze, a je tomu tak z logického důvodu. Společná SWOT analýza je syntézou krajských SWOT analýz, z nichž vycházejí krajské priority. Jim odpovídají navržené prioritní směry regionu soudržnosti Severovýchod a prioritní oblasti pak sdružují sjednocená krajská opatření k realizaci vytýčených priorit.

Omezený počet prioritních směrů koresponduje s principem koncentrace, podle kterého je nutné omezené finanční zdroje soustředit na řešení několika málo nejzávažnějších problémů, byť vedle nich existují i další problémy (z pohledu regionu soudržnosti jako celku však méně závažné).

Na tomto místě je rovněž potřeba poznamenat, že zpracovatel vybíral prioritní směry bez ohledu na účinnost veřejných intervencí, což znamená, že v případě některých prioritních směrů budou pravděpodobně veřejné intervence velmi účinné, zatímco v případě jiných bude účinnost podstatně nižší.

Ke všem navrženým prioritním směrům zpracovatel přiřadil výše definované **prioritní oblasti** tak, aby charakterizovaly daný **prioritní směr**. U prioritních oblastí jsou pak navržena i charakteristická **opatření**, která dokreslují zaměření prioritní oblasti a vycházejí z opatření uvedených v krajských dokumentech (jejich výčet však není konečný).

Základní premisy, použité pro sjednocení „krajských opatření“ do „opatření regionu soudržnosti“ Severovýchod jsou následující:

1. V případě, že krajská opatření spolu obsahově korespondují, je navržen kompromisní text.
2. V případě, že si krajská opatření neprotiřečí a mají obecnou platnost, jsou akceptována i pro úroveň regionu soudržnosti..
3. V případě, že krajská opatření jsou natolik specifická, že nemají obecnou platnost, nebyla na úroveň regionu soudržnosti převzata.

Z analýzy silných a slabých stránek regionu soudržnosti, ze kterých vycházejí výše uvedené prioritní směry (a prioritní oblasti) je zřejmé, že některé ze slabých stránek jsou

historicky i geograficky výrazně determinované a pevně zakořeněné a tudíž jsou jen velmi obtížně změnitelné (např. geografická poloha, sezónnost cestovního ruchu), zatímco jiné je možné změnit snadněji (např. zábor nových nezastavěných ploch, rozvoj inovační infrastruktury).

Také je třeba zmínit, že ačkoliv se jedná o regionální strategii a rozvoj prioritních oblastí je převážně v kompetenci krajů, tak pro zvýšení synergických efektů je nutnou podmínkou spolupráce regionu soudržnosti jak s vyšší hierarchickou úrovní (státní orgány a úřady), tak s nižší (obce).

Některé z identifikovaných problémových oblastí se přímo nabízí k řešení za využití finančních prostředků kohezní politiky EU (např. propojení vědy a výzkumu s praxí, rozvoj inovační infrastruktury a prostředí pro inovace), zatímco u jiných bude pravděpodobně zapojení evropských zdrojů obtížnější (zábor nových ploch a degradace krajiny).

U jednotlivých prioritních oblastí zpracovatel formuloval i generickou strategii s příslušným odkazem na silné a slabé stránky, stejně jako příležitosti a hrozby, které s danou prioritní oblastí přímo souvisí. U každé z navržených prioritních oblastí je tedy stanoveno, jaké slabé stránky by v něm měly být eliminovány, resp. jaké silné stránky by naopak měly být rozvíjeny a jaké příležitosti a hrozby bude potřeba mít v rámci intervencí v daném prioritním směru na zřeteli.

Uvedené body ze společné SWOT analýzy regionu Severovýchod je tedy možné do značné míry zároveň chápat jako klíčové body argumentace pro vyjednávání o jednotlivých prioritních směrech a oblastech. Jim také odpovídají uvedené návrhy společných opatření na úrovni regionu soudržnosti.

Prioritní směr 1 - Konkurenceschopná ekonomika

Zdůvodnění relevance

Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky je nezbytným předpokladem pro celkové zvyšování kvality života obyvatel v regionu. Základem ekonomického růstu je konkurenceschopnost podniků v regionu, která je podmíněna kvalitním podnikatelským prostředím, potřebnými výsledky výzkumu a vývoje a schopností vytvářet inovace.

Pro efektivní fungování regionální ekonomiky je potřeba plně využít potenciál území, což představuje efektivní využívání polohového hlediska, aglomeračních úspor, úspor ze specializace a výnosů z rozsahu. Pro růst regionální ekonomiky je potřeba stimulovat také domácí poptávku, což představuje příležitost pro místní a regionální výrobce, kteří svými výrobky a službami mohou pružně reagovat na místní specifickou poptávku.

Nezbytnou podmínkou pro zvyšování konkurenceschopnosti je fungující trh práce, který disponuje dostatkem pracovníků s profesní kvalifikací odpovídající potřebám regionální ekonomiky. To úzce souvisí s efektivním systémem vzdělávání reflektujícím potřeby trhu práce a systémem celoživotního učení.

Cíl prioritního směru lze proto definovat takto:

Trvalý udržitelný a inteligentní ekonomický růst regionu soudržnosti SV postavený na konkurenceschopném podnikatelském sektoru opírajícím se o pilíře znalostní ekonomiky (inovace – vzdělávání – výzkum) a využívající kvalifikovanou a flexibilní pracovní sílu.

Dosažení uvedeného cíle lze realizovat pomocí čtyř prioritních oblastí:

1.1. Ekonomická základna a podnikání

1.2. Cestovní ruch

1.3. Věda, výzkum a inovace

1.4. Vzdělávání

1.1. Ekonomická základna a podnikání

Zdůvodnění relevance

Pro růst ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti ekonomiky je klíčovým předpokladem existence silné ekonomické základny, tvořené konkurenceschopnými podniky odolnými proti ekonomickým výkyvům a schopnými uspět na domácích i zahraničních trzích.

Pro rozvoj podnikatelských subjektů v regionu a jejich inovačních aktivit je nezbytné zajistit takové podnikatelské prostředí, které podpoří jejich další rozvoj a eliminuje případné bariéry při vstupu nových podniků na trh. Příznivé podnikatelské prostředí znamená nejen kvalitní podnikatelskou infrastrukturu, včetně vhodných ploch určených pro podnikání, ale také rozvoj spolupráce všech zainteresovaných subjektů – podnikatelského sektoru, veřejné správy a dalších strategických partnerů.

Z pohledu možných ekonomických výkyvů globální ekonomiky je nutné podporovat diverzifikaci ekonomické základny. Diverzifikovaná ekonomická základna je jedním ze základních předpokladů pro tlumení dopadů hospodářských krizí na region a jeho ekonomiku. Názorně se tato skutečnost projevila při nedávné finanční a hospodářské krizi, kdy zejména u některých mikroregionů se silnou závislostí na jednom odvětví zasaženém krizí docházelo k poklesu výkonnostních ekonomických ukazatelů doprovázenému prudkým růstem nezaměstnanosti.

Rovněž v rámci regionu soudržnosti Severovýchod je možné identifikovat území, jejichž závislost na jednom odvětví je poměrně silná (např. některé regiony v Libereckém kraji se silnou závislostí na automobilovém průmyslu). Proto je potřeba zaujmout v tomto směru aktivní přístup např. při vyhledávání nových investic (zvláště zahraničních) a podpořit prioritně investice z odvětví, která dosud v regionu nejsou zastoupena (nebo jsou zastoupena pouze v malé míře) a která jsou perspektivní do budoucnosti.

Podpora regionálního podnikání poté úzce navazuje na diverzifikaci ekonomické základny. Právě podporou rozvoje malých podniků a zejména „mikropodniků“ (do 10 pracovníků) je možné dosáhnout situace, ve které se zvyšuje podíl podniků produkujících výrobky pro konečné (lokální) zákazníky na úkor podniků, produkujících komponenty pro mezispotřebu (tedy většinou střední podniky, které snižují diverzifikaci ekonomické základny). Malé podniky jsou navíc v mnoha ekonomických teoriích označovány za „stabilizátor“ míry nezaměstnanosti na lokální úrovni.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Dostatek rozvojových ploch (rozloha průmyslových zón v ha) a klastrů • Silná průmyslová tradice v regionu soudržnosti • Množství malých a středních podniků v tradičních odvětvích • Rozvoj výzkumných a inovačních aktivit a adekvátní infrastruktury v hospodářských centrech 	<ul style="list-style-type: none"> • Silná koncentrace ekonomických činností a zaměstnanosti v hlavních centrech kraje (pólech rozvoje) oproti venkovským oblastem z hlediska vyváženého rozvoje území regionu • Nedostatečné šíření a využívání inovací
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Další příliv zahraničního kapitálu • Příklon investorů k výrobě s vyšší přidanou hodnotou • Posílení subdodavatelských vztahů pro velké podniky • Rozšíření spolupráce podnikatelů napříč odvětvími 	<ul style="list-style-type: none"> • Bariéry v podnikání způsobené komplikovanou legislativou a dalšími institucionálními faktory • Přesun zahraničních investic do jiných zemí (zejména směrem na východ) • Projevy další celosvětové ekonomické nebo hypoteční krize • Pokles ekonomické aktivity v regionu • Vytlačení drobných podnikatelů v maloobchodu ze strany nadnárodních řetězců

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-O), t. j. soustředit se na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti a efektivně využít identifikovaných příležitostí.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí

- Diverzifikace ekonomické základny
- Zkvalitnění a rozvoj podnikatelské infrastruktury, včetně přípravy ploch určených pro podnikatelské využití
- Rozvoj vzájemné spolupráce podnikatelského sektoru, veřejné správy a dalších strategických partnerů

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita B. Konkurenceschopná ekonomika a priorita D. Koordinovaný prostorový rozvoj kraje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013*– Priorita I: Podnikání a zaměstnanost
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita I: Podnikání a zaměstnanost
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Prioritní oblast 1: Podnikání a zaměstnanost
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – Priorita 1. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Ekonomický pilíř - Priorita A) Ekonomické oživení Libereckého kraje s podporou existujících stabilizovaných podniků včetně tradičních odvětví zpracovatelského průmyslu (textilní průmysl, průmysl sklářský) a s novými investicemi zejména do zavádění inovačních environmentálně šetrných technologií; *Priorita B*) Rozvoj malých a středních podniků se sídlem v Libereckém kraji.
- *Regionální inovační strategie Pardubického kraje* – Priorita V2 Zvýšení zájmu o technické profese v kraji; priorita V3 Rozvoj spolupráce mezi školstvím a podnikatelskou (zaměstnavatelskou) sférou
- *Regionální inovační strategie Libereckého kraje* – Priorita A: Rozvoj konkurenceschopnosti prostřednictvím vytváření příznivého; Priorita D: Podnikové inovace
- *Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje* – Priorita 3 Posilování inovační výkonnosti progresivních odvětví

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky

1.2. Cestovní ruch

Zdůvodnění relevance

Cestovní ruch je již po mnoho desetiletí nejdynamičtěji se rozvíjejícím odvětvím světové ekonomiky. Česká republika patří mezi země, kde cestovní ruch představuje v ekonomice služeb významný sektor.

Velká část regionu soudržnosti Severovýchod má velmi dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, neboť disponuje vysokým potenciálem, který spočívá v pestré nabídce přírodních a kulturních atraktivit. Atraktivní krajinná nabídka, doplněná potenciálem kulturně-historických památek a turisticky atraktivních míst je pro rozvoj cestovního ruchu dobrým východiskem. Na území regionu se vyskytuje pestrá škála atraktivit CR, která je dána rozmanitostí přírodních podmínek i jeho bohatou historií. Řada turistických cílů svým významem přesahuje hranice regionu soudržnosti, některé i hranice republiky (např. Krkonošský národní park (současně i biosférická rezervace UNESCO), chráněné krajinné oblasti Broumovsko a Orlické hory, Český ráj, Králický sněžník a další). Značná různorodost atraktivit vytváří výborné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, protože umožňují uspokojit širokou škálu jednotlivých typů cílových skupin návštěvníků.

Pro další rozvoj však bude nezbytné významně rozvinout nabídku ucelených a konkurenceschopných produktů a projektů cestovního ruchu, spojených s odpovídajícími marketingovými aktivitami. Rozvoj turistické infrastruktury a služeb je nezbytný pro zvýšení návštěvnosti regionu a zvýšení atraktivity pro návštěvníky. Z pohledu rozvoje poznávacího cestovního ruchu je také nezbytné zaměřit pozornost na rekonstrukci a údržbu kulturně-historických a technických památek a staveb.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Existence souvislých území se zachovalou a rozmanitou krajinou• Dostatečná ochrana přírodně cenných lokalit a území• Vysoká lesnatost zejména v pohraničních oblastech• Konání významných sportovních i kulturních akcí• Atraktivní lokalizační faktory cestovního ruchu a to přírodní (zejména pohraniční hory) i kulturně-historické (historická jádra měst, hrady, zámky, muzea, apod.)• Blízkost turisticky atraktivních regionů vzhledem k hlavním zdrojovým	<ul style="list-style-type: none">• Nevyhovující stav infrastruktury pro volnočasové, sportovní a kulturní aktivity, zejména v menších obcích• Nedostatečná úroveň ubytovacích a stravovacích služeb v některých oblastech a nedodržování standardů v ubytovacích a stravovacích službách a to i v oblastech s nemalým potenciálem cestovního ruchu• Výrazná sezónnost cestovního ruchu (zejména v některých horských oblastech)

oblastem cestovního ruchu na úrovni meziregionální i mikroregionální	
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• Zvýšení zájmu o rekreační vyžití v regionu ze strany zahraničních návštěvníků• Zvyšování významu domácího cestovního ruchu a to i v alternativních formách cestovního ruchu	<ul style="list-style-type: none">• Malá poptávka po službách místních podniků v terciérním sektoru

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (S-W), t. j. soustředit se na aktivní využívání silných stránek a celkového potenciálu regionu soudržnosti a současně eliminovat identifikované slabé stránky.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
- Koordinovaný rozvoj marketingu cestovního ruchu a tvorby turistických produktů
- Rekonstrukce a údržba kulturně-historických a technických památek a staveb

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita B: Konkurenceschopná ekonomika, opatření B.4: Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a jejího využití při rozvoji atraktivit cestovního ruchu a B5: koordinovaný rozvoj marketingu cestovního ruchu a tvorby marketingových produktů
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013*– Priorita I: Podnikání a zaměstnanost, opatření E1: Podpora marketingu v oblasti cestovního ruchu a E2: Podpora rozvoje turistické infrastruktury a služeb
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita I: Podnikání a zaměstnanost
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – Priorita 1. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika, opatření A6: Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje
- Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji
- Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje pro období 2007-2013

- Aktualizace návrhové části programu rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje pro období 2007-2013
- Vazba na národní rozvojové priority 2014+
 - Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky

1.3. Věda, výzkum a inovace

Zdůvodnění relevance

Realizace této prioritní oblasti je základním předpokladem pro přechod ekonomiky regionu soudržnosti Severovýchod z typu „low cost“ na typ „high tech.“ V oblasti využití výzkumu a vývoje a zejména v oblasti šíření inovací přitom v regionu soudržnosti existuje v současnosti značný prostor pro další rozvoj a posílení této oblasti.

Šíření inovací bude mít primárně efekt ekonomický, neboť průmysl založený na znalostech („knowledge based industry“) generuje vyšší přidanou hodnotu a v obecné rovině znamená i vyšší produktivitu práce. Rovněž nesmí být opomíjeno zvýšené generování zakázek pro terciérní sektor, ze kterého mohou často velmi dobře těžit i lokální malé a střední podniky.

Sekundárně se realizace této prioritní oblasti projeví i v oblasti environmentální, neboť obecně platí, že sofistikovanější průmysl je šetrnější k životnímu prostředí. Je tedy oprávněné tvrdit, že tato prioritní oblast představuje jeden z nejvýznamnějších předpokladů pro zvyšování konkurenceschopnosti regionu soudržnosti Severovýchod jako celku.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Kvalitní vysoké školství na území regionu soudržnosti s nabídkou rozmanitých oborů• Rozvoj výzkumných a inovačních aktivit a adekvátní infrastruktury v hospodářských centrech	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatečná provázanost vysokých škol s podniky• Nedostatečné šíření a využívání inovací
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• Posílení vazeb mezi vědou a praxí• Rozšíření spolupráce podnikatelů napříč odvětvími	<ul style="list-style-type: none">• Malá poptávka po službách místních podniků v terciérním sektoru

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-O), t. j. soustředit se na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti a efektivně využít identifikovaných příležitostí.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Podpora výzkumných, vývojových a inovačních aktivit a vzájemné spolupráce regionálních i nadregionálních inovačních aktérů
- Rozvoj infrastruktury výzkumu a vývoje pro zvýšení inovačního potenciálu regionu
- Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita B. Konkurenceschopná ekonomika a priorita D. Koordinovaný prostorový rozvoj kraje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita I: Podnikání a zaměstnanost
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita I: Podnikání a zaměstnanost
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Prioritní oblast 1: Podnikání a zaměstnanost
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – Priorita 1. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Ekonomický pilíř - Priorita A) Ekonomické oživení Libereckého kraje s podporou existujících stabilizovaných podniků včetně tradičních odvětví zpracovatelského průmyslu (textilní průmysl, průmysl sklářský) a s novými investicemi zejména do zavádění inovačních environmentálně šetrných technologií
- *Regionální inovační strategie Pardubického kraje* – Priorita V1 Rozvoj celoživotního vzdělávání v Pardubickém kraji; Priorita V2 Zvýšení zájmu o technické profese v kraji; Priorita V3 Rozvoj spolupráce mezi školstvím a podnikatelskou (zaměstnavatelskou) sférou
- *Regionální inovační strategie Libereckého kraje* – Priorita A: Rozvoj konkurenceschopnosti prostřednictvím vytváření příznivého; Priorita B: Podpora rozvoje lidských zdrojů pro inovační proces; Priorita C: Podpora a zapojení výzkumné a vývojové základny do rozvoje podnikatelského prostředí

a znalostní ekonomiky; Priorita D: Podnikové inovace; Priorita E: Finanční zdroje pro zajištění inovačních aktivit; Priorita F: Mezuregionální a mezinárodní spolupráce

- *Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje* – Priorita 1 Efektivní využití kapacit a potenciálu institucí sekundárního a terciárního vzdělávání a výzkumných organizací; Priorita 2 Vytváření podmínek pro spolupráci v oblasti inovací; Priorita 3 Posilování inovační výkonnosti progresivních odvětví; Priorita 4 Rozvoj inovačního prostředí – poradenské služby, publicita

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky

1.4. Vzdělávání

Zdůvodnění relevance

Tato prioritní oblast je úzce provázána s prioritní oblastí Věda, výzkum a inovace, neboť dostatek kvalifikované pracovní síly je nezbytným předpokladem pro rozvoj průmyslu s vyšší přidanou hodnotou i navazujících služeb.

V regionu soudržnosti Severovýchod je dostatečná síť vzdělávacích zařízení pro základní a středoškolské vzdělání i několik vysokoškolských zařízení, na kterých jsou vyučovány perspektivní obory. Bude však potřeba zaměřit se na odstranění problémů vyplývajících ze zastaralosti značného podílu vzdělávací infrastruktury (základní školy s vybavením, které neodpovídá moderním trendům výuky), aby absolventi základních a středních škol byli lépe připraveni pro další studium i pro výkon povolání v praxi. Dalším významným aspektem také bude sladit profil absolventů s poptávkou po pracovní síle ze strany zaměstnavatelů.

V oblasti vysokého školství bude potřeba rozšířit nabídku o další perspektivní obory v návaznosti na realizované investice v oblasti výzkumu a vývoje. Zvyšování kvality vzdělání tedy bude mít významné dopady zejména v oblasti ekonomické, neboť příznivou vzdělanostní strukturu obyvatelstva je potřeba chápat jako nezbytný předpoklad dalšího ekonomického rozvoje. Významný dopad je také možné vidět v oblasti sociální (zvyšování zaměstnanosti, prevence sociálního vyloučení apod.).

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Kvalitní vysoké školství na území regionu soudržnosti s nabídkou rozmanitých oborů	<ul style="list-style-type: none">• Nepřizpůsobená síť mateřských škol demografickému vývoji• Nedostatečná provázanost vysokých

75

	školy s podniky
	<ul style="list-style-type: none">• Nevyhovující stav infrastruktury v oblasti vzdělávání a zdravotnických a sociálních služeb
Příležitosti	Hrozby
-	<ul style="list-style-type: none">• Růst nezaměstnanosti způsobené vnějšími faktory (např. příliv levné pracovní síly ze zahraničí nebo další globální ekonomickou krizí)

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (S-W), t. j. využít pro rozvoj regionu soudržnosti identifikovaných silných stránek a efektivně eliminovat identifikované slabé stránky.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Zkvalitňování systému předškolního a školního vzdělávání
- Podpora sítě škol a školských zařízení a jejich optimalizace
- Podpora rozvoje systému celoživotního učení a zajištění jeho dostupnosti v kraji
- Podpora informační a počítačové gramotnosti obyvatel

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita A. Kvalitní lidské zdroje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – Priorita 2. Kvalitní a zdravé lidské zdroje
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Sociální pilíř - *Priorita D*) Rozvoj lidských zdrojů, zlepšování konkurenceschopnosti občanů Libereckého kraje na trhu práce průběžným zvyšováním jejich vzdělanosti a kvalifikace.

- Vazba na národní rozvojové priority 2014+
 - Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky

Prioritní směr 2 - Infrastruktura

Zdůvodnění relevance

Kvalitní infrastruktura je nezbytným předpokladem pro růst konkurenceschopnosti regionu jako celku i jeho měst a obcí.

Jedním ze základních předpokladů pro růst konkurenceschopnosti je kvalitní, moderní a spolehlivá dopravní síť umožňující dostatečné propojení nejen v rámci regionu, ale i její návaznost na dopravní infrastrukturu celostátního a evropského významu.

Dalším z klíčových předpokladů kvalitního prostředí pro život obyvatel regionu je technická infrastruktura, zejména spolehlivost v dodávkách energie a efektivní nakládání s odpady.

Důležitou složkou pro zvyšování kvality života v regionu je zlepšování jeho environmentální infrastruktury, zejména infrastruktury ve vodním hospodářství. Důvodem je zejména potřeba zmírnění dopadů změny klimatu včetně řešení mimořádných situací, ale také potřeba zvýšit efektivitu hospodaření s disponibilními vodními zdroji a zlepšit vodní režim krajiny.

Cíl prioritního směru lze proto definovat takto:

Kvalitní dopravní, technická a environmentální infrastruktura jako předpoklad růstu konkurenceschopnosti regionu a kvality života jeho obyvatel

Dosažení uvedeného cíle lze realizovat pomocí tří prioritních oblastí:

2.1. Dopravní infrastruktura

2.2. Technická infrastruktura

2.3. Environmentální infrastruktura a životní prostředí

2.1. Dopravní infrastruktura

Zdůvodnění relevance

Kvalitní dopravní infrastrukturu je možné označit za jeden ze zásadních faktorů pro atraktivitu regionu z hlediska investic, ale i z hlediska bydlení. Toto konstatování je platné i navzdory skutečnosti, že náklady na dopravu tvoří u většiny firem pouze zanedbatelný podíl celkových nákladů a tento podíl se nadále snižuje.

Významná je zejména hustota a kvalita silniční a železniční sítě, která má zásadní vliv na dostupnost všech částí regionu soudržnosti Severovýchod. V tomto regionu je možné silniční i železniční síť označit za dostatečně hustou, problémem však zůstává kvalita a to jak v případě silniční sítě, tak v případě sítě železniční. Zvýšení kvality dopravní infrastruktury může pomoci nastartovat ekonomický rozvoj a to i v periferních oblastech, které jsou v současnosti limitovány špatnou dostupností.

Zlepšení dopravní infrastruktury bude mít rovněž vliv na snížení nehodovosti a v mnoha případech pomůže dokonce zlepšit životní prostředí (např. v centrech měst po vybudování obchvatů). V mnoha případech je možné předpokládat rovněž zvýšení atraktivity některých regionů nejen pro bydlení (např. příměstské regiony s rozvojem příměstské železnice), ale rovněž pro cestovní ruch.

Stejně důležitý je i rozvoj veřejné hromadné dopravy jako alternativy k individuální automobilové dopravě. Rovněž v tomto ohledu je možné očekávat zvýšení atraktivity zejména venkovských oblastí pro bydlení a rovněž rozvoj mobility pracovních sil, což může být významný prostředek pro překonání nerovnováhy na trhu práce na lokální úrovni.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">Odpovídající silniční spojení krajských měst s hlavním městem Prahou	<ul style="list-style-type: none">Nedostatečná dopravní obslužnost zejména v okrajových částech regionu soudržnostiNevyhovující stav silniční sítě (zejména špatný stav místních komunikací a komunikací II. a III. třídy)Vysoké dopravní zatížení měst a obcí, chybějící obchvaty městNedostačující napojení na mezinárodní dopravní koridory (není dobudována R35, D11, R43, R11)Nedostatečná kvalita železniční sítě
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">Vyšší investice do infrastruktury regionu, do budování a modernizace	<ul style="list-style-type: none">Omezování financování důležitých dopravních staveb v důsledku

hlavních silničních tahů a budování obchvatů měst	zvyšujícího se zadlužení státu
<ul style="list-style-type: none">• Modernizace železniční tratě Chrudim-Pardubice-Hradec Králové-Jaroměř; zdvoukolejnění tratě Hradec Králové-Pardubice a přeložka tratě Pardubice-Chrudim; modernizace železniční tratě Liberec-Turnov (spojení Praha)	<ul style="list-style-type: none">• Nekompetentní napadání schválených územních plánů ze strany externích subjektů• Konflikt mezi environmentální a produkční funkcí krajiny

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-T), t. j. soustředit se na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti a efektivně čelit identifikovaným hrozbám.

Ofenzivní přístup postavený na využití příležitostí nelze aplikovat, neboť jedinou identifikovanou příležitostí jsou vyšší investice do infrastruktury regionu, dobudování a modernizace hlavních silničních tahů a budování obchvatů měst, což lze s ohledem na reálnou ekonomickou situaci považovat za problematické.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Rozvoj, revitalizace a optimalizace regionální a lokální dopravní infrastruktury a zlepšení dopravní dostupnosti
- Podpora budování a zkvalitňování základní dopravní infrastruktury
- Rozvoj a optimalizace systémů regionální veřejné dopravy, zlepšení dopravní obslužnosti

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita B. Konkurenceschopná ekonomika
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita IV: Infrastruktura
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita IV: Infrastruktura
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita IV: Infrastruktura
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – Priorita 3. Komplexní a kvalitní infrastruktura
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Ekonomický pilíř - *Priorita D*) Omezovat dopravní potřeby přímo u zdroje snížením přepravních nároků vznikajících v důsledku vynucené mobility. Rozvoj integrovaných dopravních systémů a změna

podílů jednotlivých způsobů dopravy na celkových přepravních výkonech. Rozvoj nemotorových způsobů dopravy a využívání alternativních zdrojů energie.

- Vazba na národní rozvojové priority 2014+
 - Rozvoj páteřní infrastruktury

2.2. Technická infrastruktura

Zdůvodnění relevance

Jednou ze základních podmínek komplexního rozvoje regionu je kvalitní technická infrastruktura (energetické sítě, vodovody a kanalizace). Ta je nepostradatelná jak pro rozvoj ekonomických aktivit, tak pro zajištění mnoha potřeb moderního života. Posílení a modernizace rozvodných energetických sítí, zásobování kvalitní pitnou vodou a kanalizační sítí zakončená ČOV výrazně zvyšuje životní podmínky a atraktivitu daného území.

Technický stav a kapacita technické infrastruktury je mnohdy nevyhovující a proto je nezbytné rekonstruovat a modernizovat stávající zastaralou technickou infrastrukturu a podporovat rozvoj nové infrastruktury.

Úsilí je potřeba věnovat snižování energetické náročnosti, zejména v oblasti spotřeby tepla, zvyšování účinnosti a efektivity výroby tepla a podporovat využití alternativních zdrojů. S tímto úzce souvisí také potřeba zkvalitňování systému odpadového hospodářství a podpora efektivního nakládání s odpady.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Vzhledem k významu průmyslu relativně nízké množství průmyslového odpadu	<ul style="list-style-type: none">• Nízké využívání obnovitelných zdrojů• Slabé využití tříděných odpadů, převažuje skládkování
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• Rozvoj technologií na zpracování odpadů, systému jejich třídění a energetického a materiálové využívání• Využití vhodných podmínek k produkci obnovitelných zdrojů energie	<ul style="list-style-type: none">• Zvyšování energetické náročnosti, rostoucí spotřeba elektrické energie

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-O), t. j. soustředit se na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti a efektivně využít identifikovaných příležitostí.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Výstavba a rekonstrukce technické infrastruktury, včetně čištění odpadních vod a využívání obnovitelných zdrojů
- Snižování energetické náročnosti a zvyšování využití alternativních zdrojů
- Zkvalitňování systému efektivního nakládání s odpady
- Zkvalitňování stavu energetické infrastruktury a zvýšení její účinnosti a šetrnosti
- Zvyšování efektivity zdrojů tepla a otopných soustav

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita B. Konkurenceschopná ekonomika
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita IV: Infrastruktura
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita IV: Infrastruktura
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita IV: Infrastruktura
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – Priorita 3. Komplexní a kvalitní infrastruktura
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*

Environmentální pilíř – Priorita E) Snížení produkce odpadů a předcházení jejich vzniku společně s důrazem na environmentálně šetrné nakládání s odpady.

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Rozvoj páteční infrastruktury

2.3. Environmentální infrastruktura a životní prostředí

Zdůvodnění relevance

Environmentální pilíř je spolu s pilířem ekonomickým a sociálním považován za jeden ze základů konkurenceschopnosti ekonomiky regionu. Investice do životního prostředí posilují udržitelnost hospodářského růstu a snižují náklady, které vznikají negativními externalitami ekonomického rozvoje.

Kvalita životního prostředí je určující pro atraktivitu celého regionu. Problémy v oblasti životního prostředí se vyskytují jak v urbanizovaných oblastech, kde lze identifikovat především nadměrnou zátěž způsobenou průmyslovou výrobou a dopravou, tak ve venkovském prostoru, kde se vyskytují negativní vlivy zemědělské výroby, narušená krajina a snížená biodiverzita.

Je nezbytné vynakládat úsilí na snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zaměřit se na předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví obyvatel. S tímto úzce souvisí posilování ekologického povědomí obyvatel a vytváření pozitivních návyků ve vztahu k environmentálnímu citění. Důležité také je věnovat dostatečnou pozornost odstraňování starých ekologických zátěží a sanaci nevyužívaných ploch a objektů (brownfields), což může významně přispět ke zvýšení kvality života v regionu.

Důležitou složkou pro zvyšování kvality života v regionu je zlepšování jeho environmentální infrastruktury, zejména infrastruktury ve vodním hospodářství a zvýšení ochrany vodních zdrojů v území. Je nutné rovněž zdůraznit skutečnost, že tato prioritní oblast má významnou vazbu i na zamezení škod na majetku (např. rozvojem infrastruktury v oblasti protipovodňové ochrany).

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">Existence souvislých území se zachovalou a rozmanitou krajinouObecně kvalitní životní prostředí v regionu soudržnosti ve srovnání se zbytkem ČRDostatečná ochrana přírodně cenných lokalit a územíVysoká lesnatost zejména v pohraničních oblastech	<ul style="list-style-type: none">Lokálně rostoucí znečištění ovzduší (způsobené zejména automobilovou dopravou)Lokální zatížení hlukem (především v obcích ležících na významných dopravních tazích)Ekologické zátěže jako pozůstatek po těžbě nerostných surovin (těžba uranu ve Stráži pod Ralskem)
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">Podpora revitalizace a rehabilitace krajiny a jejích složek se zapojením	<ul style="list-style-type: none">Zhoršování kvality ovzduší vlivem rostoucí intenzity automobilové dopravy

<p>široké škály dotačních titulů</p> <ul style="list-style-type: none">• Financování rekultivace ploch zdevastovaných lidskou činností ze strany státu• Zvýšení národní finanční podpory realizace komplexních pozemkových úprav	<ul style="list-style-type: none">• Neefektivní nakládání s přírodními zdroji• Nerespektování principů udržitelnosti rozvoje v legislativním a ekonomickém prostředí ČR• Konflikt mezi environmentální a produkční funkcí krajiny
---	---

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-T), t. j. soustředit se na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti a efektivně čelit identifikovaným hrozbám.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Zvyšování kvality jednotlivých složek životního prostředí a snižování škodlivých dopadů lidské činnosti na životní prostředí
- Zvyšování ekologického povědomí všech obyvatel a rozvoj středisek a zázemí EVVO
- Rozvoj infrastruktury vodního hospodářství a zvýšení ochrany vodních zdrojů v území
- Rozvoj infrastruktury protipovodňové ochrany
- podpora odstraňování starých ekologických zátěží a revitalizace brownfields

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje – priorita C. Zdravé životní prostředí*
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013 – Priorita IV: Infrastruktura*
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015 – Priorita IV: Infrastruktura*
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015 – Priorita IV: Infrastruktura*
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 – Priorita 3. Komplexní a kvalitní infrastruktura*
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*

Priorita D) Snížení znečištění ovzduší Libereckého kraje ze stacionárních a liniových zdrojů v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší.

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Rozvoj páteřní infrastruktury

Prioritní směr 3 - Sociální prostředí a zdraví

Zdůvodnění relevance

Zvyšování uplatnitelnosti osob sociálně vyloučených a osob ohrožených sociálním vyloučením na trhu práce a podpora jejich integrace je klíčovým předpokladem pro sociální a soudržnou společnost. Je nezbytné zaměřit zvláštní pozornost na ohrožené skupiny mládeže, starší občany a zdravotně postižené, stejně tak je nezbytné zvyšovat dostupnost, kvalitu a rozvoj služeb pro rodinu a děti.

Podpora by měla být směřována zejména do regionů, které jsou významně ohroženy nezaměstnaností, nedostatkem sociálních služeb a vysokou koncentrací skupin ohrožených sociálním vyloučením. V těchto územích je nezbytné rozvíjet infrastrukturu sociálních služeb s cílem zvyšování pocitu sounáležitosti a sociálního statutu obyvatelstva.

Pro zvyšování kvality života obyvatel regionu je významnou součástí také kvalitní a efektivní systém péče o zdraví, snižování zdravotních a bezpečnostních rizik a jejich prevence.

Cíl prioritního směru lze proto definovat takto:

Společnost poskytující dostatek sociálních jistot, podporující začleňování praceschopných lidí na trh práce a disponující kvalitním a efektivním systémem sociálních služeb a péče o zdraví obyvatelstva regionu.

Dosažení uvedeného cíle lze realizovat pomocí tří prioritních oblastí:

- 3.1. Trh práce**
- 3.2. Sociální služby**
- 3.3. Zdravotní péče**

3.1. Trh práce

Zdůvodnění relevance

Tato prioritní oblast je úzce provázána s prioritní oblastí 1.4 Vzdělávání, neboť vzdělanost a kvalifikovanost obyvatel je klíčovým předpokladem pro jejich úspěšné uplatnění na trhu práce. Jak již bylo uvedeno v prioritní oblasti 1.4 Vzdělávání, je potřeba dbát nejen na

kvalitu počátečního vzdělávání, ale také na možnost průběžného doplňování znalostí v rámci dalšího a celoživotního vzdělávání, ale také neformálního vzdělávání. Z tohoto pohledu je nezbytné optimalizovat systém školství a průběžně zvyšovat lidský potenciál kraje formou odpovídající nabídky (z hlediska požadovaných oborů) a vysoké kvality vzdělávacích aktivit s důrazem a vazbou na uplatnitelnost lidských zdrojů na trhu práce.

Ve zvyšování zaměstnanosti i zaměstnatelnosti obyvatel hrají klíčovou roli nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (např. rekvalifikace a další nástroje s důrazem na skupiny obyvatel znevýhodněné na trhu práce). Je proto nezbytné věnovat úsilí zlepšování úrovně subjektů na trhu práce, podporovat jejich rozvoj a optimalizaci systému pro kvalitní služby zaměstnanosti. Důležitým aspektem je také posilování spolupráce subjektů na trhu práce s ohledem na potřebu efektivní realizace aktivní politiky zaměstnanosti.

Dalším aspektem souvisejícím s problematikou trhu práce je řešení situace sociálně vyloučených osob. Zajištění životního minima pro tyto osoby představuje vysoké finanční náklady, které pravidelně zatěžují veřejné rozpočty. K tomu je potřeba připočítat další dodatečné náklady, které jsou vyvolány nutností řešit výskyt sociálně-patologických jevů, které jsou s výskytem sociálně vyloučených osob často spojeny (zvýšená kriminalita). Navíc v mnoha případech existují silné tendence ke koncentraci určitých skupin sociálně vyloučených osob do prostorově ohraničených lokalit (např. sociálně vyloučené romské lokality), které způsobují, že je dotyčný mikroregion zcela neatraktivní pro bydlení ostatních obyvatel, ale rovněž pro „solistikovanější“ investice.

Kromě toho je potřeba mít na paměti, že v případě mnoha obyvatel, kteří jsou mimo trh práce zejména z důvodů zdravotních, dochází k zbytečnému nevyužívání pracovního potenciálu, kterým tyto osoby disponují. V mnoha případech lze integraci těchto osob řešit relativně jednoduchým způsobem, jako je např. úprava pracoviště nebo aplikace flexibilnějších forem zaměstnání.

Významným aspektem je také podpora sociálního podnikání. Osoby, které by za normálních podmínek na trhu práce hledaly pouze obtížně uplatnění, je vhodné zaměstnat i přesto, že z ekonomického hlediska to vyžaduje značné počáteční investice (které se často nemusí vrátit). Integrací takto obtížně umístitelných osob je však významně posilována sociální soudržnost společnosti a zlepšována kvalita života osob postižených exkluzí.

Realizací této prioritní oblasti tedy dojde k zvýšení uplatnitelnosti sociálně vyloučených osob na trhu práce, což bude mít za prvé efekt v postupném snižování sociálních dávek, přičemž ušporené peníze bude možné použít v jiných oblastech, a za druhé se efekt projeví rovněž na trhu práce, kdy je možné předpokládat, že se podaří obsadit některé profese, o které není ze strany zaměstnanců zájem (např. málo kvalifikované profese).

V neposlední řadě je možné předpokládat disperzi obyvatel z výše zmíněných vyloučených lokalit a tím i zvýšení jejich atraktivity.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
-	• Existence velkých vnitřních rozdílů

	<p>v nezaměstnanosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Nižší podíl osob s vysokoškolským vzděláním v okrajových částech regionu
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> Další příliv zahraničního kapitálu Rozšíření spolupráce podnikatelů napříč odvětvími Modernizace společnosti umožňující nové prostorové uspořádání práce (větší podíl práce z domova) 	<ul style="list-style-type: none"> Pokles ekonomické aktivity v regionu

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-T), t. j. soustředit se na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti (silné nebyly identifikovány) a efektivně čelit identifikovaným hrozbám.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Rozvoj potenciálu pracovních sil
- Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel
- Zlepšení propojení vzdělávací sféry s potřebami trhu práce
- Prevence sociálně patologických a dalších nežádoucích jevů
- Zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce
- Zvyšování integrace a uplatnitelnosti sociálně vyloučených osob

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita A. Kvalitní lidské zdroje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – Priorita 2. Kvalitní a zdravé lidské zdroje
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Sociální pilíř - *Priorita B*) Systematický rozvoj programů veřejně prospěšných prací umožňujících postupně snižovat výdaje z veřejných

rozpočtů; *Priorita D*) Rozvoj lidských zdrojů, zlepšování konkurenceschopnosti občanů Libereckého kraje na trhu práce průběžným zvyšováním jejich vzdělanosti a kvalifikace.

- Vazba na národní rozvojové priority 2014+
 - Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví

3.2. Sociální služby

Zdůvodnění relevance

Rozvoj sociální péče, sociálních služeb a služeb pro rodiny s dětmi je dalším z významných rozvojových impulsů pro region soudržnosti Severovýchod. Zvláště je potřeba akcentovat sociální služby spojené s demografickými změnami ve společnosti, tedy sociální služby pro stále se zvětšující skupinu obyvatel v postproduktivním věku.

Neméně významným je také zajištění služeb pro rodiny s dětmi, což může alespoň nepřímo přispět k potlačení negativního demografického trendu, který se projevuje velmi nízkou fertilitou i natalitou. Účinnost těchto tzv. pronatálních opatření je sice na jednu stranu předmětem diskusí, na druhou stranu je potřeba poznamenat, že v současné situaci, kdy demografické prognózy do budoucna jsou pesimistické, je potřeba využívat všech příležitostí, jak natalitu zvyšovat.

V této souvislosti je rovněž nezbytné zaměřit úsilí na podporu návratu žen z mateřské dovolené do práce, což ve svém důsledku povede k vyšší zaměstnanosti této skupiny obyvatel a snížení výdajů na sociální péči o tyto ženy.

V oblasti péče o seniory je potřeba usilovat o přizpůsobení péče o tuto skupinu obyvatel moderním trendům, tj. podporovat péči v rodinném prostředí, budovat doprovodnou sociální infrastrukturu apod.

V obecné rovině je možné konstatovat, že zajištění sociální soudržnosti společnosti je jeden ze základních předpokladů pro zajištění stability (prevence sociálních nepokojů) a ekonomického rozvoje a tím tedy pro zajištění prosperity regionu jako celku.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Nízké hodnoty negativních sociálně demografických indikátorů	<ul style="list-style-type: none">• Nevyhovující stav infrastruktury v oblasti vzdělávání a zdravotnických a sociálních služeb. Nedostatečná kapacita terénních sociálních služeb
Příležitosti	Hrozby
-	-

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (S-W), t. j. soustředit se na rozvoj a prohloubení silných stránek a současně na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti (příležitosti a hrozby nebyly identifikovány).

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb
- Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí
- Zajištění místní a časové dostupnosti podpory osobám v nepříznivé sociální situaci

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita A. Kvalitní lidské zdroje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – Priorita 2. Kvalitní a zdravé lidské zdroje
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Sociální pilíř - Priorita A) Snížení nezaměstnanosti realizací programu podpory malého a středního podnikání v Libereckém kraji; *Priorita B*) Systematický rozvoj programů veřejně prospěšných prací umožňujících postupně snižovat výdaje z veřejných rozpočtů; *Priorita D*) Rozvoj lidských zdrojů, zlepšování konkurenceschopnosti občanů Libereckého kraje na trhu práce průběžným zvyšováním jejich vzdělanosti a kvalifikace.

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví

3.3. Zdravotní péče

Zdůvodnění relevance

Úroveň kvality a dostupnosti zdravotní péče je v regionu soudržnosti Severovýchod poměrně silně diferencována. Na jedné straně stojí proti sobě moderně vybavená zdravotnická zařízení a regiony s dobrou dostupností zdravotních služeb a na straně druhé zastaralé vybavení některých zdravotních zařízení a periferní regiony se špatnou dostupností zdravotních služeb.

Realizací této prioritní oblasti dojde k zlepšení dostupnosti zdravotní péče v periferních oblastech, což může nepřímo přispět k jejich rozvoji a dále ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva. To bude mít pozitivní dopady nejen na produktivitu práce, ale nepřímo i na konkurenceschopnost regionu soudržnosti Severovýchod jako celku.

V dnešní době, kdy dochází k stále většímu nárůstu tzv. civilizačních chorob, není bezvýznamný ani vliv této prioritní oblasti na jejich prevenci a tedy na zlepšení demografických charakteristik obyvatel.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
-	<ul style="list-style-type: none">• Nevyhovující stav infrastruktury v oblasti vzdělávání a zdravotnických a sociálních služeb•
Příležitosti	Hrozby
-	<ul style="list-style-type: none">• Pokles počtu lékařů ve zdravotnických zařízeních z důvodu jejich odchodu do zahraničí

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-T). Protože nebyly pro tuto prioritní oblast identifikovány silné stránky ani příležitosti, je třeba se soustředit na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti a efektivně čelit identifikovaným hrozbám.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Zajištění dostupnosti a kvality regionální zdravotní péče, podpora zdravého životního stylu

- Zkvalitňování zdravotní péče, zvýšení efektivnosti jejího poskytování a zvýšení její dostupnosti i v odlehlých částech regionu a na vnitřních periferiích

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje – priorita A. Kvalitní lidské zdroje*
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013 – Priorita II: Lidské zdroje*
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015 – Priorita II: Lidské zdroje*
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015 – Priorita II: Lidské zdroje*
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 – Priorita 2. Kvalitní a zdravé lidské zdroje*
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Sociální pilíř - Priorita C) Zvýšení úrovně zdravotně-sociálních služeb včetně rozvoje jejich preventivních, alternativních a terénních forem.

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví

Prioritní směr 4 - Udržitelný rozvoj území a občanská společnost

Zdůvodnění relevance

Územní soudržnost a udržitelný rozvoj území je jedním z pilířů kohezní politiky, jejímž cílem je přispět k vyváženému rozvoji regionů a snížení regionálních disparit. Disparity jsou vyvolávány celou řadou faktorů, které jsou mnohdy územně podmíněné. Významné disparity lze vidět např. ve funkčním využití území (města a jejich zázemí X venkovské oblasti), v územích s vysokou mírou nezaměstnanosti, hospodářským útlumem apod. Podpora takto vymezených území by měla mít integrovaný charakter se silným synergickým efektem akcentující řešení hlavních příčin disparit.

Rozdíly mezi některými částmi regionu mohou být natolik významné, že bez aktivního zásahu ve prospěch jejich snížení by nebylo možné zajistit odpovídající životní úroveň pro obyvatelstvo tohoto území. Z hlediska regionální konkurenceschopnosti pak tato území přestávají být atraktivní nejen pro své obyvatele, ale také pro podnikatelské aktivity, které jsou pro ekonomický růst regionu klíčové. Roztáčí se tak spirála, která má vysoce divergentní charakter.

Přístup pro řešení problémů v konkrétním území musí zohledňovat specifické podmínky daného území. Odlišné potřeby, resp. odlišný přístup k řešení specifických problémů lze vidět zejména v případě měst a venkovských oblastí.

Nezbytnou podmínkou pro vyvážený rozvoj území z pohledu celkové koordinace aktivit v území je efektivně fungující veřejná správa. Nezanedbatelný význam má také posilování sounáležitosti občanů s regionem, v němž žijí a pracují a to zejména prostřednictvím aktivního zapojování občanů do veřejného života.

Cíl prioritního směru lze proto definovat takto:

Vyvážený rozvoj regionu soudržnosti Severovýchod bez významných regionálních disparit poskytující kvalitní životní podmínky svému obyvatelstvu

Dosažení uvedeného cíle lze realizovat pomocí čtyř prioritních oblastí:

- 4.1. Veřejná správa***
- 4.2. Občanská společnost a volnočasové aktivity***
- 4.3. Rozvoj měst a obcí***
- 4.4. Rozvoj venkova a péče o krajinu***

4.1. Veřejná správa

Zdůvodnění relevance

Zkvalitnění veřejné správy je dlouhodobý proces, jehož cílem je efektivní veřejná správa, snadno dostupná všem občanům a umožňující transparentní a rychlé vyřizování správních agend. Je to proces založený na hledání a realizaci způsobů, jak zefektivnit správní procesy, předávat potřebné informace a komunikovat se zpětnou vazbou se všemi zainteresovanými subjekty.

Díličními kroky vedoucími k efektivní a chytré veřejné správě je zvyšování kvalifikace a odbornosti zaměstnanců veřejné správy, zavádění nových nástrojů řízení a komunikace, včetně podpory využívání moderních informačních a komunikačních technologií. Nezbytnou podmínkou je také pokračování v elektronizaci veřejné správy (e-government), což přispěje k rychlejšímu, spolehlivějšímu a levnějšímu poskytování služeb široké veřejnosti.

Z hlediska dostupnosti veřejné správy pro občany je důležitá implementace dílčích opatření vedoucích k zefektivnění veřejné správy na všech hierarchických úrovních, tj. jak na úrovni krajské, tak na úrovni jednotlivých obcí.

Důležitým aspektem činnosti veřejné správy je zajištění bezpečnosti občanů a jejich majetku. Je proto potřeba věnovat úsilí pro zajištění infrastruktury integrovaného záchranného systému, včetně požární ochrany.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
-	-
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• Legislativní a zejména finanční posílení kompetencí krajů a ORP• Obnovení zacílení národní regionální politiky na obce a mikroregiony jako důležité aktéry rozvoje území	<ul style="list-style-type: none">• Projevy nekoordinovaného procesu suburbanizace

Generická strategie

Ve společné SWOT analýze se nepodařilo identifikovat silné a slabé stránky veřejné správy, specifické pro region soudržnosti Severovýchod. Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (O-T), t. j. soustředit se na efektivní využití identifikovaných příležitostí a na druhé straně čelit indikovaným hrozbám.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Podpora chytré a efektivní veřejné správy
- Využívání koncepčních nástrojů strategického a územního plánování při vytváření podmínek pro vyvážený rozvoj
- Zajištění infrastruktury integrovaného záchranného systému, včetně požární ochrany
- Zvyšování bezpečnosti a ochrany obyvatel kraje a jejich majetku

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – prioritní A. Kvalitní lidské zdroje, prioritní D. Koordinovaný prostorový rozvoj kraje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje

- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 – priorita 5. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti*

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy

4.2. Občanská společnost a volnočasové aktivity

Zdůvodnění relevance

Cílem demokratické společnosti je maximální účast občanů na veřejném životě a rozhodování, a to nejen o záležitostech, které se jich bezprostředně dotýkají, ale také o dalším směřování společnosti, v níž žijí. Je proto nezbytné cíleně a dlouhodobě rozvíjet občanskou společnost. Zejména je nutné usilovat o podporu aktivit nestátního neziskového sektoru a zvyšování zájmu občanů a finančního kapitálu o zapojení do veřejného života.

Jedním z důležitých prvků v rozvoji sounáležitosti občanů s regionem je participace občanů na utváření aktivního kulturního a komunitního života v městech a obcích. To přispívá k zachování tradic, zvyklostí a kulturního dědictví včetně rozvoje volnočasových a sportovních aktivit. Lze konstatovat, že kultura podmiňuje celkovou kvalitu života v obcích, neboť je součástí podmínek stability společnosti. Je zdrojem zábavy, předmětem volnočasových aktivit, plní zejména poznávací, identifikační, vzdělávací funkce a přispívá k nezbytnému rozvoji spolkového a společenského života.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
-	<ul style="list-style-type: none">• Nevyhovující stav infrastruktury pro volnočasové, sportovní a kulturní aktivity, zejména v menších obcích
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• Zvyšování zájmu občanů o dění na mikroregionální úrovni jako reakce na proces globalizace	-

Generická strategie

Stanovení generické strategie pro prioritní oblast občanské společnosti a volnočasových aktivit není vzhledem k různorodosti problémů zcela jednoznačné. Za nejvhodnější lze považovat generickou strategii (W-O), tj. eliminovat identifikované slabé stránky a efektivně využívat příležitosti pro rozvoj v dané prioritní oblasti.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Rozvoj a podpora volnočasových aktivit obyvatelstva
- Podpora poskytování kulturních služeb a využívání a modernizace kulturních a sportovních zařízení
- Podpora rozvoje občanské společnosti, komunitního a kulturního života v obcích
- Posílení kulturní rozmanitosti a péče kulturně-historické dědictví regionu
-
- Podpora rozvoje občanské vybavenosti a služeb

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita A. Kvalitní lidské zdroje, priorita D. Koordinovaný prostorový rozvoj kraje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – priorita 2. Kvalitní a zdravé lidské zdroje a priorita 5. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti

4.3. Rozvoj měst a obcí

Zdůvodnění relevance

Města hrají v moderním pojetí regionální politiky klíčovou úlohu, často se o nich též hovoří jako o „motorech růstu“ (jedná se v podstatě o aplikaci starších teorií regionálního rozvoje typu teorie růstových pólů). Koncentrace obyvatel i ekonomických aktivit na poměrně malém prostoru však sebou přináší výskyt negativních jevů a to jak v oblasti sociální (prostorová segregace a vznik čtvrtí se zvýšeným výskytem sociálně-patologických jevů), environmentální (zhoršené životní prostředí v centrech měst), ale rovněž i ekonomické (přetěžování vybraných druhů infrastruktury), přičemž tyto negativní jevy je nutné řešit komplexně.

Realizací této prioritní oblasti tedy dojde k eliminaci negativních jevů plynoucích z koncentrace a k nastartování ekonomického růstu měst, přičemž tyto rozvojové impulsy se budou přenášet i do jejich zázemí. Integrované způsoby řešení navíc budou přinášet významné synergické efekty pro většinu investic.

Vazba na SWOT analýzu regionu Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Konání významných sportovních i kulturních akcí • Atraktivní lokalizační faktory cestovního ruchu a to přírodní (zejména pohraniční hory) i kulturně-historické (historická jádra měst, hrady, zámky, muzea, apod.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Preference greenfields před využitím brownfields (rozdávající se zástavba v zázemí hlavních hospodářských center) • Nízké využití nabídky a s tím spjatá nedostatečná revitalizace průmyslových ploch typu brownfields v urbanizovaných územích • Nevyhovující stav infrastruktury pro volnočasové, sportovní a kulturní aktivity, zejména v menších obcích • Nedostatečná úroveň ubytovacích a stravovacích služeb v některých oblastech a nedodržování standardů v ubytovacích a stravovacích službách a to i v oblastech s nemalým potenciálem cestovního ruchu • Lokálně rostoucí znečištění ovzduší (způsobené zejména automobilovou dopravou) • Lokální zatížení hlukem (především v obcích ležících na významných dopravních tazích) • Slabé využití tříděných odpadů, převažuje skládkování
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení zájmu o rekreační využití v regionu ze strany zahraničních návštěvníků • Zvyšování významu domácího cestovního ruchu a to i v alternativních formách cestovního ruchu • Podpora revitalizace a rehabilitace krajiny a jejích složek se zapojením široké škály dotačních titulů • Financování rekultivace ploch zdevastovaných lidskou činností ze strany státu • Zvýšení národní finanční podpory 	<ul style="list-style-type: none"> • Zhoršování kvality ovzduší vlivem rostoucí automobilové dopravy • Nedostatečné nástroje pro regulaci výstavby „na zelené louce“ (greenfields), zejména v okolí větších sídel a podél dopravních tras – proces suburbanizace, estetická devastace, zhoršování prostupnosti volné krajiny, úbytek orné půdy • Nekompetentní napadání schválených územních plánů ze strany externích subjektů

<p>realizace komplexních pozemkových úprav</p> <ul style="list-style-type: none">• Legislativní a zejména finanční posílení kompetencí krajů a ORP• Obnovení zacílení národní regionální politiky na obce a mikroregiony jako důležité aktéry rozvoje území	
--	--

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-O), t. j. soustředit se na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti a efektivně využít identifikovaných příležitostí.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Rozvoj městských oblastí a aglomerací
- Zlepšování a rozvoj fyzického prostředí měst a obcí
- Vytváření podmínek pro rozvoj městských sídel jako pólů rozvoje

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita B. Konkurenceschopná ekonomika, priorita C. Zdravé životní a priorita D. Koordinovaný prostorový rozvoj kraje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita II: Lidské zdroje a Priorita IV: Infrastruktura
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje a Priorita IV: Infrastruktura
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje a Priorita IV: Infrastruktura
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013* – priorita 1. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika; priorita 4. Zdravé životní prostředí bez zátěží a priorita 5. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Ekonomický pilíř - *Priorita C)* Rozvoj doplňkové infrastruktury udržitelného cestovního ruchu včetně destinančního managementu a podpora vícedenní environmentálně šetrné turistiky, podpora lázeňství.
 - Sociální pilíř - *Priorita E)* Revitalizace měst a obcí Libereckého kraje a rekonstrukce jejich historického vzhledu a obnova zastaralého bytového fondu.

- Enviromentální pilíř - *Priorita A*) Zvýšení pořízených investic na ochranu životního prostředí, zejména pro oblast ochrany přírody a krajiny; *Priorita C*) Efektivní a dostatečně rychlá revitalizace nevyužívaných zdevastovaných ploch a objektů ("brownfields"), sanace starých ekologických zátěží a omezení živelné výstavby na "zelené louce" mimo kompaktně zastavěná území měst a obcí ("urban sprawl"); *Priorita D*) Snížení znečištění ovzduší Libereckého kraje ze stacionárních a liniových zdrojů v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší; *Priorita E*) Snížení produkce odpadů a předcházení jejich vzniku společně s důrazem na environmentálně šetrné nakládání s odpady.

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Integrovaný rozvoj území

4.4. Rozvoj venkova a péče o krajinu

Zdůvodnění relevance

V protikladu k městským oblastem stojí oblasti venkovské, jejichž problémy jsou rozdílné povahy. Limitujícím faktorem je velmi často nedostatečně rozvinutá infrastruktura a nedostatek pracovních příležitostí. V kombinaci s periferní polohou a špatnou dopravní dostupností vedou tyto faktory k tomu, že mnoho sídel je trvale silně depopulačních.

Na druhé straně existují v zázemí měst sídla, která se rozrůstají (proces suburbanizace), přičemž je však tento růst doprovázen mnoha negativními jevy (devastace vzhledu krajiny, sociální konflikt mezi starými a novými obyvateli), které bude potřeba eliminovat.

Prostřednictvím této prioritní oblasti by tedy mělo dojít k zastavení výše zmíněných negativních trendů. Za prvé je nutné zmínit vyšší zapojení venkovského prostoru do ekonomického rozvoje regionu soudržnosti, tedy dekoncentraci ekonomických aktivit, u kterých to je reálné (některá terciární odvětví) z ekonomického centra regionu do venkovských oblastí.

Dále může dojít ke zvýšení potenciálu pro rekreační využití venkovského prostoru, což bude mít pozitivní dopady na ekonomiku regionu soudržnosti. V neposlední řadě je potřeba uvést i zlepšení údržby krajiny (což je v dnešní době pro zemědělství funkce významnější než produkční), což přinese významné efekty i v oblasti ekonomické (zabránění budoucích výdajů na obnovu krajinného rázu).

Prioritní oblast má však i svůj environmentální rozměr. S komplexním rozvojem venkova souvisí i péče o krajinu a ochrana přírodního bohatství, t. j. využívání „brownfields“

namísto „greenfields“, podpora extenzivního zemědělství na úkor intenzivního zejména v horských a podhorských oblastech, zvyšování biodiverzity v krajině apod.

Vazba na SWOT analýzu regionu soudržnosti Severovýchod

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Dostatečná ochrana přírodně cenných lokalit a území • Konání významných sportovních i kulturních akcí • Atraktivní lokalizační faktory cestovního ruchu a to přírodní (zejména pohraniční hory) i kulturně-historické (historická jádra měst, hrady, zámky, muzea, apod.) • Existence souvislých území se zachovalou a rozmanitou krajinou • Obecně kvalitní životní prostředí v regionu soudržnosti ve srovnání se zbytkem ČR • Dostatečná ochrana přírodně cenných lokalit a území • Vysoká lesnatost zejména v pohraničních oblastech • Nízký podíl těžbou zdevastované krajiny 	<ul style="list-style-type: none"> • Preference greenfields před využitím brownfields (rozzůstající se zástavba v zázemí hlavních hospodářských center) • Nízké využití nabídky a s tím spjatá nedostatečná revitalizace průmyslových ploch typu brownfields v urbanizovaných územích • Nevyhovující stav infrastruktury pro volnočasové, sportovní a kulturní aktivity, zejména v menších obcích • Nedostatečná úroveň ubytovacích a stravovacích služeb v některých oblastech a nedodržování standardů v ubytovacích a stravovacích službách a to i v oblastech s nemalým potenciálem cestovního ruchu • Výrazná sezónnost cestovního ruchu (zejména v některých horských oblastech) • Lokálně rostoucí znečištění ovzduší (způsobené zejména automobilovou dopravou) • Lokální zatížení hlukem (především v obcích ležících na významných dopravních tazích) • Slabé využití tříděných odpadů, převažuje skládkování
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení zájmu o rekreační vyžití v regionu ze strany zahraničních návštěvníků • Zvyšování významu domácího cestovního ruchu a to i v alternativních formách cestovního ruchu • Podpora revitalizace a rehabilitace 	<ul style="list-style-type: none"> • Zhoršování kvality ovzduší vlivem rostoucí automobilové dopravy • Nedostatečné nástroje pro regulaci výstavby „na zelené louce“ (greenfields), zejména v okolí větších sídel a podél dopravních tras – proces suburbanizace, estetická devastace, zhoršování prostupnosti volné krajiny, úbytek orné

<p>krajiny a jejích složek se zapojením široké škály dotačních titulů</p> <ul style="list-style-type: none">• Financování rekultivace ploch zdevastovaných lidskou činností ze strany státu• Zvýšení národní finanční podpory realizace komplexních pozemkových úprav• Legislativní a zejména finanční posílení kompetencí krajů a ORP• Obnovení zacílení národní regionální politiky na obce a mikroregiony jako důležité aktéry rozvoje území	<p>půdy</p> <ul style="list-style-type: none">• Nekompetentní napadání schválených územních plánů ze strany externích subjektů• Vylidňování venkovských oblastí
--	--

Generická strategie

Vhodnou generickou strategií pro realizaci prioritní oblasti je (W-O), t. j. soustředit se na eliminaci slabých stránek regionu soudržnosti a efektivně využít identifikovaných příležitostí.

Charakteristická opatření prioritní oblasti

- Rozvoj venkovských oblastí a regenerace venkovských obcí
- Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství v péči o krajinu
- Systematická péče o krajinu, trvale udržitelné využívání krajinného a přírodního potenciálu
- Posilování rozvojových příležitostí ve venkovských oblastech a problémových částech regionu
- Podpora malého a středního podnikání na venkově, rozvoj zemědělské výroby a lesnictví

Vazba na strategické dokumenty

➤ Vazba na krajské dokumenty

- *Program rozvoje Pardubického kraje* – priorita B. Konkurenceschopná ekonomika, priorita C. Zdravé životní prostředí a priorita D. Koordinovaný prostorový rozvoj kraje
- *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013* – Priorita II: Lidské zdroje; Priorita III: Venkov a zemědělství a Priorita IV; Infrastruktura
- *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje; Priorita III: Venkov a zemědělství a Priorita IV; Infrastruktura
- *Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015* – Priorita II: Lidské zdroje; Priorita III; Venkov a zemědělství a Priorita IV: Infrastruktura

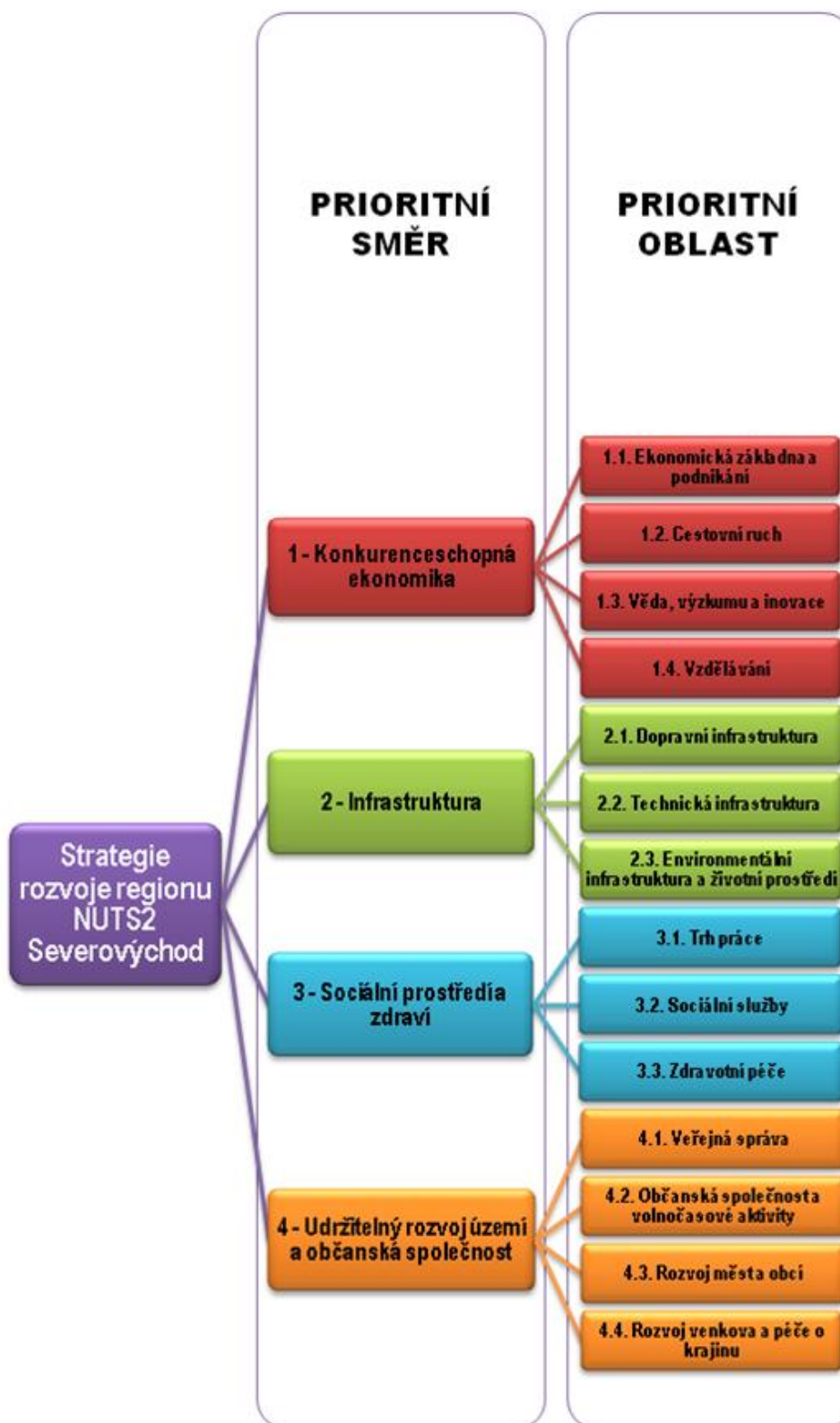
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 – priorita 1. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika; priorita 4. Zdravé životní prostředí bez zátěží a priorita 5. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti*
- *Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje*
 - Ekonomický pilíř - *Priorita C*) Rozvoj doplňkové infrastruktury udržitelného cestovního ruchu včetně destinačního managementu a podpora vícedenní environmentálně šetrné turistiky, podpora lázeňství.
 - Sociální pilíř - *Priorita E*) Revitalizace měst a obcí Libereckého kraje a rekonstrukce jejich historického vzhledu a obnova zastaralého bytového fondu.
 - Enviromentální pilíř - *Priorita A*) Zvýšení pořízených investic na ochranu životního prostředí, zejména pro oblast ochrany přírody a krajiny; *Priorita B*) Optimální využívání území („land-use“), vzhledem k dlouhodobému zajištění potřeb primární produkce Libereckého kraje a v souvislosti s rozvojem venkova při posílení ekologických funkcí a stability kulturní krajiny; *Priorita C*) Efektivní a dostatečně rychlá revitalizace nevyužívaných zdevastovaných ploch a objektů ("brownfields"), sanace starých ekologických zátěží a omezení živelné výstavby na "zelené louce" mimo kompaktně zastavěná území měst a obcí ("urban sprawl"); *Priorita D*) Snížení znečištění ovzduší Libereckého kraje ze stacionárních a liniových zdrojů v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší; *Priorita E*) Snížení produkce odpadů a předcházení jejich vzniku společně s důrazem na environmentálně šetrné nakládání s odpady.

➤ Vazba na národní rozvojové priority 2014+

- Integrovaný rozvoj území

Graficky lze znázornit úplný strom prioritních směrů a prioritních oblastí regionu soudržnosti Severovýchod pro období 2014+ následujícím obrázkem:

Grafické znázornění Strategických směrů rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod

5. PRIORITNÍ SMĚRY ROZVOJE REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS 2 SEVEROVÝCHOD VE VAZBĚ NA EU 2020

Strategie Evropa 2020 (velmi často je rovněž používán termín strategie EU2020) představuje v současnosti mimo vši pochybnost nejdůležitější strategický dokument, který je při tvorbě strategie pro příští programové období potřeba vzít v úvahu.

Strategie Evropa 2020 představuje strategii, která musí být použitelná pro všechny členské státy EU, proto je velmi obecná. Jednotlivé členské státy pak ve svých strategiích přebírají ze strategie Evropa 2020 především ta témata, která jsou vzhledem k jejich specifickým relevantní a tato témata dále rozvíjejí.

V ČR byla strategie Evropa 2020 vhodně reflektována v dokumentu „Národní rozvojové priority ČR pro budoucí kohezní politiku po roce 2013“, který stanovuje priority, které jsou ze strategie Evropa 2020 vzhledem k specifickým ČR nejvíce relevantní. Některé z těchto priorit budou vzhledem k jejich povaze řešeny převážně na národní úrovni (příkladem může být priorita Zkvalitňování energetických sítí), zatímco u jiných budou velmi významné i intervence na regionální úrovni.

U všech intervencí na regionální úrovni však bude důležité provázat je v maximální možné míře s intervencemi na národní úrovni tak, aby docházelo k významným synergickým efektům.

Ve strategii Evropa 2020 je předpokládána implementace tři vzájemně se posilujících priorit:

- **inteligentní růst** (rozvoj ekonomiky založený na znalostech a inovacích),
- **udržitelný růst** (podpora konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiky méně náročné na zdroje) a
- **růst podporující začlenění** (podpora ekonomiky s vysokou zaměstnaností s vysokou sociální a územní soudržností).

Tyto tři priority jsou vymezeny velmi obecně a proto je potřeba soustředit pozornost rovněž na iniciativy, které by se měly podle oficiální terminologie stát „katalyzátory pokroku“ v každé ze tří uvedených priorit a kterých je celkem sedm:

1. Inovace v Unii
2. Mládež v pohybu
3. Digitální program pro Evropu
4. Evropa méně náročná na zdroje
5. Průmyslová politika pro éru globalizace
6. Program pro nové dovednosti a pracovní místa
7. Evropská platforma pro boj proti chudobě

Pro strategii regionu soudržnosti Severovýchod v budoucím programovém období jsou relevantní téměř všechny iniciativy zmíněné ve strategii Evropa 2020, nicméně některé z nich

mají vzhledem k výše vymezeným prioritním směrům a prioritním oblastem větší relevanci než jiné.

V dalším textu jsou tedy představeny jednotlivé iniciativy Strategie Evropa 2020 a jejich vazba na další rozvoj regionu soudržnosti Severovýchod.

Inovace v Unii

Tato iniciativa je chápána jako zlepšení rámcových podmínek a přístupu k financování výzkumu a inovací, čímž bude zajištěno, že se z inovativních nápadů stanou výroby a služby vytvářející růst a pracovní místa.

Od vnitrostátní úrovně se při aplikaci této iniciativy očekává, že budou přijímána opatření k posílení spolupráce mezi univerzitami, výzkumnými subjekty a podniky s cílem společně plánovat a zlepšit příhraniční a mezinárodní spolupráci v oblastech, kde má EU přidanou hodnotu a zajistit tak rozšíření technologií po celém území EU.

Tato iniciativa plně koresponduje s identifikovanou prioritní oblastí **1.3. Věda, výzkum a inovace** a částečně také s prioritní oblastí **1.1. Ekonomická základna a podnikání**.

Pro region soudržnosti Severovýchod je tato iniciativa velmi důležitou, neboť právě na větším využití inovací je vhodné postavit budoucí konkurenceschopnost tohoto regionu a zvrátit tak zaměření ekonomiky, které je možné až na několik výjimek označit jako „low cost“ namísto „high tech.“

Při šíření inovací je vhodné využít relativně příznivou geoeconomickou polohu a zintenzivnit v tomto směru vazby jak na metropolitní region, tak také na dynamicky se rozvíjející regiony s vysokým podílem špičkových VŠ.

Inovace jako takové není možné oddělit od výzkumných a vývojových aktivit firem i veřejných institucí, neboť jsou aplikací konkrétních výsledků výzkumu a vývoje. Lze konstatovat, že existuje přímá souvislost mezi intenzitou vědecko-výzkumných aktivit v daném regionu a inovační aktivitou místních firem. Mimo to je rovněž možné na řadě případů ze západoevropských regionů ilustrovat, že existuje přímá úměra mezi vědeckovýzkumnou a inovační aktivitou a hospodářskou vyspělostí regionu, ovšem za splnění klíčového předpokladu existence vhodného prostředí pro šíření inovací.

Důležitou podmínkou pro úspěšné šíření inovací je existence institucionálního rámce stejně jako dostatek kvalifikovaných lidských zdrojů. Tuto iniciativu tedy není možné vidět izolovaně, právě naopak je nutné ji intenzivně provázat s dalšími iniciativami.

V regionu soudržnosti Severovýchod existují vhodné předpoklady pro rozvoj vědy a výzkumu a několik oborů na vysokých školách je dokonce možné označit za vysoce perspektivní. Problémem je však skutečnost, že šíření inovací v praxi je nedostatečné, výzkumné organizace navíc mnohdy neumějí s inovacemi správně nakládat ve smyslu jejich komercializace a ve smyslu ochrany duševního vlastnictví.

Inovace jsou nejvíce významné jak pro obory, které se v regionu soudržnosti Severovýchod teprve rozvíjejí (např. informační technologie, nanotechnika), tak ale mohou být významné i pro obory, které mají v regionu soudržnosti dlouhodobější tradici a které jsou

vnímány jako ohrožené levnější konkurencí (textilní průmysl – vývoj syntetických nanovláken).

Klíčovými cíli intervencí v oblasti podpory inovací by mělo být funkční propojení základního a aplikovaného výzkumu, zajištění finančních zdrojů a rozvoj spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje. Na tomto místě je nutné poznamenat, že nezbytným předpokladem pro podporu vědy a výzkumu a šíření inovací je vytvoření odpovídajícího institucionálního rámce v této oblasti, což je však problematika, která musí být řešena na národní úrovni.

Mládež v pohybu

Iniciativa je chápána jako posílení výkonu vzdělávacích systémů a odborné přípravy a usnadnění vstupu mladých lidí na pracovní trh (prostřednictvím podpory mobility studentů a stážistů).

Od vnitrostátní úrovně se při aplikaci této iniciativy očekává, že budou zajištěny účinné investice do systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních (od předškolní po vysokoškolskou) a že budou lépe zacíleny výsledky vzdělávání na potřeby pracovního trhu.

Tato iniciativa koresponduje s identifikovanými prioritními oblastmi **1.4. Vzdělávání** a částečně také s prioritními oblastmi **3.1. Trh práce** a **3.2. Sociální služby**.

Zejména periferní části regionu soudržnosti Severovýchod vykazují ve srovnání s ostatními kraji ČR nižší podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. To je významný faktor nepříznivě působící na další rozvoj vědeckovýzkumných aktivit a inovací zmíněných v předchozí iniciativě. V důsledku omezené nabídky atraktivních pracovních míst v okrajových mikroregionech regionu soudržnosti Severovýchod pro absolventy VŠ a pro vysoce kvalifikované profesionály přetrvává v periferních částech dlouhodobě nedostatek těchto vysoce kvalifikovaných lidských zdrojů.

Tato iniciativa je stejně jako v případě „Inovací v Unii“ pro region soudržnosti Severovýchod klíčová, neboť inovace a vysoce vzdělaná pracovní síla jsou dvě strany téže mince.

Přestože obyvatelstvo regionu soudržnosti vykazuje poměrně zřetelný trend stárnutí, bude implementace této iniciativy nesporně významná, neboť příznivá vzdělanostní struktura mladých lidí bude znamenat lepší podmínky pro rozvoj „high tech“ průmyslových odvětví.

Klíčová přitom nebude podpora fyzické mobility, neboť ta je v regionu soudržnosti na dostatečné úrovni, nýbrž investice do vzdělávacích systémů a odborné přípravy. Inovace systému vzdělávání tak, aby lépe odpovídal moderním trendům a požadavkům, je přitom problém, který by měl být řešen zejména na národní úrovni, na úrovni regionální bude klíčové zajistit investice do modernizace infrastruktury (zejména na úrovni základních a středních škol) a realizovat programy pro větší propojení škol s praxí.

Digitální program pro Evropu

Cílem této iniciativy je zajistit udržitelný hospodářský a sociální přínos jednotného digitálního trhu, založeného na rychlém a velmi rychlém internetu.

Od vnitrostátní úrovně se při aplikaci této iniciativy očekává vypracování operační strategie pro vysokorychlostní internet a zaměření veřejného financování na oblasti, které nejsou plně pokryty soukromými investicemi.

Tato iniciativa koresponduje s prioritní oblastí **1.3. Věda, výzkum a inovace**.

Pro rychlé šíření inovací představuje jednotný digitální trh a dostupný velmi rychlý internet jeden z významných předpokladů. Existují pochopitelně odvětví, kde je rychlý internet důležitější a jiná, kde je méně důležitý, ale v dnešní éře informačních technologií je oprávněné konstatovat, že téměř neexistuje odvětví, pro které by rozšíření velmi rychlého internetu nepředstavovalo rozvojový impuls.

Přestože v regionu soudržnosti docházelo v uplynulých letech k nárůstu počtu domácností vybavených počítači a rychlé připojení na internet je pro většinu firem již samozřejmostí, bude nutné i v této oblasti významných intervencí a to zejména v periferních částech regionu soudržnosti.

Realizace této iniciativy vytváří předpoklady pro elektronizaci některých agend veřejné správy a má rovněž nepřímý dopad na zvyšování zaměstnanosti v periferních oblastech (některá povolání je dnes možné již téměř úplně vykonávat z domova), kterých je v regionu soudržnosti Severovýchod více. Opomíjen nesmí být ani významný příspěvek informačních technologií a internetu pro další vzdělávání. Tato iniciativa má tedy významné vazby na další iniciativy a její realizace nepřímo přispěje jak k růstu konkurenceschopnosti jádrových regionů v národním a mezinárodním srovnání, tak k lepšímu zapojení periferních regionů.

Evropa méně náročná na zdroje

Tato iniciativa si klade za cíl přispět k vytvoření společnosti méně náročné na zdroje s nízkou produkcí uhlíku. Podle strategie Evropa 2020 je cílem dosáhnout oddělení hospodářského růstu od využívání zdrojů a energií, snížení emisí CO₂, zvýšení konkurenceschopnosti ekologicky šetrných odvětví i rozvoje větší energetické bezpečnosti.

Od vnitrostátní úrovně se při aplikaci této iniciativy očekává mj. vyvinutí inteligentní, modernizované a plně propojené dopravní a energetické infrastruktury, zajištění koordinovaného provádění projektů v oblasti dopravní infrastruktury v rámci EU a zaměření se na městský rozměr dopravy.

Tato iniciativa koresponduje s prioritními oblastmi **2.1. Dopravní infrastruktura a 2.2. Technická infrastruktura**.

Region soudržnosti Severovýchod sice vykazuje poměrně hustou silniční i železniční síť, problémem však je absence některých klíčových dálnic či rychlostních silnic, špatný stav silničního propojení větších měst a zastaralá železnice nevyhovující dnešním potřebám (s výjimkou koridorových a některých rychlíkových tratí). Nekvalitní dopravní síť tak často představuje zvýšenou energetickou náročnost pro osobní i nákladní dopravu, negativní vlivy

na životní prostředí a v důsledku toto také větší zátěž pro obyvatele regionu (chybějící obchvaty měst a obcí).

Z hlediska životního prostředí je významný rovněž úbytek přirozených funkcí krajiny v důsledku mnohdy zbytečného záboru nezastavěných pozemků za účelem průmyslové výroby či budování skladovacích prostor. Z hlediska záboru nových ploch jsou totiž nezřídka problémové podniky, které negenerují vysokou přidanou hodnotu, naopak terciární a zejména kvartérní aktivity jsou velmi často z hlediska záboru nových pozemků nenáročné.

V každém případě platí, že bude potřeba v daleko větší míře usilovat o regeneraci tzv. brownfields a to nejen za účelem ekonomických aktivit, ale i občanských aktivit či bydlení. V rámci modernizace a výstavby dopravní infrastruktury musí jednoznačně platit, že bude podporováno pouze omezené množství dobře připravených projektů jednoznačně se vážících k rozvojovým aktivitám a zároveň s pozitivními dopady na životní prostředí (např. prostřednictvím snížení emisní zátěže). Je totiž nezbytné uvědomit si, že prosté rekonstrukce či modernizace krátkých úseků silnic k rozvoji regionu jako celku téměř nepřispívají.

Český průmysl je přes významné zlepšení v období transformace stále charakterizován vysokou energetickou náročností, což platí i pro průmysl v regionu soudržnosti Severovýchod. Rovněž v oblasti bydlení a využívání budov dochází k významným energetickým ztrátám (nedostatečné zateplení). Velký potenciál pro energetické úspory existuje i v oblasti dopravy (významné úspory pohonných hmot po dobudování obchvatů měst).

Rozhodující impulsy v této oblasti musí vzejít z národní úrovně (systematická podpora ekoinovací, tzn. inovací primárně motivovaných menší energetickou náročností), které však musí být doplněny odpovídajícími intervencemi i na regionální úrovni. Výhradně na regionální úrovni poté musí zůstat intervence v oblasti péče o krajinu, což je oblast, kterou není možné od vytváření společnosti méně náročné na zdroje oddělit, naopak je nutné vidět tyto problémy jako propojené veličiny (viz i z hlediska ochrany půd naprosto nevhodné pěstování některých energetických plodin).

Průmyslová politika pro věk globalizace

Tato iniciativa bezprostředně reaguje na současnou hospodářskou krizi. Jejím cílem je vypracování rámce pro průmyslovou politiku, která bude podporovat podnikání, pomáhat průmyslu lépe se vypořádat s problémy globalizace a podporovat konkurenceschopnost primárních průmyslových odvětví, výroby a služeb v Evropě.

Od vnitrostátní úrovně se očekává zlepšení podnikatelského prostředí, zejména pro malé a střední podniky, mj. i snížením administrativní zátěže a zlepšením kvality právních předpisů upravujících podnikání.

Tato iniciativa koresponduje s identifikovanou prioritní oblastí **1.1. Ekonomická základna a podnikání** a částečně také s prioritní oblastí **1.3. Věda, výzkum a inovace**.

Region soudržnosti Severovýchod má poměrně diverzifikovanou ekonomickou strukturu, ve které nemalou roli hrají právě malé a střední podniky. Tato iniciativa vytváří předpoklady pro konverzi ekonomiky regionu od tradičních oborů a systémů fungování

podniků všech velikostí k oborům novým, globálně konkurenceschopným, fungujícím na principech inovačního podnikání.

Ve spojení s iniciativou „Inovace v Unii“ je tato iniciativa z pohledu růstu konkurenceschopnosti jednou z nejdůležitějších oblastí pro ekonomický rozvoj regionu soudržnosti Severovýchod. Realizací této iniciativy dojde nejen k zvyšování výkonnostních ekonomických indikátorů, ale rovněž ke zvýšení ekonomických indikátorů, které mají významný sociální rozměr (míra nezaměstnanosti).

V rámci této iniciativy budou rovněž klíčové intervence na národní úrovni, které musí zajistit zlepšení podnikatelského prostředí, zejména prostřednictvím změn relevantních předpisů a systémovým vyhledáváním významných zahraničních investic.

Od regionální úrovně se poté očekává vytvoření podpůrné infrastruktury pro podnikatele a to nejen pro začínající, ale i pro stávající (např. podpora vyhledávání exportních možností). Velmi významnou intervencí by poté měla být podpora tzv. síťování malých a středních podniků (které v některých případech může nastartovat ekonomický rozvoj regionu, jak ukazují i příklady ze zahraničí), pro které v některých částech regionu existují příznivé předpoklady (např. výroba bižuterie a skla na Železnobrodsku a Jablonecku).

Program pro nové dovednosti a pracovní místa

Iniciativa je chápána jako zlepšení postavení občanů pomocí nových dovedností, jenž umožní současné i budoucí pracovní síle přizpůsobit se novým podmínkám a případným posunům profesní dráhy, snížit nezaměstnanost a zvýšit produktivitu práce. Důraz bude mj. kladen na podporu mobility pracovních sil v rámci EU, či zavádění principů celoživotního učení.

Od vnitrostátní úrovně se očekává snížení segmentace trhu práce, usnadnění přechodů a napomáhání sladování pracovního a rodinného života, včetně kontroly systému daní a dávek, aby se vyplatilo pracovat.

Tato iniciativa nepřímě koresponduje s identifikovanými prioritními oblastmi **1.3. Vzdělávání, 3.1. Trh práce a 3.2. Sociální služby**.

Zejména v okrajových částech regionu soudržnosti Severovýchod je nedostatek vysoce kvalifikované pracovní síly. Díky systému celoživotního učení bude možné lépe reagovat na potřeby trhu práce, stávající zaměstnance školit a zvyšovat tak jejich kvalifikaci. Důraz bude rovněž kladen na integraci znevýhodněných skupin na trh práce, což je jeden ze základních předpokladů pro zajištění sociální soudržnosti.

Tato iniciativa je významně provázána s většinou předchozích iniciativ, zejména s iniciativami „Inovace v Unii“ a „Mládež v pohybu“. Přitom je důležité si uvědomit, že kvalifikovaná pracovní síla představuje základní výchozí podmínku pro změnu struktury průmyslu i pro rozvoj navazujících služeb a musí jí být tedy věnována prioritní pozornost.

V oblasti integrace sociálně znevýhodněných skupin na trh práce je klíčové vytvoření systémových pravidel na národní úrovni. Velmi důležité budou i intervence na úrovni regionální např. v podobě podpory programů pro rekvalifikace v souladu s potřebami regionálního trhu práce.

V regionu soudržnosti Severovýchod je rovněž velmi důležitá podpora návratu žen na trh práce po mateřské dovolené a to i vzhledem ke skutečnosti, že obavy z návratu na trh práce je možné považovat za faktor nepřímo ovlivňující fertilitu populace (která je v regionu soudržnosti Severovýchod podobně jako v jiných regionech ČR na velmi nízké úrovni).

Evropská platforma pro boj proti chudobě

Cílem této poslední iniciativy je zajistit hospodářskou, sociální a územní soudržnost za účelem zvyšování povědomí o základních právech osob, které se potýkají s chudobou a sociálním vyloučením a uznávání těchto práv, aby mohly důstojně žít a aktivně se zapojovat do společnosti.

Od vnitrostátní úrovně je očekávána podpora kolektivní a individuální zodpovědnosti v boji proti chudobě i sociálnímu vyloučení.

Tato iniciativa se může jevit v případě regionu soudržnosti Severovýchod při prvním pohledu za spíše okrajovou, protože chudoba v něm nepatří, stejně jako v ostatních regionech ČR, mezi významné problémy (podíl obyvatel žijících v chudobě je v ČR relativně nízký stejně jako příjmová diferenciacie společnosti). Nicméně míra ohrožení obyvatelstva ČR chudobou je v celoevropském kontextu považována za vysokou, proto je potřeba i této oblasti věnovat dostatečnou pozornost. Specifickým problémem na jehož řešení je nutné zaměřit úsilí, je např. existence vyloučených romských lokalit.

Tato iniciativa v případě regionu soudržnosti Severovýchod nepřímo koresponduje s identifikovanými prioritními oblastmi **1.4. Vzdělávání, 3.1. Trh práce a 3.2. Sociální služby**.

Klíčovými intervencemi v rámci této iniciativy budou nepochybně podpora návratu sociálně vyloučených osob na trh práce a zejména vzdělávání této skupiny obyvatelstva. Vzdělávání je kromě toho možné považovat za jeden z nejdůležitějších nástrojů prevence chudoby a sociálního vyloučení. Při tom je potřeba zdůraznit, že nesmí být kladen důraz pouze na počáteční vzdělávání, ale rovněž i na rozvoj celoživotního vzdělávání.

I v rámci této iniciativy je nutné akcentovat značný význam nastavení systémových pravidel na národní úrovni. Na regionální úrovni je poté významná práce se sociálně vyloučenými obyvateli obzvláště v případech, že se z prostorového hlediska koncentrují do vybraných lokalit, které se zvětšují. V takovém případě je nutné po zvážení místních specifik pokusit se postupně integrovat do společnosti alespoň část sociálně vyloučených obyvatel a zejména zabránit šíření sociálně-patologických jevů.

5.1. VAZBA PRIORITYNÍCH OBLASTI REGIONU SOUDRŽNOSTI NA STRATEGII EU2020

Strategické směry rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod		PRIORITY A INICIATIVY EU2020						
		inteligentní růst			udržitelný růst		růst podporující začlenění	
PRIORITYNÍ SMĚRY	PRIORITYNÍ OBLASTI	Inovace v Unii	Mládež v pohybu	Digitální program pro Evropu	Evropa méně náročná na zdroje	Průmyslová politika pro éru globalizace	Program pro nové dovednosti a pracovní místa	Evropská platforma pro boj proti chudobě
		Konkurenceschopná ekonomika	1.1. Ekonomická základna a podnikání	xx				xxx
1.2. Cestovní ruch							x	
1.3. Věda, výzkum a inovace	xxx			xxx		xx		
1.4. Vzdělávání			xxx				xxx	xx
Infrastruktura	2.1. Dopravní infrastruktura				xxx			
	2.2. Technická infrastruktura				xxx			
	2.3. Envi-infrastruktura a ŽP				x			
Sociální prostředí a zdraví	3.1. Trh práce		xx				xxx	xx
	3.2. Sociální služby		xx				xx	xxx
	3.3. Zdravotní péče							x
Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti	4.1. Veřejná správa							
	4.2. Občan. spol. a volnočasové akt.							
	4.3. Rozvoj měst a obcí					xx	x	
	4.4. Rozvoj venkova a péče o krajinu						x	

Pozn.: xxx – silná vazba, xx – střední vazba, x- slabá vazba

Z hlediska vazeb na Strategii EU2020 lze prioritní oblasti pro rozvoj regionu soudržnosti Severovýchod rozdělit do tří skupin:

1. Prioritní oblasti s velmi silnou a středně silnou vazbou na EU2020

- 1.1. Ekonomická základna a podnikání
- 1.3. Věda, výzkum a inovace
- 1.4. Vzdělávání
- 2.1. Dopravní infrastruktura
- 2.2. Technická infrastruktura
- 3.1. Trh práce
- 3.2. Sociální služby

2. Prioritní oblasti se slabou vazbou na EU2020

(podmíněnou formulací konkrétních opatření)

- 1.2. Cestovní ruch
- 2.3. Environmentální infrastruktura a životní prostředí
- 3.3. Zdravotní péče
- 4.3. Rozvoj měst a obcí
- 4.4. Rozvoj venkova a péče o krajinu

3. Prioritní oblasti bez vazby na EU2020

- 4.1. Veřejná správa
- 4.2. Občanská společnost a volnočasové aktivity

5.2. VAZBA PRIORITNÍCH OBLASTÍ REGIONU SOUDRŽNOSTI NA PILÍŘE REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI

Kromě souladu navržených prioritních směrů a prioritních oblastí s výše zmíněnými prioritami a iniciativami ze strategie Evropa 2020 je nezbytné věnovat pozornost návaznosti navržených prioritních oblastí na 11 pilířů regionálního indexu konkurenceschopnosti (viz kapitola 1.5.), jak byly definovány EK v 5. Kohezní zprávě:

Regionální index konkurenceschopnosti byl použit k srovnání vyspělosti regionů v 5. Kohezní zprávě, která tvoří jeden z nejvýznamnějších podkladů pro formulaci strategie Evropa 2020.

Přestože tyto pilíře jsou určeny primárně pro činnosti analytického charakteru, je vhodné využít je i k posouzení návaznosti navržené strategie na charakteristiky, podle nichž se hodnotí pokrok regionu v růstu konkurenceschopnosti.

Tím je pak zajištěno, že jednotlivé části strategie budou konzistentní a strategie jako celek povede k růstu konkurenceschopnosti regionu v mezinárodním měřítku, což by měl být jeden z hlavních cílů podpory ze strukturálních fondů.

Shrnutí návaznosti identifikovaných prioritních oblastí na zmíněné prvky páté kohezní zprávy je uvedeno v následující tabulce.

Strategické směry rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod		PILÍŘE KONKURENCESCHOPNOSTI										
PRIORITNÍ SMĚRY	PRIORITNÍ OBLASTI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		Institute	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví	Kvalita základního a středoškolského vzdělávání	Vyšší a celoživotní vzdělávání	Účinnost trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Obchodní propracovanost	Inovace
Konkurenceschopná ekonomika	1.1. Ekonomická základna a podnikání		x						x		x	
	1.2. Cestovní ruch											
	1.3. Věda, výzkum a inovace	x								x	x	x
	1.4. Vzdělávání					x	x	x				
Infrastruktura	2.1. Dopravní infrastruktura			x								
	2.2. Technická infrastruktura			x								
	2.3. Envi-infrastruktura a ŽP			x								
Sociální prostředí a zdraví	3.1. Trh práce					x		x				
	3.2. Sociální služby					x	x	x				
	3.3. Zdravotní péče				x							
Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti	4.1. Veřejná správa	x										
	4.2. Občan. spol. a volnočasové akt.											
	4.3. Rozvoj měst a obcí											
	4.4. Rozvoj venkova a péče o krajinu											

Z tabulky vyplývá, že *ne u všech identifikovaných prioritních oblastí lze nalézt vazbu na některý z pilířů konkurenceschopnosti.*

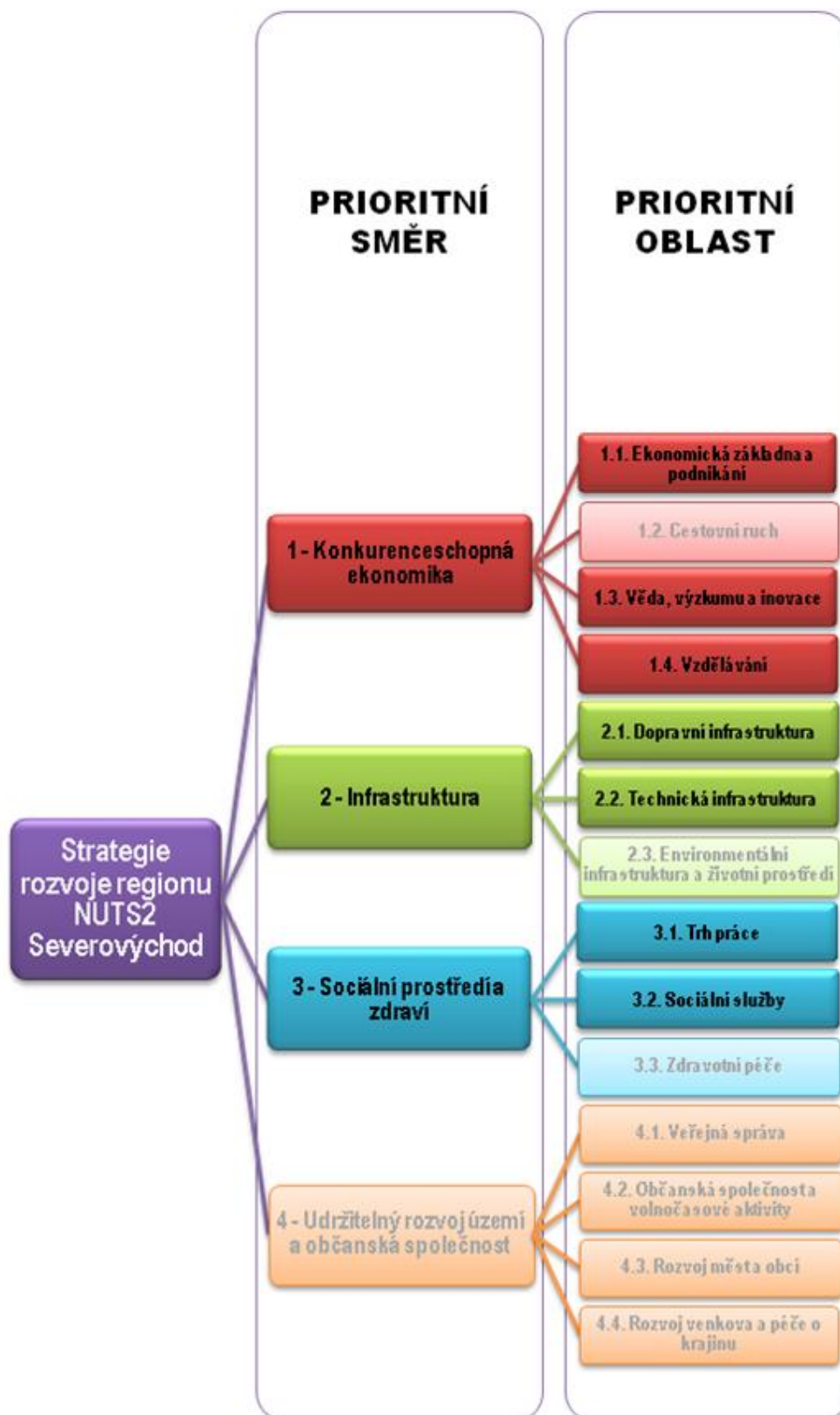
Pokud bychom vytvořili pořadí prioritních oblastí z hlediska jejich přínosu pro růst regionální konkurenceschopnosti, pak by se podle očekávání na prvním místě s mimořádným vlivem na regionální konkurenceschopnost dostala prioritní oblast **Věda, výzkum a inovace.**

Následující skupinu prioritních oblastí s velkým přínosem pro regionální konkurenceschopnost tvoří **Ekonomická základna a podnikání, Vzdělávání a Sociální služby.**

Ostatní prioritní oblasti mají již menší (**Trh práce**), případně zanedbatelný vliv na růst regionální konkurenceschopnosti.

Graficky lze znázornit úplný strom prioritních směrů a prioritních oblastí regionu soudržnosti Severovýchod pro období 2014+ , vysoce korespondujících se Strategii EU2020 následujícím obrázkem:

Prioritní oblasti rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod se silnou vazbou na EU2020

6. ZÁVĚR

Předložený dokument „Strategické směry rozvoje NUTS2 Severovýchod ve vazbě na priority EU v období 2014+“ lze považovat za jeden z prvotních vstupů regionu soudržnosti Severovýchod do procesu programování na příští programovací období 2014 – 2020.

Z pohledu načasování realizace projektu se vyskytly některé omezující faktory, které do jisté míry ovlivnily realizaci projektu. Mezi ty klíčové lze zařadit:

Zpoždění na straně EK při přípravě legislativy na období 2014+

Návrh legislativy upravující využívání finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU měl být dle původních předpokladů zveřejněn v pololetí 2011. Legislativa upravující principy kohezní politiky jsou pro zahájení procesu programování klíčové, neboť upravují nejen architekturu kohezní politiky EU, ale také vytyčují hlavní prioritní směry a oblasti. Vodítkem pro návrh strategických směrů rozvoje tak lze proto považovat zejména Strategii EU 2020 a Pátou kohezní zprávu.

Nejasná architektura OP na národní úrovni

Tento faktor úzce souvisí s výše uvedeným, neboť ani na národní úrovni nelze přijímat závazná rozhodnutí o počtu a zaměření operačních programů, dokud není známá legislativa ES. Nicméně v současné době je připraven materiál „Národní rozvojové priority ČR pro budoucí kohezní politiku po roce 2013“, který bude předložen Vládě ČR ke schválení. Tento materiál definuje národní rozvojové priority pro další programovací období a může být považován za výchozí a zastřešující dokument pro další diskuse o počtu a zaměření jednotlivých operačních programů.

Probíhající aktualizace strategií jednotlivých krajů regionu soudržnosti

Základním vstupním kamenem pro programování na úrovni regionu soudržnosti by měly být aktuální strategie jednotlivých krajů, včetně aktuálních socioekonomických analýz. V případě Pardubického kraje byla využita aktualizovaná verze „Programu rozvoje Pardubického kraje“ z května 2011. V případě Libereckého kraje dochází v současném období k aktualizaci „Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020“. Pro účely tohoto materiálu byly využity pracovní podklady vznikající při aktualizaci Strategie (SWOT analýza a návrh priorit). V případě Královéhradeckého kraje je platným dokumentem „Strategie rozvoje kraje 2006 – 2015“ z roku 2007 a Program rozvoje Královéhradeckého kraje z roku 2010.

Zpracování SWOT analýzy regionu soudržnosti bez předchozího zpracování aktuální a detailní socioekonomické analýzy regionu soudržnosti

SWOT analýza regionu soudržnosti Severovýchod byla, v souladu se zadáním, zpracována na základě SWOT analýz jednotlivých krajů a reflektující nové faktory a analytické poznatky. Taktéž byla doplněna stručnými základními socioekonomickými ukazateli rozvoje regionu soudržnosti. Nicméně z metodického hlediska je optimální variantou postup od detailní socioekonomické analýzy, přes SWOT analýzu ke strategii a jednotlivým prioritám. Jen tak je možné nalézt veškeré odpovídající vazby a postihnout všechny významné aspekty rozvoje daného území. V dalších fázích programování na období 2014+ je proto nezbytné věnovat zpracování socioekonomické analýzy regionu soudržnosti

Severovýchod náležitou pozornost.

✚ Zpracování SWOT analýzy regionu soudržnosti bez předchozího zpracování aktuální a detailní socioekonomické analýzy regionu soudržnosti

I přes výše uvedené limitující faktory byly na základě dostupných údajů definovány strategické směry dalšího rozvoje regionu soudržnosti Severovýchod, včetně prioritních oblastí, které k naplnění vytýčených směrů výrazným způsobem přispějí. Tyto strategické směry a prioritní oblasti jsou plně v souladu s platnými krajskými strategickými dokumenty, korespondují s dokumenty na národní a značná část prioritních oblastí má vazbu na dokumenty na evropské úrovni.

Při komparaci strategických směrů a prioritních oblastí definovaných pro region soudržnosti Severovýchod s dokumentem Strategie EU 2020, Pátou kohezní zprávou a dalšími dokumenty vážícími na budoucí programovací období 2014+, neshledal zpracovatel žádný výrazný nesoulad. Pouze některé prioritní oblasti specifické pro regionální úroveň nemají odraz v evropských prioritách.

Potvrdil se tak původní předpoklad, že strategické směry regionu soudržnosti Severovýchod budou vymezovat širší spektrum problematiky, než jaké by odpovídalo evropským prioritám.

Důvodem pro tuto skutečnost je fakt, že v hierarchii administrativního uspořádání je úroveň regionu soudržnosti sice již relativně vysoká, avšak veřejná správa je blíže občanovi než Evropská komise. Definice strategických směrů musí být v takové míře konsensuální a obecná, aby byla platná pro region soudržnosti jako celek. To však neznamená, že jednotlivé kraje regionu soudržnosti nedefinují společné „regionální priority“, které přesahují rámec priorit evropských.

Závěrem lze konstatovat, že vytýčené strategické směry a čtrnáct definovaných prioritních oblastí regionu soudržnosti Severovýchod výrazně přispějí k ekonomickému růstu a zvýšení konkurenceschopnosti regionu, zvýšení kvality života jeho obyvatel a ke snížení regionálních disparit.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura využitá k tvorbě SWOT analýz krajů NUTS 2 Severovýchod

Liberecký kraj

- Regionální inovační strategie Libereckého kraje (květen 2009)
- Analýza socioekonomického rozvoje Libereckého kraje se specifikací potřeb po roce 2013 z hlediska kohezní politiky (2010)
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 (říjen 2007)
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 (duben 2007)
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 (září 2005)
- Program rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje pro období 2007 - 2013

Pardubický kraj

- Program rozvoje Pardubického kraje (pracovní verze květen 2011)
- Analýza socioekonomického rozvoje Pardubického kraje se specifikací potřeb po roce 2013 z hlediska kohezní politiky EU (srpen 2010)
- Regionální inovační strategie Pardubického kraje (říjen 2006)
- Regionální surovinová politika – Pardubický kraj (2003)
- Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji (2010)

Královéhradecký kraj

- Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013 (srpen 2010)
- Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2008 – 2010 (červenec 2008)
- Dotační strategie Královéhradeckého kraje 2010 – 2013 (září 2009)
- Analýza socioekonomického rozvoje kraje se specifikací potřeb po roce 2013 z hlediska kohezní politiky Královéhradecký kraj (červenec 2010)
- Výsledky analýzy dopadu investičních pobídek v Královéhradeckém kraji (prosinec 2006)
- Místní Agenda 21 a Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006–2015 (neuveďeno)
- Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015 (leden 2007)
- Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje (říjen 2009)
- Program rozvoje cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji na období 2007 – 2013 (2008)

Strategické dokumenty na národní úrovni

- Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013
- Národní rozvojový plán ČR 2007-2013
- Strategie hospodářského růstu ČR 2005-2013
- Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2007-2013
- Národní strategický plán rozvoje venkova 2007 – 2013

- Rámec strategie konkurenceschopnosti

Další strategické dokumenty

- Lisabonská strategie
- Göteborská strategie
- Strategie EU 2020
- Evropská strategie zaměstnanosti
- Zásady urbánní politiky
- Pátá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti
- EU Regional Competitiveness Index 2010
- World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2010-2011

Dokumenty k přípravě příštího programového období na národní úrovni

- Návrh věcného zaměření rozvojových priorit krajů/ČR pro čerpání fondů EU po roce 2013 (MMR, 2010)
- Pozice krajů ČR k závěrům 5. kohezní zprávy
- Rámcová pozice ČR k budoucnosti kohezní politiky EU (aktuální verze)
- Národní rozvojové priority ČR pro budoucí kohezní politiku po roce 2013 (pracovní verze, červen 2011)

Publikace a zveřejněná data ČSÚ

- Registr ekonomických subjektů
- Klasifikace odvětvové ekonomické činnosti OKEČ
- Klasifikace CZ-NACE
- Krajské ročenky
- Národní a regionální účty

Další použité zdroje

- Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii 2010/11

8. PŘÍLOHA

Opatření ve strategických dokumentech krajů regionu soudržnosti Severovýchod

- „Rozvojové opatření“ u Libereckého kraje
 - Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí
 - Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací
 - Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství
 - Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky
 - Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života
 - Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel
 - Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče a sociálních služeb, podpora zdravého životního stylu
 - Podpora poskytování kulturních služeb, sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel
 - Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví
 - Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí
 - Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku
 - Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace
 - Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní dostupnosti
 - Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně obnovitelných zdrojů
 - Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií
 - Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel
 - Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví
 - Péče o krajinu, trvale udržitelné využívání krajinného a přírodního potenciálu
 - Posilování ekologického povědomí obyvatel
 - Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční
 - Rozvoj městských oblastí
 - Rozvoj venkovských oblastí
 - Koncepční řízení rozvoje
 - Podpora rozvoje občanské společnosti
 - Zkvalitnění veřejné správy

- „Opatření“ u Královéhradeckého kraje
 - Rozvoj podnikatelských subjektů a jejich inovačních aktivit
 - Zkvalitnění a rozvoj podnikatelské infrastruktury včetně přípravy ploch určených pro podnikatelské využití
 - Rozvoj vzájemné spolupráce podnikatelského sektoru, veřejné správy a dalších strategických partnerů
 - Podpora výzkumných, vývojových a inovačních aktivit a vzájemné spolupráce regionálních i nadregionálních inovačních aktérů
 - Rozvoj infrastruktury výzkumu a vývoje pro zvýšení inovačního potenciálu kraje
 - Zlepšení propojení vzdělávací sféry s potřebami trhu práce
 - Zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce
 - Podpora marketingu v oblasti cestovního ruchu
 - Podpora rozvoje turistické infrastruktury a služeb
 - Podpora zkvalitňování předškolního a školního vzdělávání
 - Podpora sítě škol a školských zařízení a jejich optimalizace
 - Podpora rozvoje systému celoživotního učení a zajištění jeho dostupnosti v kraji
 - Podpora informační a počítačové gramotnosti obyvatel
 - Podpora zlepšování dostupnosti a kvality zdravotní péče a podpora zdravého životního stylu
 - Zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb
 - Rozvoj a podpora volnočasových aktivit obyvatelstva včetně tělovýchovy a sportu
 - Prevence sociálně patologických a dalších nežádoucích jevů, integrace ohrožených skupin obyvatelstva
 - Zvyšování ekologického povědomí všech obyvatel
 - Rozvoj středisek a zázemí EVVO
 - Podpora rozvoje komunitního a kulturního života v obcích
 - Podpora kvalitní prezentace kraje a rozvoj mezinárodní spolupráce a partnerství
 - Podpora chytré a efektivní veřejné správy
 - Regenerace venkovských obcí
 - Podpora rozvoje občanské vybavenosti a služeb
 - Podpora malého a středního podnikání na venkově
 - Intenzifikace rozvojových aktivit venkovských subjektů
 - Rozvoj zemědělské výroby a lesnictví
 - Podpora alternativních aktivit zemědělců
 - Podpora strategického plánování na venkově
 - Podpora tvorby územně plánovacích dokumentů
 - Výstavba a rekonstrukce technické infrastruktury včetně čištění odpadních vod
 - Zajištění infrastruktury integrovaného záchranného systému včetně požární ochrany
 - Rozvoj a revitalizace dopravní infrastruktury v regionu
 - Zlepšení dopravní obslužnosti a podpora regionální veřejné dopravy

- Zlepšování a rozvoj fyzického prostředí měst a obcí
 - Rekonstrukce a údržba kulturněhistorických a technických památek a staveb
 - Ochrana přírody a krajiny a eliminace environmentálních rizik
 - Zkvalitňování systému odpadového hospodářství v kraji
 - Snižování energetické náročnosti a zvyšování využití alternativních zdrojů
- „Opatření“ u Pardubického kraje
- Podpora kvalitního systému vzdělávání
 - Zkvalitňování zdravotní péče, zvýšení efektivity jejího poskytování a zvýšení její dostupnosti i v odlehlých částech kraje
 - Zajištění místní a časové dostupnosti podpory osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím stabilní, efektivní, flexibilní a kvalitní sítě sociálních služeb a jejich provázání s dalšími službami (např. z oblasti zdravotnictví)
 - Posílení kulturní rozmanitosti a historického dědictví kraje
 - Podpora rozvoje sportovních a tělovýchovných aktivit
 - Širší kultivace lidského potenciálu kraje
 - Rozvoj a optimalizace využití podnikatelské infrastruktury a podpora podnikání
 - Podpora vědy, výzkumu, vývoje a inovací
 - Rozvoj potenciálu pracovních sil
 - Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a jejího využití při rozvoji atraktivit cestovního ruchu
 - Koordinovaný rozvoj marketingu cestovního ruchu a tvorby turistických produktů
 - Podpora budování a zkvalitňování páteřní dopravní infrastruktury
 - Zkvalitnění regionální a lokální dopravní infrastruktury
 - Rozvoj systému veřejné dopravy, rozvoj bezmotorové dopravy
 - Podpora multifunkčního zemědělství a péče o krajinu
 - Podpora efektivního nakládání s odpady
 - Rozvoj infrastruktury vodního hospodářství a zvýšení ochrany vodních zdrojů v území
 - Zkvalitňování stavu energetické infrastruktury a zvýšení její účinnosti a šetrnosti, podpora úspor energií
 - Podpora zvyšování kvality jednotlivých složek životního prostředí
 - Zvyšování bezpečnosti a ochrany obyvatel kraje
 - Využívání koncepčních nástrojů strategického a územního plánování při vytváření podmínek pro vyvážený rozvoj kraje
 - Posilování rozvojových příležitostí ve venkovských oblastech a problémových regionech kraje
 - Vytváření podmínek pro rozvoj městských sídel jako pólů rozvoje kraje
 - Rozvíjení vnějších vztahů subjektů na území kraje
 - Rozvíjení spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru
 - Efektivní využívání evropských fondů